
RELIGION I ARKTOS MEDIA

Relv350 Religionsvitenskap masteroppgave

Våren 2023

Institutt for arkeologi, historie, kultur- og religionsvitenskap

Ragnhild Svarstad Nybø

Ragnhild Svarstad Nybø

2023

Religion i Arktos Media

<https://bora.uib.no>

Abstract

The premise of this master's thesis is to do a case study of the publishing house Arktos Media and a document analysis of some of the articles that Arktos Media publish on their website. The research question for this thesis is the following: *How does the radical right's understanding of religious identity affect attitudes towards Christianity, Neopaganism, and Islam, and how is this reflected in Arktos Media's presentation of itself and the publisher's publications?*

The main source of material is Arktos Media's website itself, thus it will function as a case subject and a place to retrieve empirical data. The case study will focus on the understanding of religious identity and attitudes on the religions Christianity, Neopaganism, and Islam in the radical right movement, to which degree Arktos Media itself represents the movement. The theoretical perspectives that this case study and document analysis will be based upon is *religious identity* and *othering*. This approach will give a base line for the analysis of the data and the discussion, including pervious academic research on the radical right movement.

The discussion is divided into three parts, where the first part explains and discusses to which degree Arktos Media does represent the radical right and how the publisher contributes to the mainstreaming of the radical right ideology. The second part is a historical analysis of the bestselling books in the following years 2010, 2015, 2020 and 2022. Where the results show that there is a shift in religious identity within Arktos Media's readership and the radical right movement in general. This shift is from a focus on Neo-paganism to Christianity, is a result of ways to create a base for othering within the European society, in creating different groups based on religious identity. Identity markers are important in the rhetoric of the radical right, because it contributes to the clarification of 'in' and 'out' groups in society. The third part is a case study and document analysis of Sigrid Hunke's article, where I conclude that religious identity is a pivotal part of the radical right's rhetoric and ideological argument.

The final part of this master thesis is a summary of the chapters and what I have done, then a presentation of the findings from the analysis and discussion, also the way forward in this academic field and subject.

Forord

I snart åtte år har jeg vært student, der snart fem av disse årene har blitt viet til studiet lektor i religionsvitenskap. Før jeg startet på dette studiet var ikke planen min å bli lærer, men etter ett år på sosiologi, fant jeg veien til lektorstudiet som både var spennende, men også givende. I løpet av disse årene har det vært både utfordrende og lekende kjekke tider og emner. Jeg har hatt mange av mine beste øyeblikk som lektorstudent ved Universitetet i Bergen og kan med hånden på hjertet si at dette har vært én av mine beste avgjørelser noensinne. Spennende emner og flinke forelesere har gjort studiet interessant og utfordrende, det har vært en lærerik opplevelse. Det å kunne kombinere en akademisk utdanning med det praktiske, som er å være lærer i et klasserom, har vært en øyeåpnende opplevelse. Dette siste arbeidet jeg gjør på dette instituttet og i dette studieløpet, har vært spennende med tanke på hvordan oppgaven har blitt i løpet av dette året, men også krevende. Det har blitt en del sene kvelder på lesesalen, men alltid i godt selskap.

Jeg vil gjerne ta meg tid til å takke de rundt meg, som har støttet og oppmuntret meg i denne prosessen som det å skrive en masteroppgave har vært.

Først og fremst vil jeg takke kjæresten min Simen, samboer og Embla sin pappa. Tusen takk for at du har tatt det av Embla og tatt ansvar når jeg har trengt tid til oppgaven. Sammen med deg har jeg fått den tiden jeg har trengt for å nå mål med oppgaven. Tusen takk for at du har gjort hverdagen og helgene tilgjengelig for meg, det hadde ikke gått uten din hjelp og støtte. Takk for oppmuntrende ord, en god og varm klem og en skulder å gråte på, da det var behov.

Tusen takk til familie, venner og svigerfamilie, som har vist interesse og heiet meg i havn med dette studiet. En ekstra stor takk til tante Siri for hjelp med oversettelse og korrekturlesing av oppgaven, du har vært en utrolig stor hjelp for meg.

Takk til veilederen min, Alexander van der Haven, for gode innspill og ideer for utviklingen av oppgaven og hele prosessen.

Til slutt vil jeg takk alle de fantastiske medstudentene på lesesal 317. Dere har vært med på å ha gjort dette året både morsomt og fint. Til tross for en krevende prosess, har det vært en fin opplevelse sammen med dere. Jeg kommer til å savne de lange lunsjpausene vi har hatt sammen. En ekstra takk til Kristine, Evy og Kaja for støtte og vennskapet som har blomstret opp disse to siste årene.

Sydneshaugen skole, Bergen

11 mai 2023

Ragnhild Svarstad Nybø

Innholdsfortegnelse

<i>Abstract</i>	<i>III</i>
<i>Forord</i>	<i>V</i>
1 Introduksjon	1
1.1 <i>Valg av tema for oppgaven</i>	1
1.2 <i>Problemstilling og argument</i>	2
1.3 <i>Oppgavens struktur</i>	2
1.4 <i>Definisjonsavklaring</i>	3
2 En ny gigant i den høyreradikale medieverdenen	5
2.1 <i>Arktos Media før og etter oppdateringen i 2023</i>	6
2.2 <i>Daniel Friberg og starten på Arktos Media</i>	7
2.3 <i>Forfatterne Arktos Media satser på</i>	8
2.4 <i>Hvilken betydning har religion</i>	12
2.5 <i>Arktos Media i akademia</i>	12
3 Tidligere forskning på den høyreradikale bevegelsen	15
3.1 <i>Problemet med å finne en felles definisjon</i>	17
3.2 <i>Framgangen til det radikale høyre</i>	19
3.3 <i>Nasjonalisme og fremmedfrykt</i>	19
3.4 <i>Antiliberalistisk</i>	22
3.5 <i>Den politiske siden ved det radikale høyre</i>	23
3.5.1 <i>Høyrepopulisme i dagens Europa</i>	23
3.6 <i>Det radikale høyre og religion</i>	25
3.7 <i>Medienes rolle i den radikale høyrebevegelsen</i>	28
3.8 <i>Oppsummering</i>	30
4 Teori og metode: Identitet og andregjøring, og dokumentanalyse	32
4.1 <i>Teoretiske perspektiver</i>	32
4.1.2 <i>Menneskers identitet</i>	32
4.1.2.1 <i>Religiøs identitet</i>	33
4.2 <i>Andregjøring og det moderne samfunnet</i>	40
4.2.1 <i>Hva er andregjøring?</i>	40
4.2.2 <i>Sivilisasjonenes sammenstøt</i>	41
4.2.3 <i>Kritikk av Huntington</i>	43

4.3 Dokumentanalyse	44
4.3.1 Hva er dokumentanalyse?	44
4.3.2 Hvordan gjennomføre en dokumentanalyse	45
4.4 Validitet og Reliabilitet	50
4.5 Etiske valg og utfordringer	51
4.6 Oppsummering	52
5 Analyse og diskusjon av Arktos Media	54
5.1 Europa først, verden siden	55
5.2 Arktos Media responderer på kritikk	57
5.3 Forfatternes stemmer	59
5.4 utviklingen av språkene som publiseres	61
5.5 Arktos Media i det globale perspektivet	62
5.6 Arktos Media redigerer seg selv og hvordan de uttrykker seg	64
5.7 Den historiske utviklingen av holdninger til religionene kristendom, islam og paganisme i Arktos Media	69
5.8 Oppsummering	73
6 Religion, identitet og Arktos Media – en casestudie	74
6.1 Hunke som representant for det radikale høyre	80
6.2 Oppsummering	80
7 Avslutning	81
7.1 Funn fra analyse og diskusjon	83
7.2 Veien videre	83
Referanseliste	IX
Vedlegg: oversikt over bestselgere i 2010, 2015, 2020 og 2022	XV

1 Introduksjon

Utviklingen av høyre-radikale partier og kulturelle bevegelser har vært en økende trend på tvers av Europa og andre steder i verden (Rydgren, 2018, s. 1). De siste årene har det vært en større interesse av denne politiske og kulturelle utviklingen, noe som også gjenspeiles innenfor det akademiske miljøet. Misnøyen som har oppstått i Europa blir spredt via sosiale medier og ulike nettforum, men det har også startet å bli flettet inn i samfunnets mainstream (Owen, 2019). Denne oppgaven tar for seg hvordan Arktos Media er en representant for utviklingen innad i de radikale høyre og holdninger knyttet til religionene kristendom, nypaganisme og islam. Samt også hvordan Arktos Media, som ønsker å fremstille seg som et upartisk forlag, egentlig er en pådriver for høyre-radikal ideologi og medhjelper på å etablere seg i samfunnets mainstream.

1.1 Valg av tema for oppgaven

Valg av oppgavens tema var en prosess som startet på begynnelsen av vårsemesteret 2022. I et fordypningsemne på lektorstudiet i religionsvitenskap ved Universitetet i Bergen, var undervisningen lagt opp i at vi skulle innom diverse kontroversielle eller vanskelige temaer å ta opp i undervisningen eller som kunne dukke opp i en undervisningstime. Her skulle vi innom temaer som 'fordommer i skolen', samtale med en representant fra Det Mosaiske Trossamfunn i Oslo, konspirasjonsteorier og andre kontroversielle temaer som kan dukke opp. Til dette emnet skulle vi velge ut et av temaene vi hadde hatt forelesning om og skrive en semesteroppgave som tok utgangspunkt i temaet. I tillegg til semesteroppgaven skulle vi gjennomføre et undervisningsopplegg om temaet i langpraksisperioden og inkludere refleksjonen rundt dette undervisningsopplegget i semesteroppgaven. Jeg valgte å gjennomføre et opplegg om konspirasjonsteorier og hvordan man møter ulike virkelighetsoppfattelser. Ved å ta opp konspirasjonsteorier kom opp temaet om å vri realiteten til egen vinning og hvordan man møter en konspirasjonsteori, samt hvilke konsekvenser en konspirasjonsteori kunne medføre. Da det var snakk om konsekvenser, ble det nevnt terrorangrepet 22. juli 2011 som et eksempel på hvordan en konspirasjonsteori kunne medføre store skader på samfunnet.

I lys av denne praksiserfaringen ønsket jeg å se nærmere på temaer som er kontroversielle i dagens samfunn. Med grunnlag i dette ble jeg tipset av veileder om å finne for eksempel et forlag og se på hvilke holdninger til religion som ble fremstilt. Denne veiledningen resulterte i min oppdagelse av Arktos Media som et høyreradikalt forlag og utfallet av denne oppdagelsen førte til at oppgaven fikk en case å forske på.

1.2 Problemstilling og argument

Problemstillingen som denne masteroppgaven tar utgangspunkt i er følgende:

Hvordan påvirker det radikale høyres forståelse av religiøs identitet holdninger til kristendom, nypaganisme og islam, og hvordan gjenspeiles dette i Arktos Medias fremstilling av seg selv og forlagets publikasjoner?

Arktos Media fungerer i denne sammenhengen både som oppgavens case og som primærkilde. Forståelsen av religiøs identitet har bakgrunn i det retoriske argumentet om å dele samfunnet inn etter identitetsmarkører og dermed etablere presedens for andregjøring innad i det europeiske samfunnet.

Denne problemstillingen velger jeg å svare på i to deler. Den første delen handler om hvilke holdninger til religiøs identitet som gjenspeiler det radikale høyres forståelse og forlagets publikasjoner. Den andre delen handler om hvordan Arktos Media fremstiller seg selv som et nøytralt forlag uten ideologisk tilknytning, men egentlig etablerer seg som en del av den høyreradikale strømmingen.

1.3 Oppgavens struktur

Oppgaven innledes med introduksjon av prosjektet, valg av tema, problemstilling og argument, oppgavens struktur og definisjonsavklaring. Deretter kapittel 2 der Arktos Media blir presentert og ulike sentrale aspekter for resten av oppgaven blir utdypet. I kapittel 3 ser jeg på tidligere forskning på det radikale høyre. Jeg har valgt å ta

utgangspunkt i ulike karaktertrekk ved bevegelsen og annen forskning på dette for å belyse nærmere bevegelsens særpreg og få en dypere forståelse av den. Deretter i kapittel 4 presenteres det teoretiske perspektivet og metoden som analysen min bygger på. Teoriene jeg tar opp er religiøs identitet, med først en presentasjon av konseptet identitet, og andregjøring. Metoden jeg bruker i analysen min er dokumentanalyse, og jeg diskuterer også etiske utfordringer med gjennomføringen av dette prosjektet i kapittel 4. I kapittel 5, som er en kombinasjon av diskusjon og analyse, presenteres funnene mine fra den gjennomførte dokumentanalysen og diskuterer disse i lys av de teoretiske perspektivene og tidligere forskning. Kapittel 6 er en presentasjon av en casestudie om en artikkel av den tyske filosofen Sigrid Hunke, som ble publisert på Arktos Media sin nettside 13 mars 2023, fordi denne artikkelen representerer enkelte retningers holdning til identitet og religiøs identitet. Oppgaven avsluttes ved et konkluderende kapittel hvor jeg oppsummerer og konkluderer dette masterprosjektet.

1.4 Definisjonsavklaring

Innenfor academia er det opp igjennom tidene, siden ca. 1960-tallet og frem til i dag, vært en del begreper og definisjoner som omtaler den samme gruppen. Denne gruppen er kjent med flere navn, der ofte det har vært samme definisjon bak disse navnene. Dette har medført at i prosessen ved å skrive denne masteroppgaven at jeg har måttet tatt stilling til hva jeg selv legger i definisjonen av begrepet jeg har brukt og forståelsen min rundt begrepsproblematikken innenfor academia. Dette er noe jeg tar opp igjen i kapittel 2 som omhandler tidligere forskning på feltet.

Gjennomgående i denne masteroppgaven bruker jeg begrepet den høyreradikale bevegelsen eller miljøet for å omtale gruppen jeg studerer, der Arktos Media fungerer som casestudie. Definisjonen jeg bruker har jeg hentet fra Jens Rydgren, som igjen har tatt utgangspunkt i Roger Eatwell sin definisjon. Definisjonen er følgende:

Det radikale høyre er et komplekst begrep som brukes for å beskrive en politisk og sosial gruppe. Denne gruppen har mange navn som brukes synonymt, for eksempel 'far-right', høyrepopulister, New Right og alt-right. For å forklare hva som er den radikale høyresiden er det relevant å nevne noen fellestrekk tilknyttet disse begrepene, nemlig tradisjonalistisk, anti-moderne, autoritær, anti-immigrasjon, anti-liberal, nasjonalisme, fremmedfiendtlighet og etnonasjonalistisk, ideen om at ulike kulturer ikke bør eksistere i samme samfunn (Rydgren, 2018, s. 3-4). Et annet begrep som også omtaler samme gruppe, men har andre karaktertrekk i tillegg til de som er nevnt, er den ekstreme høyresiden som også er antidemokratisk, pro vold og støtter en sterk stat, (Eatwell, 2000, s. 410-411).

Jeg har valgt å bruke 'radikale høyre' og 'høyre-radikale' i denne oppgaven, og bruker begrepene gjensidig. Jeg valgte dette fordi jeg ikke følte de andre begrepene som er nevnt var like beskrivende på norsk og det var ikke noen gode oversettelser for dem. 'Far-right' og New Right har annen betydning på norsk enn det har på engelsk, hvis man gjør en direkte oversettelse. Høyrepopulisme beskriver og omtaler det politiske aspektet med bevegelsen og jeg tar opp igjen begrepet i kapittel 2 som handler om tidligere forskning, men denne oppgaven handler ikke om den politiske siden av den høyre-radikale bevegelsen, men om høyre-radikal kultur. Begrepet alt-right var heller ikke passende, da det brukes i sammenhengen med bevegelsen i USA og mitt fokus er i europeisk sammenheng. Problematikken rundt begrep og hvilken definisjon til blir lagt til hvert begrep blir også tatt opp i kapittel 2 tidligere forskning. Her går jeg inn på Elisabeth Carter (2018) sin artikkel som handler om definisjoner av begreper i akademia.

2 En ny gigant i den høyre-radikale medie verdenen

I dette kapitlet skal jeg presentere forlaget Arktos Media, som er mitt hovedfokus i masteroppgaven og fungerer som oppgavens case. I masteroppgaven ønsker jeg å se på hvordan Arktos Media, Europas fremste forlag innen 'New Right' litteratur, reflekterer endringene i den radikale høyreorienterte bevegelsers holdninger til religion de siste tiårene, og også hvordan skiftet fra nypaganisme til kristendom i den radikale høyrebevegelsen har påvirket Arktos Media i forhold til hvilken litteratur de publiserer. Oppgaven vil også se om Arktos Media reflekterer mainstreaming av radikal høyre-ideolog eller om det er en nisjedel av bevegelsen, og om Arktos Media er en direkte representasjon av bevegelsen og ideene som helhet eller om de representerer en liten uvesentlig del.

Arktos Media ble grunnlagt i november 2009 av den svenske høyre-radikalen Daniel Friberg, en norsk politiker og to dansker (Teitelbaum, 2019, s. 269). I løpet av de siste 14 årene har Arktos Media etablert seg, som nettsiden til Arktos Media selv påstår, som et av de fremste europeiske mediehus og forlag innen New Right og tradisjonell litteratur (Arktos Media, 8 mars 2023). Ifølge nettsiden til forlaget har de gitt ut hele 250 ulike titler og gjennom dette etablert seg som et av de viktigste forlaget som spesialisert seg innen høyre-radikal litteratur (Arktos Media, 8 mars 2023). Mens i startfasen til Arktos Media var skandinaviske hedenske sentrerte bøker hovedtilbudet, endret dette seg tidlig. Fra starten av har det vært et fokus på europeisk litteratur og spesielt litteratur fra den franske 'Nouvelle Droite' bevegelsen, der forfattere som Alain de Benoist og Guillaume Faye er sentrale stemmer innenfor bevegelsen. Fra starten av har Arktos Media beveget seg bort ifra sine skandinaviske røtter og satset på å etablere seg for et større europeisk marked. Dette har skjedd gjennom en utvidelse av forfattere som blir publisert, flere bøker blir oversatt og publisert på flere språk, samt at nettsiden har fått et mindre preg av å være tilegnet den skandinaviske delen av den høyre-radikale bevegelsen ved å vike fokus fra nypaganismen over til kristendom. Samtidig har litteraturen utviklet seg til å bli en blanding av 'klassikerne' og moderne samtidslitteratur.

2.1 Arktos Media før og etter oppdateringen i 2023

I løpet av dette prosjektet har Arktos Media sin nettside vært under oppdatering. Oppdateringen var i perioden midten/slutten av februar 2023 til begynnelsen av mars 2023. Dette medførte også noen endringer i hva som ble presentert av forlaget selv, som for eksempel var det før denne oppdateringen et fokus på at selskapet var først og fremst et forlag. Derimot har dette blitt lagt frem på en annen måte etter oppdateringen, nemlig at utgivelsen av bøker er en del av en større paraply som Arktos Media ønsker å etablere for seg selv. Dette forstørrede målet til Arktos Media er å fungere som en tenketank, som inkluderer utgivelser, podcast, et tidsskrift og med tiden starte et nettbasert universitet og organisere konferanser (Arktos, 2023).

Etter oppdateringen av nettsiden har den fått mindre preg av å være en nettside til et forlag og heller fungerer som et samlested eller knutepunkt for flere aspekter til den intellektuelle delen av den høyreradikale bevegelsen. Dette inkluderer artikler skrevet av både 'klassiske' stemmer og figurer i bevegelsen, samt også nyere. Endringene er for eksempel at i den gamle nettsiden var det tydelig at de promoterte egne publikasjoner og det var hoveddelen av virksomheten var litteraturen de gav ut. Derimot er det tydelig etter oppdateringen at Arktos Media utvider fokuset sitt og at forlagsdelen ikke er like sentral som den var før oppdateringen. Dette kommer også tydelig frem ved at forfatterne ikke får like stor plass på nettsiden som tidligere, der sentrale forfattere hadde ofte litt informasjon tilknyttet den delen av nettsiden der deres bøker var plassert. Oppdateringen har gjort at forsidens hovedagenda ikke er å vise hvilke bøker som er blitt utgitt eller som kommer til å bli utgitt, men viser heller de andre elementene som Arktos Media tilbyr. Disse elementene er ulike artikler, podcastepisoder og nyheter som omhandler høyresiden. Man må bla lengre ned på siden før man blir introdusert for noen bøker og da er det et utvalg på fire bøker.

Oppdateringen har også ført med seg at designet til nettsiden har endret seg, og bærer nå preg av et mindre åpenlyst fokus på forlags- og litteraturdelen ved selskapet, og som nevnt, nettsiden fungerer som en tenketank for den høyreradikale bevegelsen. Redesignet til startsidene på det nettstedet viser nå ulike artikler og podcaster som har nylig blitt publisert, og man må bla et stykke nedover på siden før

man finner 'shopen'. Dette viser at Arktos Media ønsker å utvide seg fra kun å fungere som et forlag til å bli et knutepunkt¹ for den intellektuelle debatten innenfor det høyre-radikale miljøet. Denne endringen etter nettstedets oppdatering viser en tydelig visjon over hva Arktos Media ønsker å bli ansett som, og hva veien videre for selskapet er: Nemlig at det ikke bare er et forlag, men det er så mye mer og mer sentralt for den intellektuelle debatten i miljøet. Samt også at det fungerer som et sted der de nye samtidsstemmene kan få uttrykke seg, samtidig som de 'klassiske' stemmene har en viktig plass også for fremtidige tilhengere.

Videre hadde oppdateringen med seg en rekke endringer med tanke på utseende til hjemmesiden. Nå er det tydelig at tidsskriftet Insight har en mer etablert og markant plass for selskapet, men også at visjonen til Arktos Media kommer mer prominent frem med at slagordet deres blir tydelig presentert på nettsiden. 'Making Anti-Globalism Global since 2009' (Arktos Media, etter mars 2023) er det nye slagordet som er kommet frem etter nettsidens oppdatering i mars 2023. Dette poengterer at de ønsker å fremme sine holdninger og ideologiske overbevisning om at globalisme er skadelig for samfunnet, men samtidig at de ønsker å være en global aktør innenfor det Arktos Media har å tilby markedet. At slagordet får en så markant plass på nettsiden viser at det er et ønske om at visjonen til selskapet skal komme tydeligere frem, og at det ikke er noen uvisshet i forhold til det politiske og ideologiske ståstedet til selskapet. Jeg skal analysere og diskutere denne utviklingen og endringen hos Arktos Media nærmere i kapittel 5.

2.2 Daniel Friberg og starten på Arktos Media

Den svenske Daniel Friberg er en av grunnleggerne, CEO og den nåværende assisterende sjefsredaktøren til Arktos Media. Han har en utdanningsbakgrunn fra

¹ Knutepunkt: at Arktos Media ønsker å fungere som knutepunkt handler om å etablere seg som det intellektuelle midtpunktet til bevegelsen. Dermed blir nettsiden et naturlig sted man besøker hvis man ønsker å bli inspirert eller finne litteratur eller informasjon om den ideologiske og intellektuelle delen av den høyre-radikale bevegelsen, og stemmene rundt og i miljøet.

Universitetet i Göteborg der han tok sin MBA². Friberg vokste opp i et middelklassehjem i utkanten av Göteborg hvor familien hans var høyt utdannede og lente seg mot venstre siden på den politiske skalaen (Teitelbaum, 2017, s. 32). Fra 1990-tallet var Friberg en kjent figur i det svenske nynazistiske miljøet og har vært med i flere av de ulike høyreorienterte bevegelsene som har oppstått. Friberg var enig i retorikken som ble brukt innenfor miljøet til skinheads³ og nynazistene i forhold til det rådende ideologiske grunnlaget til bevegelsen, nemlig at etnisitet er en sentral del av en nasjon og han kan dermed bli ansett som etnonasjonalist. På tross av at Friberg var enig i den etnonasjonalistiske tilnærmingen til politikken og politiske utfordringer, valgte han å forlate bevegelsen fordi den var preget av at medlemmene hadde lavt utdanningsnivå og høy faktor av kriminalitet (Teitelbaum, 2017, s. 33). Derimot ble Friberg inspirert av den franske 'New Right' bevegelsen og dens fokus på intellektualisme. Dette var noe han ønsket å dele videre. På starten av 2000-tallet minsket inspirasjonen og påvirkningen det nynazistiske miljøet og skinheadene hadde på anti-immigrasjons aktivismen. Selv om Friberg hadde stilt seg positiv til og enig i det ideologiske grunnlaget til det nynazistiske miljøet og skinheads, så var han uenig i fremgangsmåten og måten de uttrykte dette på. I tillegg skapte hans meninger avstand og marginalisering av han i det svenske etnonasjonalistiske⁴ miljøet.

2.3 Forfatterne Arktos Media satser på

Det er flere forfattere som er sentrale for Arktos Media og deres ønske om å være et ideologisk knutepunkt for den høyre-radikale bevegelsen. I boken *Key Thinkers of the*

² Master of Business Administration

³ Skinheads er en betegnelse for en undergruppe på den høyreekstre siden som har en voldelig og kriminell gruppekultur og er ofte knyttet til nynazistisk tankegodt når det gjelder rase og raseskille. 'Skinheadism' betegner dette fenomenet. Betegnelsen skinhead er selvforklarende da de som knyttet seg til denne subkulturen oftest fjernet håret på hodet. Skinheads befinner seg aller ytterst på ytre høyrefløyen, og vold og kriminalitet følger dem. Høyreekstemister har et ønske om å endre verden slik vi kjenner den og forbedre det moderne samfunnet, og dette målet står i kontrast med skinheads som i sitt ideologiske grunnlag ser ut til å akseptere vold og kriminalitet. I tillegg opererer skinheads i lukkede grupper, og blir ikke forbundet med ordinære medier og samfunn.

⁴ Etnonasjonalisme: en form for nasjonalisme som legger vekt på at en nasjon og stat består av mennesker med felles kultur, historie og språk

Radical Right (2019), redigert av Mark Sedgwick som underviser religionsstudier ved Universitetet i Århus, blir flere sentrale filosofer og forfattere for det radikale høyre trukket frem og disse navnene finner man igjen i porteføljen til Arktos Media. De mest populære, og kanskje de viktigste, er følgende: Den italienske filosofen og tradisjonalisten Julius Evola (1898-1974) er en sentral skikkelse innenfor sortimentet til forlaget. Evola sine filosofiske ideer og forfatterskap, kan bli plassert i kategorien 'tradisjonalismen'⁵. Evola var inspirert av hedensk tradisjon og hadde dette til felles både med fascistene i Italia og nazistene i Tyskland, selv om Evola aldri var medlem av disse partiene (Sedgwick, 2019, s. xvii). Den tradisjonen Evola hadde preferanse til var den hedenske, med sterk anti-kristen posisjon (Sedgwick, 2019, s. xvii). Evola sine litterære verk blir ofte ansett som svært populære innenfor den radikale høyre bevegelsen (Rose, 2021, s. 45) og der enkelte av verkene har fått tilnærmet lik kultstatus innenfor det radikale høyre. Evola's tanker om fascisme i etterkrigstiden handlet om at han mente den ideologiske tenkningen ikke symboliserte den faktiske høyresiden (Rose, 2021, s. 54). Videre anså Evola det som den rettmessige høyresiden ikke var en ideologi på lik linje som de andre moderne idelogiene, men gikk over i et høyere prinsipielt nivå som var transcendent i forhold til det moderne økonomiske nivået (Rose, 2021, s. 55). Den rettmessige høyresiden forsvaret spirituelle prinsipper som er tidløse, uendrede, absolutte og metahistoriske (Rose, 2021, s. 55).

Forfattere som Alain de Benoist og Guillaume Faye har toppet bestselgerlisten siden nettstedet ble lansert. Arktos Media (arkivert 23 oktober 2021) betegner Alain de Benoist som "ledende for europeisk ytre høyre". Ingen andre samtidsaktuelle stemmer har være mer aktuelle eller innflytelsesrike enn Alain de Benoist har vært, og han har vært en inspirasjonskilde til 'identitærianismen' (Rose, 2021, s. 13-14). Inspirert av Evola og Yockey, så ble tankene om en fransk New right etablert (Rose, 2021, s.13). De Benoist sin teori om 'folkedemokrati'⁶ forsvaret retten for alle

⁵ Tradisjonalismen er en politisk ideologi, som etterlengter en spesifikk etablert praksis som har blitt erstattet av noe annet. Dette kan være for eksempel et ønske om å gå bort i fra det moderne samfunnet og gjenetablere det tradisjonelle samfunnet, (Sedgwick, 2004, s. 21)

⁶ Oversatt av begrepet «folk democracy» som Rose bruker i sin bok.

mennesker å verne om deres skikker, kultur og i tillegg deres etniske integritet fra effektene av liberalisme (Rose, 2021, s. 13). At Alain de Benoist er hedensk og hans forkastelse av liberalismen kommer av hans anti-kristent tankesett, for han mener at kristendommen har kuttet det naturlige røttene det europeiske folket hadde til hedendommen (Rose, 2021, s.13-14).

Det er verdt å merke at på nettsiden som introduserer Faye, stadfester Arktos Media (24. oktober 2021) at de anser denne forfatteren til å være nummer en for "de som identifiserer seg med ytre høyre i Europa" og "tidligere kronprins av fransk ytre høyre". Dette forsterker betydningen Faye har både på ytre høyrebevegelsen, men også for Arktos Media som forlegger som fokuserer på ytre høyres sosiale og politiske bevegelse. Fay er anerkjent som en av påvirkkerne til utviklingen av både europeisk og amerikansk radikale høyre (François, 2019, s. 91). 'Archeofuturism', etablert på 1990-tallet, er et konsept som kombinerer postmoderne filosofi, noen elementer av vestlig motkultur og rasisme (François, 2019, s. 91). På grunn av Faye sine teorier og tanker har vært en stor påvirkning på både euorpeisk og amerikansk radikal høyre, så blir han ansett som en av de mest innflytelsesrike forfatterne i bevegelsen (François, 2019, s. 91).

Den russiske politiske filosofen Aleksandr Dugin (1962-), er en populær forfatter innenfor den ytterliggående høyresiden. Dugin sine ideologiske ideer står nærmest tradisjonalismen, fascismen og europeisk Nye Høyre (Holm-Hansen, 2023). Dugin er en kompleks teoretiker og tenker, han blir omtalt av Laurelle (2019, s. 158) som en kameleon. Dette på grunn av at Dugin henter inspirasjon fra ulike deler av det radikale høyre og ulike ideologiske utgangspunkt innad i bevegelsen. Laurelle skriver videre at Dugin henter inspirasjon og har samhold til den europeiske doktrinen, noe som unikt i samtids Russland, og mottakelsene av hans teorier og perspektiver har vært nokså begrenset i Russland med at noen har blitt godtatt og andre ikke (2019, 166-167). Arktos Media presenterer selv at de er det første forlaget som har publisert og oversatt Dugin sine verk til engelsk og at han er en prominent geopolitisk tenker, som har vært veileder for Putin (Arktos Media, 23. januar 2023).

Den av forfatterne som jeg kommer til å vie mest tid til er Sigrid Hunke (1913-1999). Jeg bet meg merke til Hunke etter oppdateringen av nettsiden til Arktos Media. Ifølge den tyske religionsviteren Horst Junginger (2004) var Hunke en sentral skikkelse innenfor den tyske delen av den høyrradikale bevegelsen. Hunke ble medlem av NSDAP⁷ i 1937, men var ikke et profilert medlem, noe som førte til at hun ikke hadde noe problem å etablere seg i etterkrigstiden (Junginger, 2004, s.154). Fra 1950-tallet og fremover startet Hunke å publisere bøker der essensen av dem var et ønske om at Tyskland skulle gjennomgå en spirituell fornyelse med å gå tilbake til sine gamle religiøse røtter og glemme kristendommen. Dette var også lignende politikk som hun hadde vært en aktiv del av å fremme i NSDAP både før og i krigstiden. Derimot var flere av ideene og tankene til Hunke om europeisk religion og tysk folkereligion fortsatt assosiert med Nazi-Tyskland og andre verdenskrig. Dette ble derfor endret til europeisk new eller europeisk gammel religion, der anti-dogmatisk forståelse og en polyteistisk forståelse av religion ble fremstilt som den rette religiøse bevisstheten i europeisk sammenheng (Junginger, 2004, s. 154). Selv om Hunke ikke hadde noen utfordring med å etablere seg i etterkrigstiden, var ideene og forståelsen hennes av europeisk religion og hvilken plass hedensk religion hadde i den europeiske identitet relativt lik den forståelsen av religion som nazistene proklamerte, nemlig at det er en sammenheng mellom 'blod' og 'spiritualitet'⁸. Dette medførte at terminologien til Hunke måtte endre seg, men underteksten var fortsatt lik den nazistiske retorikken som de tidligere tiårene hadde sett. Hunke var bevisst på hvilken måte hun omtalte religion på og hvilken betydning religioner hadde for samfunnet, men ideen om at det europeiske samfunnet og identiteten led under jødisk-kristen religion var uendret også i etterkrigstiden. Antisemittisme er en kjent faktor innenfor det nazistiske tankesettet, men Hunke inkluderte også kristendommen som en 'ondskap' som har rammet den europeiske identitet og storsamfunn. Dessuten hadde Hunke en forståelse av at det vestlige samfunnet var i forfall, noe som er en felles tanke innenfor det høyrradikale ideologiske tankesettet og deles av flere enn bare Hunke (Junginger, 2004, s. 155). Samfunnets forfall handlet om at den europeiske

⁷ NSDAP står for Det nasjonalsosialistiske tyske arbeiderparti, også kjent som Nazipartiet

⁸ Blod og spiritualitet blir representanter for rase og religion innenfor nazistenes forståelse av religiøs identitet

identiteten ikke var like ren som den har vært en gang i tiden, og denne urenheten skyldes den påvirkning og spredning kristendommen har hatt i Europa. Selv om disse ideene om rase og religion ble videreført inn i etterkrigstiden i litteraturen til Hunke, så ble det endret litt på i forhold til rase-begrepet. Siden rase-begrepet hadde vært en sentral del i retorikken og propagandaen til Nazityskland, var dette nå endret til et fokus om etnisk-religiøs identitet med eksempelet Tyrkia for tyrkere (Junginger, 2004, s. 156). Derfor kan Hunke bli ansett som en av de mest sentrale innen det radikale høyre og paganisme i Europa (Junginger, 2004, s.160-161). Og hennes ideer har vært til stor inspirasjon for 'New Right' bevegelsen til Tyskland.

2.4 Hvilken betydning har religion

Ut ifra ønsket Arktos Media har om hvilken rolle selskapet skal ha, nemlig et sted der man har tilgang til informasjon som ellers ikke blir utgitt og dermed kan man gjøre opp sin egen mening om tilstandene i verden, er religion og holdninger til religion er sentral del av selskapet, selv om dette ikke blir uttrykt eksplisitt av selskapet. Retorikken Arktos Media presenterer her er et bevisst valg om å virke upartisk, men det er tydelig hvilken ideologisk tilhørighet selskapet presenterer. I flere av bøkene, artiklene og podcastene som blir publisert og utgitt på nettsiden har religion en sentral del i innholdet. Samtidig skriver Arktos Media selv at de publiserer bøker som omhandler religion, men de nevner ikke selv hvilket ståsted de har i forhold til religion eller hvilken betydning religion har i en større sosial sammenheng. Dette poenget vil jeg komme tilbake til i kapittel 5.

2.5 Arktos Media i akademia

Som et forlag som støtter antiliberalistiske ideer og antiglobalisme i en global verden og et samfunn der liberalismen er en sentral del av styresettet i flere nasjoner, er det ikke underlig at Arktos Media har både blitt gransket og kritisert i media og akademia. Derimot er hensikten, som Arktos Media påpeker selv, at de ønsker å være et forlag som utgir stemmer som ellers blir uglesett og nedstemt i samfunnets mainstream. Forlaget mener selv at de er en sentral pådriver av å gi folk muligheten å bestemme selv hvilke ideologiske retninger de skal følge og hvilken side av det politiske sfæren

de hører til. På tross av denne innstillingen er det tydelig at det er en politisk retning som er rådende i forhold til litteraturen Arktos Media gir ut.

Oppmerksomheten og plassen som ytre høyre og deres politiske og sosiale agenda har fått i generelle massemedier har økt gjennom de siste ti årene, og disse gruppene oppfatning og forståelse av verden har blitt mer stuert. Også Arktos Media rir på denne bølgen, og det vises på hvordan de presenterer seg på nettstedet. De har nå etablert seg som Europas største forlag for ytre høyrelitteratur, og slik dannes et bånd mellom Arktos Media og Europas ytre høyre. Men, i 2021 publiserte Arktos Media et blogginnlegg der de avviser det høyreekstreme stempelen de ble gitt i boken *Contemporary Far-Right Thinkers and the Future of Liberal Democracy* redigert av A. J. McAdams og A. Castrillon. I blogginnlegget hevder Arktos Media at dette er en svertkampanje og det å bli merket som høyreekstreme kommer fra venstresiden og er de liberales måte å svekke en politisk motstander. Det er interessant for å forstå hvordan ulike betegnelser blir forstått av den radikale høyresiden og hva de identifiserer seg med. Men på den annen side, er dette i motsetning til det at Arktos på sitt nettsted skriver at de er 'Europas ledende utgiver av høyrepopulistisk litteratur', og selv om de ikke vil bli oppfattet som en mediebedrift som støtter høyreekstremistisk agenda, så er deres fokus å utgi bøker og skrifter fra den siden av det politiske spektrumet.

Blogginnlegget antyder at selv om Arktos Media ønsker å framstille seg som et progressivt 'out-of-the-box media company,' så fremmer de allikevel synspunkter som er anti-establishment, anti-liberale og høyrepopulistiske, og mener den politiske venstresiden opererer med målrettede svertkampanjer for å svekke høyresidens legitimitet og innflytelse. Det samme blogginnlegget legger vekt på retten til ytringsfrihet og at et sivilisert samfunn kjennetegnes ved å ha en diskurs med flere stemmer og synspunkter, og at Arktos Media spiller en fundamental rolle ved å bidra til diskursen fordi de gir plattform til ulike stemmer som ikke hører til i den alminnelige diskursen. Og, ved å legge til rette for dette, er Arktos Media en pådriver for diskurs og demokrati. I blogginnlegget antyder Arktos Media at den politiske og sosiale diskursen mangler stemmer fra alle aspekter av politikken, og at de faktisk bidrar til et

sunnere moderne samfunn ved å ivareta retten til fri ytring. Det er en viss sannhet i denne ideen om at Arktos Media bidrar til en bredere diskurs, men de er fremdeles på høyresiden, mer presist mot det ytterste høyre. Litteraturen som Arktos Media tilbyr og fokuserer på befinner seg på den ytre høyresiden av det politiske spekteret, og det gir grunnlag til å anta at Arktos Media er høyrevridd og sympatiserer med høyreekstreme synspunkter politisk og sosialt, og slik motsier egne påstander de har i blogginnlegget. Man kan anta at Arktos Media er opptatt av å definere seg og gjøre selskapet mer tilgjengelig for større grupper enn de allerede når ut til, og de vil ikke godta å bli definert av andre.

2.6 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg introdusert Arktos Media, som forlag og hovedkilde til denne masteroppgaven. I løpet av denne oppgaven vil Arktos Media fungere som både case og lokasjon for funn av kilder til videre analyse og diskusjon av problemstillingen. Arktos Media har etter dette prosjektets start gjennomført en oppdatering som har påvirket dette prosjektet, både i form av funn og hvilke kilder jeg skulle analysere. I dette kapitlet har jeg presentert noen av endringene som oppdateringen medførte, der den mest sentrale er at fokuset har endret seg fra å være primært et forlag til at forlagsvirksomheten har blitt mer tilsidesatt.

3 Tidligere forskning på den høyreradikale bevegelsen

I dette kapittelet presenterer jeg et utvalg av tidligere forskning på den høyreradikale bevegelsen. Det er en kompleks bevegelse i den forstand at det ideologiske grunnlaget ikke frontes av en lederfigur eller grunnlegger, og slik skiller denne bevegelsen seg fra andre sosiale og politiske grupperinger. Måten dette kapittelet er strukturert på er at jeg har fokusert på kjennetrekke som blir fremhevet i den tidligere forskningen og definisjoner som blir brukt av den høyreradikale bevegelsen. Ved å strukturere kapittelet på denne måten og trekke frem de aspektene av bevegelsen som ofte er inkludert i definisjoner av den, gir det et fint utgangspunkt i den helhetlige forståelsen av den høyreradikale bevegelsen og hvordan forstå Arktos Media i forhold til tidligere forskning.

Som den svenske sosiologen Jens Rydgren (2018, s.1-2) påpeker er det politiske sider av denne bevegelsen som har blitt gitt størst fokus og oppmerksomhet i akademiske kretser. Det er interessant fordi denne bevegelsen omfatter både politiske og en sosiale sider, og det ensidige fokuset fører til en unyansert forståelse av bevegelsen. Den høyreradikale bevegelsen viser en tydelig politisk agenda og mål med hensyn til å være offentlig og synlig, og å ta del i offentlige rom når det gjelder politikk og valg. De politiske aspektene blir slik sett forståelig som fokus for forskning. I tillegg er det verdt å nevne at politiske sider av dagens samfunn har viktige aspekter som påvirker alles liv til en viss grad. Det å ha politisk makt og innflytelse er et sentralt mål for alle politiske partier, ikke bare partier som forbindes med bevegelser på ytre høyresiden.

Men, som Rydgren indikerer, er det et akademisk tomrom i informasjon og innsikt i de kulturelle sidene av denne bevegelsen. Det finnes et stort antall brukere av ulike høyreradikale kanaler, for eksempel blogger, chatterom, Youtube-kanaler, mediehus og flere. Her er det viktige sider ved høyreradikale bevegelser som ikke har vært underlagt nok forskning, og som stort sett er blitt ignorert av den akademiske verden. Det er i seg selv interessant å spørre hvorfor det er slik, spesielt fordi de plattformene nevnt over er sentrale for høyreradikale og benyttes av og når ut til mange. I tillegg er det slik at et samfunn består ikke kun av politiske sider, men også sosiale, og

politiske trekk og uttrykk ved den høyre-radikale bevegelsen finner man ikke i de sosiale sidene, og vice versa. På denne måten vil akademisk tilnærming begrenset til de politiske sidene etterlate et stort tomrom i felles innsikt i og forståelse av høyre-radikale krefter.

Veksten av høyrepopulistiske partier i Europa i de siste 40 årene (Jupskaås, 2017, s.74-76) er en interessant utvikling sett både fra statsvitenskapelig og fra generelt ståsted. Det at flere slutter seg til oppfatningen av at det finnes en elite som ikke gjør en god nok jobb med verken å ta vare på befolkningen eller forsvare dens interesser gir grunn til bekymring. Denne bekymringen er basert på en økende opinion om at det finnes en egoistisk elite som kun jobber for egne interesser, og ikke tar ansvar som er pålagt dem som demokratisk valgte politikere som skal tjene folk og land. I tillegg er den økende innvandringsbølgen det siste tiåret en sak i seg selv og har blitt satt på dagsorden i politiske debatter og generelt i vestlige samfunn. Økt innvandring til Europa og ellers i den vestlige verden har gitt høyre-radikale grupperinger og partier muligheter til å skape en felles fiende eller 'de andre' som er et sentralt element for å spre høyre-radikal retorikk og ideologi (Jupskås, 2017, s.96-97). Det finnes mye forskning som bekrefter at høyre-radikale grupperinger bruker retoriske strategier for å forme en felles fiende, og på denne måten deler samfunnet inn i 'de slemme andre' og 'de gode naturlig hjemmehørende' (Brubaker, 2017, s. 1192). Å ha en slik innfallsvinkel til politikk og samfunnsliv muliggjør spredning av ideer om at en multikulturell og multi-etnisk tilværelse er skadelig for den opprinnelige befolkningen, gitt at myndighetene ikke prioriterer den opprinnelige befolkningen, og at 'de andre' stjeler jobber, velferdsmidler og muligheter fra dem (Jupskås, 2017, s. 96-97).

Tidligere forskning på høyre-radikalismen er stort sett basert på å skaffe kunnskap om politiske sider av denne komplekse gruppen. Men høyre-radikalisme som et kollektivt begrep er komplisert da det ytre høyre er satt sammen av ulike undergrupper som har mye felles, men dog variasjoner som skiller dem. Med å kun sette søkelys på politiske sider av denne store gruppen, vil man ikke bare avvike fra verdigrunnlaget som demokratiet setter som standard, men man overser også grunnleggende sider ved den høyre-radikale bevegelsen. Det er lite forskning på de sosiale aspektene ved

bevegelsen, og det gir en svakhet i forståelsen av hva det radikale høyre innebærer og påvirkninger det har på dagens samfunn. Til tross for at den ytterliggående høyresiden har en lang og komplisert historie og med ulike organisasjoner knyttet til den, er den fremdeles et emne for forskning og har mange ulike sider ved seg.

3.1 Problemet med å finne en felles definisjon

Et av de mest sentrale sakene eller uenighetene i akademias forskning på de høyre-radikale grupper, er spørsmålet om definisjon. Siden slutten av andre verdenskrig og starten på 1950-tallet har definisjonen vært et problem i akademiske kretser. Statsviteren Elisabeth Carter (2018) påberoper oppmerksomhet til den gjentakende definisjonsproblematikken, og i sin artikkel forsøker hun å sette sammen en definisjon som er generell og som kan brukes i framtidig forskning. Det som er fasinerende i denne sammenhengen er at det viser kompleksiteten til det radikale høyre som en gruppe, og hvor problematisk det kan være å utelate noen av de trekkene denne gruppen kjennetegnes ved. Men det er verdt å bemerke at noen av egenartene ikke finnes i alle undergrupperingene, noe som gjør det vanskelig å utforme en generell definisjon, og det utfordrer academia til å ha ulike kjennetegn for ulike undergrupper i mente, og å være oppmerksom på hva som skiller dem fra hverandre.

Den radikale høyrebevegelsen sett som gruppe er kompleks og sammensatt, og det åpner for hva som skal inkluderes i en definisjon, og også hva som skal utelates. Høyre-radikale grupper og bevegelser har fra 1950-tallet og fremover blitt gjenstand for forskning, men fremdeles eksisterer det ingen felles definisjon av hva den radikale høyresiden er, og hvem som er del av denne bevegelsen. Det har ført til at hver og en som har forsket på dette fenomenet har laget sin egen definisjon og brukt den i egen forskning. Problemet fortsetter med bruken av ulike terminologier brukt om den samme gruppen, eller ulik forståelse hva begrepene betyr. På denne måten går en stor del av forskningen på høyre-radikale fenomener ut på å finne felles begreper eller definisjoner av begrepene. Men man må også ta hensyn til tidsaspektet i forskning,

begreper kan variere over tid, og det kan også forekomme at bruk av samme begrep kan være motsigende.

Studier av den radikale høyresiden og høyreradikalisme/ekstremisme har brukt ulike begreper og definisjoner, og dette har Carter studert nærmere. Hun har i egen studie analysert 15 ulike definisjoner, og undersøker også vanlige begreper som blir brukt for å definere og betegne høyreradikalisme/ekstremisme (2018). En av vanskelighetene med å enes om en felles definisjon er at det radikale høyre som gruppe består av mange undergrupper, noen av undergruppene har felles uttrykk og kjennetegn, andre ikke. Spørsmålet som reiser seg er hvilket begrep er mest anvendelig i en definisjon, og hvilke begreper skal inkluderes i definisjonen. Dette er noe av problematikken i Colin J. Beck tar opp i sin bok *Radicals, Revolutionaries, and Terrorists* (2015): hva er radikalisme og hvem kan defineres som radikal? Det beviser poenget at det er vanskelig å forsøke å definere hvem som er inkludert i den radikale høyrebevegelsen både politisk og sosialt, og hvilke kjennetegn skal assosieres med gruppen? Beck påpeker også at det er mange faktorer å ta hensyn til når man lager en definisjon, og det inkluderer også en dypere innsikt i og forståelse av radikalisme og hva det innebærer. Det som blir ansett som radikalisme i noen deler av verden, vil ikke nødvendigvis bli oppfattet slik andre steder, selv om det omfatter samme handlinger, ideer og bevegelser.

Problemet med å samles om en felles definisjon er også noe som Rydgren påpeker er vanskelig. Det er vanskelig å formulere en felles definisjon, og i academia sirkulerer flere ulike definisjoner (2018, s. 2). Han uttrykker videre at ulike definisjoner har satt søkelys på ulike kjennetegn ved den radikale høyresiden, og slik skape vansker for en felles definisjon. Rydgren legger vekt på at selv bruker han den definisjonen som Roger Eatwell formulerte i sin artikkel 'The Rebirth of the 'Extreme Right' in Western Europe?' (2000). Problemet som Eatwell gir uttrykk for er utfordringen med å finne begreper å bruke om det radikale høyre som gruppe, og hvordan det gjennom årenes løp har sirkulert ulike begreper for å referere til samme gruppe, og det er fremdeles uenighet om disse begrepene refererer til samme gruppe eller ikke (2000, s. 410-411). Siden det radikale høyre er en bevegelse som

inkluderer ulike undergrupper, og at disse undergruppene har forskjellige karakteristika knyttet til seg, vil det være vanskelig å enes om en felles definisjon på hva det radikale høyre er og hva som definerer denne bevegelsen.

3.2 Framgangen til det radikale høyre

En av de mest interessante emnene ved den akademiske forskningen av det radikale høyre, er forskningen på fremgangen til denne bevegelsen. Som statsviteren Pippa Norris diskuterer i sin bok *Radical Right Voters and Parties in the Electoral Market* (2005) så har det vært en økende interesse for det radikale høyre, både i samsvar med de politiske oppfatningene av bevegelsen, men også fra et akademisk ståsted. Norris undersøker i hovedsak vesteuropeiske høyreradikale bevegelser, men hun trekker paralleller til framgangen på hele det europeiske kontinentet og lignende tendenser i Nord Amerika. Norris forklarer at den økende interessen for de politiske og sosiale sider ved høyreradikale bevegelser har røtter i den situasjonen som har preget Europa de siste tjue årene, slik som økonomiske bekymringer og fortvilelse, økning i innvandringen fra ikke-europeiske land, til eksempel mest fra Midtøsten, og en økende globalisering som har satt press på jobbmarkedet i Europa og ført til resesjon og outsourcing (2005, s.4). Men, hun påpeker at selv om det er studier som antyder at dette er faktorer som bidrar til framgangen til radikale krefter, så er det liten konsensus på årsaken for opprinnelsen og fremgangen til det radikale høyre (Norris, 2005, s.4).

3.3 Nasjonalisme og fremmedfrykt

Som nevnt tidligere i dette kapitlet, er det radikale høyre en sammensatt gruppe med mange karakteristika som er assosiert med dem. Dette konglomeratet av faktorer og subgrupper gjør studiet både utfordrende og interessant. Et trekk som er forbundet med det radikale høyre og som har fått mye oppmerksomhet i akademisk sammenheng, er inkorporert nasjonalisme (Carter, 2017, s. 29-32). Nasjonalisme er et trekk de fleste land og politiske partier verdsetter som del av deres identitet og felles følelsesgrunnlag. Hvordan man er forbundet med sitt hjemland og hvordan man identifiserer seg som en del av en nasjon er viktig både for samholdet i

folkegruppen og også som en identitetsmarkør. Det er her det blir en kombinasjon mellom kjennetegn for nasjonalisme og fremmedfrykt. Fremmedfrykt er et interessant fenomen som er sentralt i de radikale høyregruppene, inkludert alle undergrupperingene, og det er nært forbundet med tanken om at et samfunn er bedre dersom det er etnopluralistisk.

Etnopluralisme er et konsept innenfor det radikale høyre, der det er et ønske om å dele samfunnet eller ulike geografiske områder inn etter etnisk tilhørighet. Dette for å skape et homogent samfunn (Schnurbein, 2016, s. 136-138). Det har blitt utført mye forskning på høyre-radikalisme og nasjonalisme, det finnes mange ulike anledninger og hendelser som er knyttet til det radikale høyre og deres oppfatninger av nasjonalisme. Mange av disse hendelsene har blitt forbundet med hat og både voldelig og ikke-voldelig hatkriminalitet. På den andre siden er det ikke et særtrekk ved det radikale høyre å oppfordre til vold, men det skjer gjennomgående i det ekstreme høyremiljøet, som er en retning innen det radikale høyre (Carter, 2017, s.29-32). Nasjonalisme er en viktig egenskap for det radikale høyre, det gir en oppfatning av hva land og hjemland betyr for gruppen, men også at det er spesielle geografiske områder som er mer viktige enn andre. I tillegg blir, med tanke på fremmedhat, nasjonen og nasjonalisme av det ytre høyre sett på som under angrep av utlendinger og immigranter, noe som i sin tur øker fremmedfrykt innad i gruppen (Carter, 2017, s.29-32). Slik sett må man være nasjonalist for å sikre det beste for hjemlandet, og det forsterker fremmedfrykt som et kjennetegn på det radikale høyre. Å være fremmedfiendtlig er derfor en dyd som viser sann nasjonalisme og er viktig for den nasjonale sikkerheten. Basert på den forståelsen at en stat er mer betydningsfull og overlegen en annen, og at særlige grupper er 'bedre' enn andre former en skjev form for nasjonalisme som er grunnlagt på etnopluralisme og fremmedhat.

I sin artikkel utforsker statsviteren Florian Bieber (2018) økningen i nasjonalisme globalt og hvordan holdningene har endret seg i løpet av de siste tiårene. Men datagrunnlaget han bruker viser at trenden i økningen i nasjonalisme ikke øker globalt, men at i visse områder og regioner er det holdningsendring til immigranter og

andre problematiske saker som er innbakt i nasjonalismen som øker. Han påpeker at det på steder der det finnes en blanding av ulike folkegrupper og etnisiteter sammenlignet med steder bestående av en homogen folkegruppe er ikke nasjonalistiske holdninger og ideer fremtredende. Det viser at eksponering er en motgift mot nasjonalisme og fremmedfrykt. Bieber forklarer også at nasjonalistiske bølger ofte er forbundet med kriser eller et skifte i status quo, noen hendelser som er knyttet til dette er den globale økonomiske krisen i 2008 og økningen av flyktninger til Europa i 2015/16, og disse har påvirket ideen om nasjonalisme og økningen av denne i deler av verden, spesielt i vestlige land.

Carter (2018) viser i sin artikkel at det er flere forskjellige definisjoner av høyre-radikale / ekstremisme som inkluderer nasjonalisme i definisjonen. Den nasjonalismen som tas opp i definisjonene er ofte basert på tanken om en homogen nasjon og er faktisk forankret i etnosentrisk nasjonalisme, en ide om at en nasjon bør bestå av innbyggere som har spesielle trekk som er knyttet til deres etnisitet. Denne ideen om etnosentrisk nasjonalisme har en forestilling av eksklusivitet og rasisme knyttet til seg. Det denne ideen innebærer er en forestilling om at forskjeller mellom ulike etniske grupper er uforsonlige slik at gruppene ikke kan blandes, og slik sett er det i nasjonens sikkerhet naturlig at de må holdes adskilt.

To av hovedtrekkene som kobles til det radikale høyre og er en del av fundamentet til denne gruppen er nasjonalisme og fremmedfrykt. Et annet kjennetegn er etnopluralisme som impliserer at ulike etniske grupper i en nasjon eller et geografisk område bør holdes atskilt og ikke blandes sammen.

Nasjonalisme og fremmedfrykt er knyttet sammen i den forstand at for å være en del av nasjonen og på den måte inneha felles nasjonalitet må andre ekskluderes. Dette gir grunnlag for at holdninger med elementer av fremmedfrykt sprer seg fordi dette innebærer at 'de andre' ikke hører til i landet og deler heller ikke nasjonale fellestrekk. Nasjonalisme er grunnlagt på den forståelsen at det er et felles oss og derav et felles andre, denne splittelsen forsterkes også i tanken om hvem som

tilhører 'oss' og hvem som ikke hører til der. Fokuset på hvem som hører til er ofte forankret i tanken på en homogen nasjonalstat som blir definert av etnisiteten til innbyggerne eller medlemmer av nasjonalstaten. Det er forskjellige faktorer som kan innbefattes i å anerkjenne noen som medlem av staten og statsborger, religion og etnisitet er de sikreste kjennetegn for å høre til eller være statsborger. Dette er basert på de kulturelle eller ideologiske trekk som kjennetegner nasjonalisme (Brubaker, 2015, s.152-153).

3.4 Antiliberalistisk

I vestlige land har historisk sett det å være liberal vært, og er fremdeles, et kjennetegn på moderne demokrati. Liberalisme har vært en viktig faktor for utviklingen av demokratiet i den vestlige verden, spesielt i Vest-Europa og i USA der revolusjoner i opplysningstiden på attenhundretallet har vært basen for demokratisk og moderne styresett frem til nå. Liberalisme er en ide som har stått seg som en av grunnpilarene for moderniteten og politisk og sosialt levesett i vesten. Men på den annen side, i den radikale høyrebølgen styrer antiliberale ideer og står i motsetning til de fleste vestlige samfunn (Rose, 2021, s. 1-5). Det radikale høyres kjernegruppe baserer sitt tankesett på for eksempel antiimmigrasjon, antifeminisme, antidemokratiske ideer og etnopluralisme.

Liberalisme er et politisk system som har vært ledende de siste godt og vel 150 årene, der det ideologiske fundamentet er fokus på individuelle friheter og frihet til å utøve handlinger i sin alminnelighet. Det radikale høyres antiliberalisme er et komplekst kjennetegn som involverer alle de andre kjennetegn som er assosiert med gruppen (Griffin, 2017, s.16-17). Hvordan den radikale høyresiden ser på mennesker, kvinner, utlendinger og innvandrere er avgjørende for å forstå denne gruppens antiliberale trekk. Utsiktene til frihet og de goder som er knyttet til det vi forstår med rett til frihet er en av de faktorene som sterkt påvirker deler av den radikale høyresiden. De antiliberale holdningene som den radikale høyresiden har henger sammen med deres syn på innvandring, sosiale ytelser og, fremfor alt, likestilling. Dette gjør at ideen om å være antiliberal blir vevd sammen med alle andre

kjennetegn ved den radikale høyresiden, ettersom ett av fundamentene i denne sidens ideologi er at de fleste europeiske stater og samfunn er liberale, og ergo er disse samfunns undergang uunngåelig.

3.5 Den politiske siden ved det radikale høyre

Forskningen som har vært utført på den radikale høyresiden har for det meste hatt fokus på den politiske siden av bevegelsen og spesielt på høyreradikalisme og populisme, slik som i Eatwells artikkel som omhandler høyrebølgen og fremveksten av høyreekstreme partier i Europa fra 2000. I denne artikkelen analyserer han data som forklarer økningen i valgstemmer partier knyttet til det ytre høyre i hele Europa i forskjellige valg, og stemmene på slike partier har hatt en økende tendens fra 1990 og til tusenårsskiftet. Denne tendensen fortsetter fremdeles, Le Pen fikk 41,5% av stemmene i andre runde i det franske presidentvalget (The Economist, 2022), og valget av tidligere president Donald Trump i 2016 er noen av tegnene på at det er en økning i ytre-høyrepopulisme og at høyreradikale partier får større oppslutning. I tillegg ser man den samme tendensen i valget i Italia der stemmeresultatet overførte makten til nåværende statsminister Georgia Meloni og hennes parti fra det ytre høyre, Italias Brødre (Kirby, 2022). Denne tendensen viser at politiske og ideologiske tanker og ideer som er assosiert med det radikale høyre, både den politiske og sosiale bevegelsen, blir mer stuerene og generelt aksepterte hos velgerne og ellers i det politiske landskapet.

3.5.1 Høyrepopulisme i dagens Europa

Populisme og spesielt nasjonalpopulisme har vært en økende trend i den politiske sfære, både i Europa, men også i global kontekst (Eatwell og Goodwin, 2018, s. vii). I boken til Roger Eatwell og Matthew Goodwin tar de opp ulike hendelser der nasjonalpopulistiske partier eller politikere har hatt rådende makt eller fått større støtte og tilhenger masse i flere europeiske land, men også globalt. To av tilfellene Eatwell og Goodwin (2018, s. ix) trekker frem er det amerikanske presidentvalget i 2016, der prognosen før valget tilsa at det hva presidentkandidat Hillary Clinton som skulle gå av med seieren, men der resultatet var at Donald Trump ble valgt som

landets 45. president. De trekker også frem 'Brexit' der resultatet var at Storbritannia skulle avslutte samarbeidet med EU og derav trekke seg ut av den europeiske koalisjonen. Videre poengteres det at dette var begge tilfeller av nasjonalpopulistisk politiske handlinger som resultatet var overraskende på et globalt og nasjonalt plan. Selv om dette var overraskende resultater, både at Trump vant og Brexit ble gjennomført, har det vært en økende trend siden 1980-tallet i flere vestlige land at nasjonalpopulistiske partier har fått en økende tilhengermasse og i noen tilfeller fått økt politiske makt, enten ved at de har fått høy støtte i valg eller fått innpass til parlamentet. Videre skriver Eatwell og Goodwin at det har vært en anerkjent i det akademiske miljøet at bølgen av støtte og makt til nasjonalpopulistiske partier har vært grunnet i diverse kriser, og spesielt i finanskriser, men dette stemmer ikke helt, og det har vært en økende trend lenge før finanskrisen i 2008 (2018, s. 5-8). Det som stemmer derimot, er at det har vært et økende fokus fra nasjonalpopulistiske partier på de ulike krisene som har rammet vestlige land de siste tjue årene, og dermed skaper rom for å fremme sin politikk og hvordan de nasjonalpopulistiske partiene kan 'redde' landet fra ruiner.

Populisme kan defineres som en politisk ideologi, strategi eller kommunikasjonsform der det skapes tvil eller et motsetningsforhold mellom 'eliten' og 'folket'. Derimot er det ifølge Eatwell og Goodwin mange kritikere som avviser ideen om at populisme er en ideologi i seg selv, men heller er en måte å kjempe om makt på, en måte å gjøre politikk på (2018, s. 44). Der den politiske bevegelsen, spesielt knyttet til høyrepopulistiske partier, ønsker å utfordre den rådende politiske makten i det vestlige samfunnet, nemlig liberalismen. Nasjonalpopulistiske ledere blir ofte presentert ut ifra mangelen på politisk program, utenom sakene i forhold til immigranter, minoriteter, etablerte politikere og politiske parti, media og diverse motstandere til 'folket'. Populistiske ledere har ofte likhetstrekk ved at de bruker enkelt og til tider grovt språk, for å vise sin tilhørighet til folket. Samtidig som de bruke retorikk som etablerer en tanke om at det finnes et 'oss kontra dem' eller 'gode vs. onde'. Dette i sammenheng med at ledere ofte blir sett på som karismatiske og

demagogiske⁹ ledere, noe som er ønskede egenskaper å ha i en leder og skaper ofte engasjement.

3.6 Det radikale høyre og religion

Synet på radikale høyres forhold til religion er ofte knyttet sammen med det politiske aspektet ved bevegelsen og hvordan nasjonalisme og etnopluralisme ofte gir rom for fremmedfrykt og rasisme generelt. Dette er fordi man med nasjonalisme og etnopluralisme kan argumentere for at det er et "oss" som er folket og "andre", og de to gruppene skal ikke og kan ikke blandes. Med økningen av innvandrere over hele Europa de siste 15 årene eller så, blir de "andre" ofte plassert i kategorien innvandrere og oftere er de "andre" muslimske eller fra land der islam er den største religionen. Fordi den radikale høyresiden er tilbøyelig til å mene at landet var bedre slik det en gang var og moderniseringen har ødelagt utsiktene til både folket og nasjonen, romantiserer de ofte hvordan ting pleide å være (Roy, 2016, s. 197). Dette synet eksisterer ofte sammen med forestillingen om at "eliten" og de "andre" er symbolet på nasjonens endelikt og at det derfor må tas grep før de "andre" ødelegger velstanden, rettighetene og generelle goder til folket ytterligere. Slikt sett blir en måte å "redde" nasjonen på å omfavne forestillingene om fortidens kristendom og å presse en "kristen" tankegang og agenda inn i det politiske og sosiale livet, og dermed beskytte folket og nasjonen fra de "andre", det vil si de man anser som en elite og muslimer. Videre argumenterer Roy at den radikale høyresiden bruker religion som et pressmiddel for at deres politiske og sosiale meninger blir inkludert i samfunnet, og ved å proklamere at Europa er kristent og har en kristen identitet og må beskyttes mot islam og den økende tilstedeværelsen av muslimer i europeiske samfunn, og det samme gjelder 'eliten' som lar muslimer etablere seg i Europa (2016, s. 197). Ved å bruke kristendommen for å skape en felles europeisk kristen identitet, tar den radikale høyresiden et strategisk grep ved å fremstille islam som fremmed og uforenlig med integrering i det europeiske fellesskapet.

⁹ Demagogi er en teknikk som innebærer å benytte et gunstig tidspunkt til å appellere til folks instinkter og fordommer, vanligvis gjennom å benytte kraftfull retorikk og propaganda

Statsviteren Michael Minkenberg skriver også at det har oppstått en økende trend der den høyre-radikale bevegelsen, spesielt i vestlige sekulære land, har gått tilbake til kristendommen og med særlig vekt på hvilken påvirkning kristendommen har vært på det kulturelle aspektet i det europeiske samfunnet (2018, s. 367). Videre skriver Minkenberg (2018, s.368) at, det han omtaler som høyreorientert radikalisme, er en politisk ideologi som bygger på et ønske om en homogen nasjon, som har et romantisert forhold til fortiden i møte med en globalisert verden der liberalismen og pluralisme er sentrale trekk samt individualisme og universalisme. Han trekker denne forståelsen videre til hvordan den høyre-radikale bevegelsen bruker religion, og særlig kristendom, i møte med immigrasjon og innførelse av andre religiøse bevegelser inn i det europeiske samfunnet. Helt siden opplysningstiden har sekularisme vært en grunnleggende del av Europa og særlig de vesteuropeiske landene. Det å skille stat og kirke har vært med på å forme det europeiske samfunnet og hvilke rettigheter som har blitt gjeldene i samfunnet. Derimot har den høyre-radikale bevegelsen tatt i bruk en semireligiøse trekk inn i ideologien og argumentasjonen sin i forhold til immigrasjon og ønsket om en homogen nasjon. Der religion og etnisitet er sentrale trekk ved denne homogeniteten som bevegelsen ønsker. Disse semireligiøse trekkene som den høyre-radikale bevegelsen inkorporerer i sin ideolog og politiske agenda blir fremstilt som at det kristne Europa er under en trussel av inntoget til Islam og den nye religionen truer europeere sine sekulære rettigheter, og én av måtene å motarbeide dette på er å gå tilbake til Europas kristne røtter.

Minkenberg (2018) beskriver hvordan religion har blitt en sentral del av den høyre-radikale bevegelsen i hele Europa, men det har vært en annen utvikling i tidligere sovjetiske land og vesteuropeiske og nordeuropeiske land. Der Sovjetunionens undertrykkelse av religion gav grobunn for koblingen mellom religion og nasjonsbygging etter oppløsningen, dette gav også mulighet for de høyre-radikale i tidligere Sovjet å skape tilhørighet mellom nasjonen og religion. Denne tilhørigheten har spredd seg videre til vesteuropeiske land og de høyre-radikale der, selv om dette historisk sett har vært sekulære stater, spesielt i Nord-Europa. Derimot har det vært rom, gjennom økt mangfold av religioner i samfunnet, for å skape en kobling mellom religion, nasjon og fremmedfrykt i mye større grad enn tidligere (Minkenberg, 2018, s. 387). Videre skriver Minkenberg at det er uten tvil at religion har blitt en viktig del av

den høyre-radikale ideologi og den blir et verktøy i kampen mot sosiokulturelle endringer i samfunnet, samt et basisgrunnlag for hva som er ønskelig i forhold til fortiden og fremtiden, altså et ønske om at samfunnet og nasjonen skal endre seg tilbake til sånn det en gang var.

Bruken av kristendommen for å markere islam og muslimer som de dårlige "andre" er noe sosiologen Roger Brubaker kaller 'christianism'¹⁰ der den radikale høyresiden bruker en tilsynelatende motstridende blanding av kristendom, sekularisme og liberalisme i sin streben for å oppnå egne mål (2017, s.1204). Som en reaksjon på islam og det høyre-radikale ser på som en usivilisert religion som tvinger seg inn i det europeiske samfunnet, er kristendommen en markør for sivilisasjonen og dermed en del av de opprinnelige folkenes identitet (Brubaker, 2017, s. 1204), det er et kjennetegn for å tilhøre, ikke å tro. Brubaker bemerker at ettersom sekularisering har vært en viktig del av Europas historie og er en markør for å understreke viktigheten av et sekularisert samfunn, så må den opprinnelige befolkningen minimere synligheten av islam i den offentlige sfæren. Dette begrunnes i at islam ikke følger liberale og sekulære regler eller system, og synligheten av islam i samfunnet vil være konsekvens for det liberale og sekulære liv som representerer det europeiske samfunnet. Imidlertid er det interessant å merke seg motsetningen ved å bruke liberalisme, sekularisme og kristendom for å presse den politiske og sosiale tankegangen mot ytre høyre. Brubakers (2017) artikkel viser at det radikale høyre ser på religion som noe som handler om tilhørighet og ikke nødvendigvis om å tro. Det gir en oppfatning av at religion er noe som kan brukes til å fremme en agenda, og å skille mennesker ut fra ulike kjennetegn, og dermed skape et samfunn som er befolket med «gode» og «dårlige» mennesker. Med sin negative holdning til islam og tanken om at muslimer er de "dårlige" menneskene i samfunnet, fremstiller den radikale høyresiden kristendommen som det motsatte og dermed representerer de "gode" menneskene, men høyresiden har sin egen forståelse av hva kristendom er og hva det å være kristen innebærer, slik som tanken om å elske sin neste og å ha medfølelse med dem vi ikke kjenner.

¹⁰ Jeg velger å bruke begrepet 'christianism' da det ikke finnes en god norsk oversettelse på ordet. Betydningen av ordet er en form for sekulær religiøs kristendom, som har

Tidligere forskning ser også tendenser til at det er en økende misnøye i forhold til kristendommen, der Rose (2021 s. 136, 140-143) peker på at det stigende anti-kristne holdninger innenfor det radikale høyre miljøet og det har en sammenheng med identitetstap. Jeg vil diskutere identitet og religiøs identitet i kapittel 4 som omhandler teoretiske perspektiver og metoder. Anti-kristne holdninger henger sammen med det radikale høyres ønske om å gå tilbake til eller etablere den 'gamle' samfunnsordenen og da returnere til det som blir ansett som den 'riktige' troen (Rose, 2021, s.143-145). Rose hevder at dette stammer fra hvordan man blir kristen, med at alle kan konverteres til kristendommen og dermed mister man den opprinnelige identitets tilhørigheten man historisk sett har hatt til religion (2021, s.143). *Völkisch* er en ideologisk retning innenfor det radikale høyre der det er sterke meninger om forholdet mellom religion, etnisitet og nasjonalitet (von Schnurbein, 2016, s. 4). Hovedpoenget til denne retningen er at kristendommens inntog i det europeiske samfunnet har vært med på å påvirke den europeiske identitet og religiøse identitet på en negativ måte. Altså at kristendommen strider imot det kulturelle og etniske grunnlaget som det europeiske samfunnet er bygget opp av (von Schnurbein, 2016, s. 4). Disse anti-kristne strømningene innenfor det radikale høyre har en overbevisning om at det riktige valget er å 'rense' Europa fra kristendommen og returnere til de gamle hedenske religionene, som er mer i tråd den europeiske identiteten og religiøse identiteten. Selv om både Rose (2021) og von Schnurbein (2016) viser til tendenser innenfor det høyreradikale som ønsker å identifisere seg med nypaganistiske religioner, er det en rådende trend som vender seg mot kristen identitet. Dette vil jeg diskutere videre i kapittel 5 og 6.

3.7 Medienes rolle i den radikale høyrebevegelsen

Etablerte mediehus har alltid vært kritiske til den radikale høyrebevegelsen og dens ideologi. Imidlertid har media spilt en viktig rolle i å gi denne gruppen plass ved gjøre det radikale høyres syn på tro og ideologi tilgjengelig både i samfunnet og i politiske debatter (Ihlebak, Figenschou og Haanshuus, 2020). De som tar til orde i den radikale høyrebevegelsen har alltid vært kritiske til redaktørstyrte medier, både i deres fremstilling av det radikale høyre, men også hvordan de kritiserer dem. Den

radikale høyresiden mener også at den kontinuerlig blir sensurert og feilrepresentert av venstreorientert presse og media. Den radikale høyresiden har ytret kritikk mot etablerte mediehus og nyhetskanaler, og kritikken har vært sentrert rundt at etablerte medier er partiske, korrupte og svikefulle eliter, og at de sprer det som kalles «falske nyheter». Det som blir oppfattet som "falske nyheter" er noe som den radikale høyresiden mener er et stadig større problem, de ser på etablerte nyhetskanaler som svikefulle og at de sprer falsk informasjon når de dekker aktuelle nyheter og verdenshendelser. Dessuten kritiserer det radikale høyre media som en elite som prøver å presse en venstreorientert agenda og ikke gi et helhetsbilde som gjenspeiler samfunnet i dag.

Normalisering av ytre høyrebevegelsen har ført til at slike politiske syn har blitt mainstream, og dermed blitt en naturlig del av de politiske og sosiale debattene som foregår i samfunnet. Det gjør den radikale høyresidens synspunkter til en vanlig del av samfunnsdiskursen og hvordan problemer møtes og håndteres. Imidlertid er det fortsatt i hovedsak mest kritikk mot den ytre høyrebevegelsen og meningsgrunnlaget de kjemper for, med noen få unntak for medier som har mer sympatisk blikk for høyreradikale saker. Dette er en av grunnene til at sosiale medier og internett er en viktig del av det radikale høyre og dets tilhengere. Fra slutten av 1990-tallet og fremover har det vært en økning i nettsteder, blogger og sosiale medieplattformer som støtter budskapet og ideene spredt av det radikale høyre, og som har vært en avgjørende del i fremveksten til den radikale høyresiden de siste to tiårene (Ihlebak, Figenschou og Haanshuus, 2020). Dette gir bevegelsen mulighet til å spre sin agenda og ideologi fritt og på egne premisser, i stedet for å stole på at etablerte medier bidrar med eller uten dømmekraft.

Sosiale medier utgjør en stor side av den radikale høyrebevegelsen, og ofte bruker bevegelsen ulike aspekter av det virtuelle livet for å bidra til spredningen av sin ideologi. Et av disse internettfenomenene er bruken av memes, som er et bilde eller en tegneserie med en enkel bildetekst som skal illustrere humor eller brukes til å spre humor i digitale fora. Ved å bruke noe som tilsynelatende er ufarlig og morsomt, kan den radikale høyresiden lett spre ideologien sin på ulike nettsteder og sosiale medier

mer skjult og uten å skape mistanke om meningen bak memenes budskap (Ihlebak, Figenschou og Haanshuus, 2020). Et eksempel på at dette skjer bruken av figuren "frosken Pepe " som opprinnelig startet som et ufarlig internett-meme, men utviklet seg til et symbol på den radikale høyrebevegelsen og spesielt undergruppen alt-høyre. Bruken av sosiale medier og andre digitale plattformer på internett gir den radikale høyresiden en arena for ikke bare å spre sin ideologi, men også for å få følgere og muligheten til å radikalisere andre i større skala enn uten internett. Ettersom den radikale høyresiden er skeptisk til mainstream og etablerte medier fordi de ser på disse som noe som drives av 'eliten' i samfunnet og dermed er kilder man ikke kan stole på. Basert på det resonnementet er det rimelig for bevegelsen å ta skritt mot en mer brukerdrevet plattform som kan brukes til deres fordel uten risiko for tilbakeslag eller kritikk.

3.8 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg tatt for meg ulike aspekter på den akademiske interessen ved den høyre-radikale bevegelsen. Den høyre-radikale bevegelsen er en kompleks bevegelse, med mange ulike begreper knyttet til seg. Det at det ikke er enighet innenfor akademien i forhold til hvilket begrep man skal bruke og hvilke kjennetrek man skal tilegne de ulike begrepene, gjør forskningen på bevegelsen intrikat og til tider forvirrende å navigere seg gjennom. Gjennom Carter sin artikkel navigerer hun seg igjennom ulike definisjoner og begreper, både likhetstrekk og forskjeller. Dette arbeidet viser at det er bevissthet innenfor forskningsmiljøet at begrepsavklaring ikke er en enkel sak, men svært nødvendig i forhold til videre forskning på bevegelsen.

Utgangspunktet mitt for dette kapitlet var å se på den tidligere forskningen i lys av definisjonen jeg legger til grunn i introduksjonen av oppgaven. Dermed har jeg tatt for meg ulike aspekter og kjennetegn som er tillagt den høyre-radikale bevegelsen, og som er sentrale aspekter ved tidligere forskning. Ved å se på tidligere forskning i lys av definisjonen jeg bruker, får jeg i dette kapitlet et innblikk i de ulike kjennetrekene ved bevegelsen og dermed en større forståelse av det intrikate sammensatte bevegelsen. Samt også hva som fokuserer på i akademien i forhold til

det høyreradikale miljøet, nemlig at det er en overvekt i fokus på det politiske aspektet til miljøet. Samtidig gir denne tilnærmingen til bevegelsen en forståelse av de ulike komponentene som utgjør den høyreradikale bevegelsen.

4 Teori og metode: Identitet og andregjøring, og dokumentanalyse

I dette kapitlet skal jeg ta for meg teorien og metoden som analysen til prosjektet mitt bygger på. Fordi prosjektet mitt handler om hvordan Arktos Media sine holdninger og oppfatning av religion har endret seg de siste to tiårene, var det et naturlig valg å se på teorier om identitetsmarkører, andregjøring med utgangspunkt i tribalisme og *The Clash of Civilizations*, og religiøsitet. Valget av utgangspunkt for teori samhandlet med hva tidligere forskning hadde som teoretisk utgangspunkt og hva som var kjennetegn ved den høyreradikale bevegelsen. Valg av metode handlet om hva som til slutt ble valgt som prosjektets primærkilde, altså Arktos Media sin nettside. Dermed falt valget av metode på dokumentanalyse, dette mye på grunn av metodens allsidige bruksform og naturen av primærkilden min.

4.1 Teoretiske perspektiver

De teoretiske perspektivene denne oppgaven tar utgangspunkt i er teorier om andregjøring, altså hvordan enkelte grupper forholder seg til andre grupper på sitt territorium, og hva som gjør at slik andregjøring oppstår i et samfunn. Dette er et relevant teoretisk perspektiv da fremmedfrykt og xenofobi er sentrale trekk ved den høyreradikale bevegelsen, på tvers av de ulike undergruppene. Det andre teoretiske perspektivet jeg skal ta opp er religion og menneskers identitet. Dette handler om hvordan menneskers identitet er nært knyttet opp til hvilken religiøs tilhørighet eller ikke-tilhørighet de har, og hvilken forståelse av realiteten og hverdagen som blir påvirket av denne forståelsen. Samtidig er det relevant å se på religion som identitetsmarkør i den grad hvordan religiøs identitetsmarkør forholder seg til teori om andregjøring og hvilke faktorer som spiller inn i forhold til fremmedfrykt og xenofobiske holdninger til religioner.

4.1.2 Menneskers identitet

I forhold til dette delkapitlet er det relevant å se på hva som definerer hva en identitet er, og hvilke kjennetegn som tillegges identitetsbegrepet. Professor og

sosiolog Jonas Stier (2003, s. 12) skriver at identitet handler om å være 'under produksjon' og hvordan man møter de utfordringene livet gir en. Hvert enkelt individ blir påvirket av og bør bli forstått ut ifra samfunnets betingelser, den sosiale og kulturelle omgivelsen, livs- og utviklingskriser, uforutsette hendelser og livserfaringer. Videre skriver Stier (2003, s.13) at det ikke finnes en enkel og entydig definisjon på hva identitet er. På grunn av identitetens komplekse sammenheng og sammensetting er det vanskelig å lage en god og generell definisjon av identitetsbegrepet. Videre skriver Stier (2003, s. 15) for å forstå fenomenet identitet at det kan bli forstått som et portrett over hvem og hva individet er. Denne sammenligningen drar Stier ut ifra hvordan man gjennom flere ulike lag med maling til slutt maler fram et relativt klart bilde, og i dette tilfellet vil bildet være identiteten til individet portrettet er av. Sammenligningen Stier bygger fenomenet identitet på viser til det komplekse aspektet ved en identitet og hvor flere elementer skal flettes sammen for å framstille et tydelig motiv eller bildet. Samtidig er det relevant å påpeke at å trekke denne sammenligningen som Stier skriver om at identitet er som et portrett skaper det rom for å tolke og forstå hva et portrett er. Må portrettet avbilde noe eller noen, skal avbildningen være tydelig eller kan det være noe uvirkelig og umenneskelig som blir fremstilt? Dette trekker Stier frem selv som utfordringer og problemer som er viktig og relevant å se i sammenheng med parallellen mellom identitet og portrett (2003, s.15).

Dermed kan identitet forstås som selve kjernen av et individ. Det som forteller oss hvem vi er og hva vi tror, håper og mener livet er og skal være. Det finnes flere former for identitet, og til tider kan identiteten til et individ være flytende og endres. Det er flere ytre og indre faktorer som er med på å forme identiteten til et individ, det som danner essensen av individets forståelse av verden, livet og seg selv.

4.1.2.1 Religiøs identitet

Teolog og forsker Jan-Olav Henriksen skriver at for mennesker som er religiøse er religionen avgjørende for individets identitet (2009, s. 76). Videre skriver han at det handler om hvilken forståelse de religiøse har av verden blir påvirket av deres religiøse bakgrunn, og dermed vil verdensbildet være farget av religionens

trosgrunnlag, i motsetning til hvordan sekulære mennesker ikke forholder seg til verden fra et religiøst ståsted og tolker hendelsene uten perspektivet fra en religion. Henriksen skriver videre hvordan religion er med på å gi de religiøse et verktøy til å tolke livserfaringer, men at dette er ikke noe som skjer av seg selv, men noe de religiøse blir eksponert for (2009. s. 76-77). Som nevnt tidligere handler identitet om hvordan man forholder seg til og ser på verden, hvilket verdigrunnlag man har, hva man tror og håper, samt ser på seg selv om menneske. Identiteten vår er det som gjør oss til den vi er.

Verdenserfaring og selverfaring henger uløselig sammen, og å forlange at man skal oppgi en religiøs livstolkning, vil innebære at man dermed også må oppgi vesentlige deler av det som konstituerer ens egen identitet. (Henriksen, 2009, s. 77)

Sitatet over kan forstås slik at for mange vil religionen de tilhører være en så vesentlig del av identiteten at det ikke er mulig verken å se for seg hvem man er uten religionen eller å skille identiteten fra den religiøse tilhørigheten. Verdenserfaringer vil uansett tolkes ut ifra hvem sitt perspektiv man forholder seg til og være uavhengig om man er religiøs eller ikke-religiøs i hvordan man tolker erfaringene. Det som er relevant å forholde seg til er at man kan ikke oppleve eller oppfatte verdenserfaringer på tvers av individer, da dette er en individuell erfaring og ikke noe som er direkte overførbart. Man vil alltid erfare verden og livet ut ifra eget perspektiv, og det er noe som ligger til grunn uansett om man er religiøs eller ikke-religiøs.

Teologene Michael Reid Trice og Simone Sinn skriver i introduksjonen til *Religious Identity and Renewal in the Twenty-first Century: Jewish, Christian and Muslim Explorations*, at religiøs identitet er noe av det mest utfordrende aspektet med det moderne samfunnet og debatten mellom det sekulære og det religiøse (2015, s. 9). Problemet stammer fra et globalt samfunn der det er en hyppigere trend å møte religion med mistroskap og kritikk sammenlignet med slik det har vært tidligere. Samtidig har det vært en økende tendens til å bruke aspekter av religioner i politiske

og sosiokulturelle arenaer i mye større grad enn før. Dette har medført både retorisk og/eller fysisk bevæpning av religioner generelt, slik at religiøs tilhørighet har blitt en viktig identitetsmarkør i samfunnet generelt, noe som opprettholder fremmedgjøring og fordommer mot enkelte religiøse grupperinger eller religioner som en helhetlig gruppe.

Videre skriver Trice i kapittelet om framtiden til religiøs identitet (2015, s. 19) at man kan anta at det behovet verden har for religion er at religioner skal være en helbredene del av verdensbildet, men at i de senere årene har mye ondskap blitt gjennomført i religioners navn, deriblant hvordan enkelte grupper hevder å utøve sin religion og religiøse praksis, men at denne praksisen ikke samsvarer med kjernen til religionen. Altså hvordan den religiøse identiteten kan bli formet ut ifra individets eller enkeltgruppers ønsker, og dermed være med på å sverte den religiøse tilhørigheten de viser til. En økende trend i hat og voldelige handlinger mot religiøse grupper er en realitet i de siste 20 årene (Trice, 2015, s. 31). Samtidig har denne økende trenden oppstått i en verden der globalisering, økt immigrasjon og høyere flyktningestrøm har vært en avgjørende faktor for at handlingene har hatt mulighet til å utføres. En økt uro og hyppigere utfall av konflikter har vært avgjørende faktorer for at religiøs identitet har blitt en viktig og sentral markør i samfunnene (Trice, 2015, s. 20).

Religion spiller en stor rolle for hvordan man forholder seg til andre mennesker (Bloom, Arikan og Courtemanche, 2015). Flere studier peker at religion kan være den avgjørende identitetsmarkøren i forhold til om man er positivt eller negativt innstilt i møte med immigrasjon og mennesker med annen etnisk bakgrunn enn vertslandet. I de gruppene som møter immigrasjon med en positiv innstilling handler det ofte om at immigranter har lik eller nesten identisk religiøs og etnisk bakgrunn, og dermed vil ha relativt lik religiøs og etnisk identitet. Derimot er gruppene som stiller seg kritisk til immigrasjon ofte de som har ulik religiøs og etnisk bakgrunn enn det som immigrantene har. Bloom, Arikan og Courtemanche (2015, s. 218) påpeker at holdninger til religiøse grupperinger og hvilken religiøs identitet er med på å farge innstillingen man har både til immigranter og til samfunnet generelt, at religiøs

identitet og dermed tilhørighet er avgjørende faktorer i hvilken plass man har i samfunnet.

Religion, samfunn og identitet har uten tvil en sammenheng med hverandre. Religiøs identitet kan være en påvirkningskraft i forhold til hvordan man møter verden og hvilken verdenserfaring man tar utgangspunkt i. Ved religiøs identitet har man et premiss som man forholder seg til seg selv som individ og til livet som helhet på en annen måte enn de som har et sekulært verdensbilde og knyttet identiteten opp mot den sekulære virkelighetsfære. Religion og menneskers identitet er måter å føre mennesker sammen i felles grupper, men kan også være en måte å fremmedgjøre individer og religiøse grupperinger på. Religiøs identitet er nært tilknyttet individets sosiale tilhørighet og hvilken plass man har i samfunnet, både de positive og de negative sidene ved religiøs tilhørighet. Religiøs tilhørighet og identitet har blitt et verktøy til å separere grupper og individer fra et større sosialt fellesskap som det moderne samfunnet er. Samtidig kan det være en forsonende del av samfunnet og skape samhold i en verden som stadig øker i konfliktnivå og fremmedgjøring av mindre og større grupper.

Selv om identitet er den viktigste delen av det å være menneske, hva man tenker identifiserer en selv og hva som er viktig for et individ henger sammen med det som man anser er de viktigste identitetstrekkene. Dette kan være personlighetstrekk, nasjonaliteten man kjenner tilhørighet til, etnisitet eller religiøsitet eller ikke-religiøsitet. Ofte er identitet noe man har kontroll over selv eller er til dels selvbestemt, men i noen tilfeller er det utenforstående krefter/makter som er avgjørende i forståelsen av individenes identitet. Dette er slik som forskeren og teologen Suneel Bhanu Busi (2015) beskriver at i det indiske samfunnet er det rådende kastesystemet som avgjør hvilke identitetsmarkører som man bli identifisert etter. På tross av at kastesystemet er en del av hinduismen og det er en sosial inndeling for hinduer, gjelder dette kastesystemet utover den hinduistiske tro og andre religiøse trossamfunn i India dras inn i kastesystemet. I det indiske samfunnet er det en klar sammenheng mellom samfunnet som overordnet del og religiøs identitet. Selv om kastesystemet opprinnelig var for hinduer og er en del av

hinduismen, har innføringen av flere religiøse tros- og livssamfunn i India blitt indirekte inkludert i dette inndelingssystemet (Busi, 2015, s. 190). Dermed blir et religiøst system rådende over flere religioner, og påvirker hvordan man forholder seg til religiøs identitet i storsamfunnet. Altså, det er rådende krefter i samfunnet som avgjør hvordan man skal se på identitet og religiøs identitet, noe som fører til at det ikke er individene eller de religiøse samfunnene selv om avgjør hvordan man forstår sin religiøse identitet. Det er de rådende kreftene i samfunnet i India som bestemmer hvordan narrativet i hvordan identitet skal forstås og religiøs identitet blir forstått ut ifra et hinduistisk perspektiv. Det Busi (2015, 189-191) beskriver er et samfunn der store deler av befolkningen, estimert i 2011 til å være om lag 167 millioner mennesker, faller utenfor de fire opprinnelige kastene og dermed blir ansett som urørlige¹¹. Videre skriver han at det ikke er noen eksakte tall, og andre tall viser estimer mellom 175 og 220 millioner mennesker som regnes som del av kasten urørlig. Busi bruker selv i kapittelet sitt tallet 180 millioner, noe som han beskriver som et konservativt estimert tall (2015, s. 190). Busi (2015, s. 192-193) hevder at kastesystemet har hatt en stor og negativ påvirkning på det indiske samfunn, der de kasteløse har opplevd mange umenneskelige vilkår og undertrykkelse av de andre høyerestående kastene.

Derimot har det å endre religiøs identitet vært en stor mulighet for de urørlige til å endre sin tilværelse i det indiske samfunnet, selv om Busi (2015, s. 187-188) sin subjektive opplevelse fra barndommen som han har i starten av kapittelet viser til at de urørlige mister ikke sin sosiale status i samfunnet selv om de identifiserer seg med en annen religiøs identitet og tilhørighet. Det som beskrives er et av hans første møter, som kristen selv, med kastesystemet og restriksjonene som tilegnes de urørlige. Opplevelsen handler om hvordan faren og Busi syklet til farens barndomslandsby, men måtte gå av sykkelen inne i landsbyen på grunn av at urørlige ikke får lov til å sykle. Selv om Busi selv understreker at han og familien er kristne, så viser opplevelsen fra barndommen at de fortsatt faller inn under kastesystemet i samfunnet på tross for at det offisielt ikke inkluderer andre religiøse

¹¹ Busi bruker begrepet Dalit som er den mindre støtende betegnelsen for kasten untouchables. Jeg har valgt å bruke begrepet de urørlige for å omtale samme kaste.

tros- og livssamfunn. Men på slutten av kapittelet beskriver Busi hvordan andre religioner som kristendom, islam, sikhisme og buddhisme har vært avgjørende i forhold til hvordan de urørlige har opplevd og gjennomført sosiokulturelle, politiske, økonomiske og religiøs frihet i det indiske samfunnet (2015, s. 202-203).

Samtidig påpeker Busi (2015, s.187) at identitet er et flytende aspekt i forhold til det å være menneske, at man kan endre på identiteten ut ifra hva man ønsker eller livssituasjonen, gitt at det er faktorer som kan endres på. Busi nevner spesifikt at man kan endre nasjonalitet, kjønn, religion eller politisk identitet. Dette er interessant med tanke på hva identitet har å si for egen forståelse av en selv som individ. Hvis vi trekker en parallell mellom hva identitet er og hvem individet er som person, og er et komplekst fenomen som har ulike aspekter flettet sammen som utgjør individets identitet, vil religion være en sentral faktor i selvforståelsen over hvem og hva man er som individ og person. Identitet handler om hvordan man ser på seg selv og hva som er identifisert som selve kjernen til et individ. Religiøs tilhørighet er med på å forme individets virkelighetsforståelse og det å endre på dette er drastisk i forhold til hva det har å si for individets identitetsforståelse.

Sosialantropologen Gerd Baumann (1999) beskriver hvordan innenfor det han beskriver som den multikulturelle gåten, at identitet og ulike former for identitet, nasjonal, etnisk og religiøs, har blitt en større del av samfunnet som helhet. I sammenhengen mellom det multikulturelle samfunnet og religion, skriver Baumann (1999, s. 21-23) at det er viktig å huske på at det ikke finnes noen absolutt i relasjonen, selv om flere tror det på grunn av religion ofte omhandler absolutte saker som liv og død, godhet og ondskap samt bragd og nederlag. Videre skriver Baumann at religion er en sentral identitetsmarkør i det moderne multikulturelle samfunnet. Religion gir oss muligheten til å dele samfunnet inn i absolutte grupper, de som deler felles religiøs identitet og de som faller utenfor. I tillegg skriver han at innenfor det multikulturelle samfunnet så er det krefter som omhandler identitet og religion, men der religiøs identitet blir en del av den kulturelle identitetsmarkøren og ikke om hvilken trosidentitet man har. Altså at det er mulig å identifisere seg som kulturelt

kristen, men ikke være troende. Dermed kan religion være et sentralt virkemiddel for å dele personer i inn- og ut-grupper (Baumann, 1999, s. 23).

Precisely because religion sounds so absolute, it can be used as a translation for other, more relative, forms of conflict. In complex situations of social strife, one can often find ethnic, national, or migratory boundaries transformed into religious ones, (Baumann, 1999, s. 23).

Det Baumann trekker frem i sitatet ovenfor, er at religion har ofte blitt en erstatter for andre markører, ofte i sammenheng med konflikter. Han påpeker at i flere konflikter, som ofte bunner i nasjonale eller etniske interesser og identiteter, har blitt omformulert til 'war of religions'¹². Baumann viser dermed at religion i en større sammenheng i samfunnet blir tildelt funksjoner eller tillagt en forståelse som ikke handler om det spirituelle, trossystemet eller det hellige som religion og religiøs identitet slik som Henriksen (2009) forstår religiøs identitet.

Baumann (1999, s. 69) skriver i et annet kapittel i boken sin at religion ofte, i likhet med etnisitet, er noe som blir tingliggjort og ikke kan endres på. Denne forståelsen av religion er det kun et fåtall av mennesker som gjør seg tjent med, og det er den religiøse eliten som misliker sosiale endringer i samfunnet eller denne forståelsen kan bli brukt som et trøstemiddel for tilhengere i den grad at selv om ting endrer seg rundt dem, så er religionen den samme uansett hva. Men denne forståelsen blir forkastet ut ifra religioners posisjon og tilstedeværelse i et multikulturelt samfunn (Baumann, 1999, s. 78-79). Religion som konsept bør bli forstått i lys av tilhengerne til religioner, dermed blir forståelsen av religion bredere enn tidligere. Ved å forstå religion ut ifra tilhengerne, vil man dermed også kunne endre forståelsen i likhet med tilhengerne og konteksten til tilhengerne. 'Yet the bearings of religious conviction and action will change as the users themselves change positions, or see them changed in

¹² Jeg velger å bruke samme begrep som Baumann, da jeg ikke fant en god norsk oversettelse eller lignende begrep.

their new context' (Baumann, 1999, s. 78). For å oppsummere skriver Baumann (1999, s. 137) at religiøs identifikasjon ikke kommer til å opphøre, men heller kommer til å representere den mest sensitive og kreative måten å identifisere noen på, som også er mulig å finne og omformes på. Baumann spesifiserer at han velger å bruke identifikasjon og ikke identitet, da han mener at det første begrepet ikke er like fastsatt som det andre begrepet antyder til. Derimot er ikke religiøs identitet like evig uforanderlig som først antatt (Baumann, 1999, s. 137).

Valget av å ta med teori om religiøs identitet i denne oppgaven handler om at det er klare religiøse bånd knyttet til det høyre-radikale miljøet, fra paganismen til den nyere vendingen mot konservativ kristendom, eller snarere en redigert versjon av kristendommen. Dette mye på grunn av at det høyre-radikale miljøet har brukt og bruker religion som et virkemiddel for å skape relevans rundt sin ideologi og politiske tankesett, samt for å skape en kobling mellom dagens samfunn og det ideologiske utopien som den høyre-radikale bevegelsen ønsker å oppnå, gjennom blant annet å skape et fokus rundt religiøs identitet og dens plass i det moderne samfunnet.

4.2 Andregjøring og det moderne samfunnet

En sentral del av den høyre-radikale bevegelsen er et ønske om å være mest mulig homogene, og frykt for det fremmede er grunnleggende for gruppens verdensforståelse. Dette medfører at andregjøring er et aktivt ideologisk virkemiddel som de høyre-radikale bruker i møte med andre kulturer, minoritetsgrupper, politiske grupper, religiøse grupper og samfunn. Andregjøring er en handling som fører til splid mellom ulike grupper, der den ene fremstår som 'riktigere' enn den andre gruppen. Dette medfører at det skapes konflikter mellom gruppene og deres tilhørighet i forhold til stedet gruppene skal etablere seg på.

4.2.1 Hva er andregjøring?

Tariq Modood og Simon Thompson (2022) skriver i sin artikkel 'Othering, Alienation and Establishment' at prognosene til Karl Marx og Max Weber om at det ikke er plass

til religioner i det moderne samfunnet, ikke kom til å stemme. Derimot har religion fortsatt en viktig plass i samfunnet, på tross av den økende sekulariseringen flere land, spesielt vestlige land, har vært gjennom siden 1700-tallets opplysningstid. Derimot påpeker Modood og Thompson at ulike uforutsette hendelser i europeiske samfunn har vært en påvirkningskraft i hvilken grad religion har blitt et fokus i storsamfunnet. Dette er med spesiell tanke på immigrasjon fra ikke-europeiske land til det europeiske samfunnet. Videre skriver de at religion ikke kun blir sett på som et aspekt med det moderne individs identitet, men at det i større grad også har blitt et politisk verktøy. Dette er ofte et aspekt i debatter knyttet til religion og nasjonalstat (Modood og Thompson, 2022, s. 781). Historisk sett har det i flere europeiske land vært tradisjon med å ha en separert stat og religion, altså et sekularisert samfunn. Det Modood og Thompson (2022, s. 781) diskuterer i artikkelen sin er derimot ideen om enkelte religioner sin rettmessige plass i samfunnet hvis religionen har etablerte historiske bånd knyttet til historien og identiteten til en stat. Denne holdningen til at enkelte religioner har en rettmessig plass innenfor enkelte samfunn og nasjoner etablerer premisser for andregjøring av andre religiøse tros- og livssamfunn, dette på grunn av at individene eller den gruppen som tilhører den religionen med etablert plass i samfunnet har en rekke goder, som ikke blir gitt til de utenfor denne gruppen eller de får en redigert versjon av disse godene (Modood og Thompson, 2022, s. 781). Dermed blir de som ikke er innenfor denne religiøse gruppen fremmedgjort innenfor samfunnet og staten de tilhører. Altså at den religiøse majoritetsgruppen opplever goder som ikke-religiøse eller religiøse minoritetsgrupper ikke opplever i samfunnet skaper rom for andregjøring og fremmedgjøring av gruppene. Samtidig skaper det distanse mellom den ikke-religiøse gruppen, religiøse minoritetsgruppen og staten. Forståelsen om at det kun er en utvalgt religiøs gruppe som skal ha tilhørighet til staten og nyte godene som dette medfører, skaper et negativt og til dels farlig rom for de som faller utenfor den gitte religiøse gruppen (Modood og Thompson, 2022, s. 793).

4.2.2 Sivilisasjonenes sammenstøt

Valget å lese *The Clash of Civilization* av statsviteren Samuel P. Huntington fra 1993, handlet mye av hvilken forståelse og ideologiske håp den høyre-radikale gruppen og

bevegelsen har av verden, nemlig at de ønsker en homogen inndeling der etnisitet ikke blir blandet, og verden er fordelt med klare skiller. Dette er i samsvar med Huntingtons forståelse og forklaring over hvorfor moderniteten, globaliseringen og det moderne samfunnet har feilet. Mye av kritikken handler om hvordan ulike samfunnsforutsetninger møtes i et sammenstøt og dermed ikke flettes sammen i en symbiose. Samtidig er teorien hans om at det er sivilisasjoner som står i kontrast til hverandre og vil bli påvirket av hverandre i form av et sammenstøt, som til slutt vil føre til at det moderne samfunnet vi kjenner i dag vil opphøre, begrunnet i dype fordommer som deler verden ut ifra et eurosentrisk perspektiv eller med utgangspunkt i at Vesten er midtpunktet av verden.

Huntington beskriver i sin bok hvordan verden har endret utgangspunkt for konflikt eller utbrudd av konflikt etter den kalde krigen og Sovjetunionens oppløsning på starten av 1990-tallet. Videre skriver han at maktbalansen ikke lenger henger sammen med ideologisk overbevisning, slik som under den kalde krigen med kommunismen på den ene siden og kapitalismen på den andre. Derimot er den nye verdensordenen basert på ulike sivilisasjoner og hvilken kulturell sammenheng nasjoner har til andre land. Dette vil si at det er de kulturelle likhetene som er avgjørende i forhold til hvilken sivilisasjon et land har tilhørighet til eller er del av.

People define themselves in terms of ancestry, religion, language, history, values, customs, and institutions. They identify with cultural groups: tribes, ethnic groups, religious communities, nations, and, at the broadest level, civilizations. People use politics not just to advance their interests but also to define their identity. We know who we are only when we know who we are not and often only when we know who we are against, (Huntington, 1996, s. 21).

Deretter deler Huntington inn verden i følgende sivilisasjoner: vestlige, latinamerikansk, afrikansk, islamsk, sinic¹³, hindu, ortodoks, buddhistisk og japansk.

¹³ Kinesisk inspirert og påvirket kultur

Videre beskriver han hvordan verdenssynet påvirker det globale samfunnet, og hvor viktig det er å skape allianser mellom de landene med likt kulturelt utgangspunkt. At verden beveger seg bort ifra et ideologisk delt verdensbilde til et kulturelt og derav sivilisasjonsdelt, medfører at det dannes nye allierte, selv om det er flere av de resterende allierte som har vært alliert både før og etter den kalde krigen. Derimot er den største trusselen for verden og verdensfreden en konflikt bundet i kulturelle forskjeller. Primært sett ser Huntington ut til å mene at denne kulturelle konflikten kan være mellom den vestlige sivilisasjonen og den islamske.

Forståelsen til Huntington over hvordan verdensbildet egentlig ser ut etter den kalde krigen og Sovjetunionens oppløsning viser at det er fortsatt den vestlige sivilisasjonen som er den rådende, og det vil den være langt frem i tid (1996, s. 29). Huntingtons forklaring på hvordan verdensbildet har endret seg viser hvor komplekst verden henger sammen og hvor sentrale kulturer er i forhold til oppfatningen man har av verden og det globale samfunnet. Huntington skriver at det neste store sammenstøtet er at ulike sivilisasjoner skaper konflikter, er problematisk. Selv om det er flere gode poenger som blir trukket frem i hans teori, nemlig at det er ulike utgangspunkt mellom disse sivilisasjonene og at de er sammenheng mellom kulturer og tilhørighet, er dette med på å forsterke et eurosentrisk eller vestlig perspektiv på verden. Huntington poengterer at den dominerende sivilisasjonen de siste 500 årene har vært den vestlige og at den kommer til å være den dominerende i tiden fremover skaper også rom for å tolke hans teori som at det er vesten som skal være dominerende i et globalt perspektiv. Samt at også blanding av kulturer, altså multikulturelle samfunn, er skadelig i lengden og vil føre til store globale konflikter.

4.2.3 Kritikk av Huntington

Mye av kritikken rettet mot Huntington handler om at verden ikke kan bli delt inn i homogene grupper og reversere den globaliseringsprosessen som alt har vært en aktiv del av moderniteten de siste 250-200 årene (Robinson, 2022). Derimot vil den inndelingen som Huntington gjør føre til større fordommer rettet mot enkelt grupper og individer fra utvalgte områder, samtidig som det fører til en større fremmedgjøring

og andregjøring av store befolkningsgrupper. Gjennom denne inndelingen mener Robinson at vi går glipp av et viktig moment som er relevant i dagens verdenbilde, nemlig vår felles humanitet, samt at inndelingen til Huntington ikke er representativ for hvor kompleks sammensettingen av verden egentlig er, og at den ikke kan deles inn i homogene grupperinger. Ved å dele verden og kontinenter inn i større grupperinger går man glipp av mindre intrikate inndelinger som sammen sammenfatter et geografisk område (Robinson, 2022). I tillegg fører dette til at geografiske områder som er sammensatt av flere intrikate inndelinger blir satt i samme kategori, og dermed blir en feilrepresentasjon av hvordan det ser ut i virkeligheten.

4.3 Dokumentanalyse

Valget av dokumentanalyse handlet mye om hvor mye empirisk data jeg hadde tilgjengelig fra nettsiden til Arktos Media og at det var flere typer dokumenter samlet på ett sted, noe som førte til omfanget av oppgaven ble farget av hva som var mulig å bearbeide og analysere. Et nettsted er en rik kilde å ta utgangspunkt i, samt å ta Arktos Media som fundamentet i oppgaven og casestudie, førte til at valget av metode ble avhengig av hvordan jeg kunne analysere kildematerialet mitt. På grunn av at internettsider er sammensatte av mange ulike dimensjoner, lag og typer dokumenter, landet jeg til slutt på dokumentanalyse. Derimot er det relativt nytt med digitale dokumenter, og hvordan man skal kunne forstå og kategorisere disse typene med dokumenter. Dette er på grunn av digitale dokumenter kan variere i utseende og dermed blir vanskelig å definere kategorisk tilhørighet eller hvordan inndelingen skal differensieres.

4.3.1 Hva er dokumentanalyse?

Dokumentanalyse er en kvalitativ forskningsmetode som bruker dokumenter som empirisk data i analysen. Den franske bibliotekaren Suzanne Briet definerte dokumenter som 'ethvert konkret eller symbolsk tegn som har blitt bevart eller nedtegnet for det formål å representere, gjenskape eller påvise et fysisk eller intellektuelt fenomen' (2006, s.10). Forskerne og dokumentanalytikerne Kristin Asdal

og Hilde Reinertsen (2020, s.15) skriver, i relasjon til Briet sin definisjon av hva definerer et dokument, at dokumenter alltid innebærer en aktiv handling og dokumentet er nedtegnet for en grunn. Dette vil si at dokumenter blir til med utgangspunkt i en agens, og at dokumentet er relasjonelt, det knytter seg til noe utenfor seg selv. Definisjonen til Briet (2006) er vid og omfatter mange ulike typer og former for dokumenter. Dette medfører at dokumentanalyse som kvalitativ forskningsmetode kan nyttes på ulike typer dokumenter og dermed ulike forskningsprosjekt.

Derimot skriver Asdal og Reinertsen (2020, s. 15) at et dokument er 'et materielt objekt som er utformet av noen av en spesifikk grunn, og som fungerer som en forbindelse til verden utenfor seg selv'. Denne forståelsen av et dokument som et materielt objekt medfører at den relativt nye formen for dokumenter, altså digitale dokumenter, faller utenfor Asdal og Reinertsens forståelse av hva et dokument er og innebærer. Men det er flere aspekter av hva et dokument gjør og hvilken funksjon, som også digitale dokumenter faller inn under. Videre skriver Asdal og Reinertsen (2020, s. 16) at dokumenter har en direkte kobling på tvers av samfunnet og ulike dokumenttyper, det er altså en sammenheng mellom ulike dokumenter og ulike dokumenttyper.

4.3.2 Hvordan gjennomføre en dokumentanalyse

Asdal og Reinertsen skriver at når man starter med dokumentanalyse er det egnet å forholde seg til et dokument som et sted (2020, s. 144). På dette stedet skjer det handlinger som blir relevante for forskningsspørsmålet og vil påvirke hvordan en forholder seg til dokumentet i lys av det man ønsker å finne svar på. Samtidig skriver de at det er relevant å forholde seg til hvor dokumentet befinner seg, altså dokumentsteder. Dette vil være med på å åpne rom for forståelsen både av enkelte dokumenter på dokumentstedet, som i dette tilfellet er en blanding av Arktos Media sin nettside og nettsiden hos Wayback Machine, og hvordan noen dokumentsteder virker og intervensjoner på steder utover selve nettsiden (2020, s. 145). Samtidig skriver Asdal og Reinertsen at dokumenter ikke oppstår i et vakuum og at det er

betydelig for forskningen å se på hvilken sammenheng dokumentene inngår i (2020, s. 146). At det er viktig å stille spørsmål til dokumentene er en sentral del av en dokumentanalyse og det å være klar over hvilke dokumenter som kan være sentrale for forskningen, i dette tilfellet vil det være relevant å se på hvilke dokumenter som er relevante i forhold til Arktos Media som case.

Hvordan forholde seg og tolke et dokument, vil alltid være avhengig av sosialt og kulturelt utgangspunkt, både med tanke på selve dokumentet og den som skal analysere det, dette skriver professor og forsker Tim May i boken sin *Social Research* (2011, s. 200-201). Det vil dermed si at dokumentet blir forstått ulikt ut ifra hvilken kontekst det blir lest og analysert i, og hvilken sosial og kulturell kontekst leseren av dokumentet befinner seg i. Dermed vil ulike lesere forstå innholdet av dokumentet og analysere dokumentet på ulike måter, samt at forfatteren av dokumentet kan ha en annen måte å forstå dokumentets innhold på. Dette medfører at som forsker er det relevant å være klar over hvilken kontekst man forstår og analyserer dokumenter på. Samtidig er det viktig å forstå at den første forståelsen av et dokument er forfatterens tiltenkte mening dokumentet skulle ha, den andre er den mottatte meningen dokumentet har for lesere i ulike sosiale situasjoner (May, 2011, s. 201). Dermed vil min forståelse av et dokument og dets innhold være ulikt i forhold til forfatterens forståelse av samme dokument. Samtidig ville en annen lesers persepsjon og tilnærming til dette dokumentet vært annerledes enn min egen. Dette medfører at dokumentanalyse må bli sett på ut ifra hvilken sosial kontekst dokumentet er produsert og analysert i lys av.

Videre skriver May (2011, s. 206-207) at det er fire punkter som er relevante i forhold til hvordan man møter et dokument: *autentisitet, kredibilitet, representativitet og betydning/mening*. Autentisitet handler om dokumentets opprinnelse. Kan vi stole på kilden, er det en primær eller sekundærkilde? Hvis det er kopi, er det lik det opprinnelige dokumentet? Kan vi stole på avsenderen av dokumentet eller har den endret på innholdet? Er forfatteren av dokumentet troverdig? Dette er spørsmål man må stille dokumentet i lys av avsenderen og hvilken betydning det har for videre forskning av det valgte dokumentet. I mitt tilfelle skal jeg i analysen min ta for meg et

oversatt dokument av Sigrid Hunke som har blitt publisert et utdrag av på Arktos Media sin nettside. Dermed vil det være relevant å diskutere autentisiteten til oversettelsen av det opprinnelige dokumentet, og om det har vært påvirkende i forhold til forståelsen av dokumentets innhold. Dette kommer jeg tilbake til i kapittel 5, som er analyse og diskusjon av funnene mine.

Det andre punktet som May (2011, s. 207) trekker frem, er kredibilitet. Kredibilitet handler om dokumentets innhold ikke er forvrengt og er oppriktig, uten feil og unnvikelser. Her er relevante spørsmål å stille: er de som gjennomførte oversettelsen av dokumentet til å stole på i forhold til at de oversetter den informasjonen og kunnskapen det opprinnelige dokumentet oppgir? Når det kommer til dette punktet, skriver May (2011, s. 207-208) at det kan være nyttig å se på dokumentets opprinnelige forfatter og vite litt bakgrunnsinformasjon om hen. Dette vil medføre at forskeren kan etablere den sosiale og politiske konteksten som dokumentet ble produsert i. Dette er spesielt relevant for min analyse av dokumentet til Hunke og derfor har jeg skrevet litt om Hunke og hennes forskning i kapittel 1, noe som blir tatt med i diskusjonen av mine funn fra dokumentet i kapittel 5.

Representativitet handler om som May (2011, s. 208) bruker begrepet 'typicality'. Det finnes ingen god oversettelse av dette begrepet på norsk, jeg velger derfor å bruke karakteristiske trekk. May (2011, s. 208) fortsetter med at å se på dokumentets karakteristiske trekk og om et dokument kan regnes som typisk i henhold til en 'mal', er avhengig av hvilken type studie man gjennomfører. Av og til kan det være av interesse å se på og diskutere dokumentets utypiske trekk, i stedet for om dokumentet inneholder gitte karakteristiske trekk. Samtidig skriver May (2011) at det kan være urovekkende å lage en definisjon av et typisk dokument, da dette kan ha den uønskede effekten av å ekskludere andre dokumenter som ikke inneholder disse karakteristiske trekkene. Til slutt er det dokumentets betydning/mening som blir listet opp. Dette refererer til tydeligheten og forståeligheten til den som analyserer i møtet med dokumentet som skal analyseres. Spørsmålene som poengteres er 'hva er det, og hva forteller det oss'. Dette understreker May (2011, s. 208) som et vanskelig punkt og spørsmål å svare på, meningen til dokumentet faller tilbake på hvilken

sosial kontekst det er hentet fra. Siden meninger eller betydning endrer seg og ordvalg kan variere, vil en ide av sosial kontekst kunne muliggjøre en forståelse av dokumentet (May, 2011, s. 208).

Da forskningsprosjektet mitt ble til og startet var utgangspunktet i prosjektet å undersøke Arktos Media og omstendighetene rundt forlagsvirksomheten deres, ble det tydelig at Arktos Media var både casestudiet og hovedkilden til dette masterprosjektet. Dermed var det viktig å finne en metode som kunne nyttes på ulike aspekter av nettsiden til Arktos Media og det jeg ønsker å se nærmere på. Problemstillingen til denne masteroppgaven er som nevnt tidligere, to-delt, det innebærer at det var gunstig å finne en metode som fungerte i forhold til begge delene av problemstillingen.

Det jeg ønsker å undersøke i denne oppgaven og forskningsprosjektet er hvilke holdninger uttrykker Arktos Media at de har ovenfor ulike religiøse retninger, samt hvilket rennommé ønsker Arktos Media å presentere verden. Den første delen av problemstillingen valgte jeg å gjennomføre en datainnsamling av hvilke bøker Arktos Media har hatt på bestselger-listen sin opp igjennom de siste 12 årene som de har vært et aktivt forlag. Å undersøke Arktos Media sine bestselgere, men med utgangspunkt i en historisk systematisk gjennomgang, kan begrunnes i at jeg ønsker å sette søkelys på om det er en historisk utvikling i synet på religiøse bevegelser spesielt i forhold til nypaganske religioner, kristendom og islam. Verktøyet jeg har brukt med tanke på at jeg gjennomfører en datainnsamling av bestselgerne falt på Wayback Machine. Dette er et verktøy som fungerer som et arkiv som har lagret over 800 milliarder nettsider, siden 1996 (Internet Archive, 2023). Nettstedet er ideell organisasjon som har målet om å gi universell tilgang til selve Internettet og ønsker ideelt sett å fungere som et bibliotek over alle nettsider som finnes.

Wayback Machine er en søkemotor der man søker på en bestemt nettside, i dette tilfellet er det Arktos Media sin nettside, og søkemotoren viser resultatene av den systematiske skanningen av nettstedet. Man blir presentert en oversikt over de ulike

årene Wayback Machine har være 'innom' nettstedet, og hvilken informasjon søkemotoren har hentet ut. Samtidig har man mulighet til å trykke seg inn på bestemte datoer ved hjelp av funksjonen kalender, her har de lagret nettsiden på de bestemte datoene, og man vil ha tilgang til de ulike funksjonene og informasjonen den aktuelle nettsiden hadde på det valgte tidspunktet og datoen. Asdal og Reinertsen (2022, s. 183) skriver at en av utfordringene ved å bruke en nettside som kilder til dokumentanalyse, er at nettsider endrer seg, deler av nettsiden ikke fungerer som den skal eller har blitt slettet, hyperlinker ikke fungerer.

Å bruke en nettside som primærkilde medfører at man, avhengig av type nettside, vil ha tilgang til mye informasjon og data knyttet til kilden. Det at jeg har valgt å løse deler av problemstillingen min med å gjennomføre en historisk gjennomgang av bestselgere gjør at jeg har i tillegg til informasjonen som er på den nåværende nettsiden til Arktos Media, også har i all hovedsak tilgang til informasjonen til de tidlige versjonene av Arktos Media sin nettside. Wayback Machine er et verktøy som gir tilgang til store mengder data og er den inngangen jeg har brukt for å kunne finne ut av hvilke bøker som har være på bestselgerlisten til Arktos Media de siste 12 årene.

For å gjennomføre denne type studie som jeg har beskrevet ovenfor, har jeg som nevnt tatt utgangspunkt i å behandle dataen som dokumenter i en dokumentanalyse. Dette valget tok jeg fordi nettsider er sammensatt av ulike type informasjon, og kan bli forstått som en type dokument som kan analyseres på lik linje som fysiske papirdokumenter. For å løse andre deler av problemstillingen har jeg valgt å ta utgangspunkt i den nåværende nettsiden til Arktos Media og behandle ulike deler av den som dokumenter i denne dokumentanalysen. Utvelgingen min med hensyn til hvilke dokumenter jeg har sett på var litt tilfeldig i enkelte av dokumentene, deriblant vil jeg analysere og diskutere en artikkel som endret seg, og det var uventet at jeg skulle oppdage endringen av den. Valg som å se nærmere på delen av nettsiden til Arktos Media der de skriver om selskapet og visjonen handlet om at med den kunne jeg analysere hvordan Arktos Media ser på og omtaler seg selv.

4.4 Validitet og Reliabilitet

Reliabilitet handler om hvor sannsynlig det er å få de samme resultatene ved å utføre lignende forskningsprosjekter og om målingene er etterprøvbare med samme resultat (Bryman, 2012, s. 46). Reliabilitet er ofte sett på i sammenheng med kvantitative forskningsprosjekt, der det er gjennomført større målinger og resultatet blir konkludert ut ifra disse målingene. Derimot er det også blitt løftet frem som relevant for kvalitative forskningsprosjekt, men der det er endret litt i forhold til hvilke type prosjekt som blir gjennomført og at det ikke nødvendigvis er snakk om prosjekter med målinger. Mitt prosjekt er som nevnt tidligere en casestudie av Arktos og dermed faller det under kategorien kvalitativ forskning, uten spesifikke målinger som er etterprøvbare. Samtidig er det vanskelig å etterprøve en kvalitativ studie innenfor samfunnsvitenskapelig forskning, på den måte at det ikke alltid er mulig å gjenskape samme forskningssituasjon flere ganger innenfor humanetiske eller samfunnsvitenskapelig forskningsprosjekter (Bryman, 2012, s. 390).

Validitet handler om integriteten til konklusjonen som forskningsprosjektet kommer med (Bryman, 2012, s. 47). Validitet handler også om konklusjonen og forskningsresultatet kan bli generalisert på tvers av annen forskning og andre studier slik at resultatet kan være gjeldende utover det faktiske prosjektet og studiet som det er hentet fra (Bryman, 2012, s. 390). Altså vil resultatet til et forskningsprosjekt være et utgangspunkt i forhold til annen forskning innenfor samme fagfelt, og dermed vil resultatet være generaliserbart utenfor selve studien de er hentet fra. Jeg forsøker å styrke validiteten til mitt prosjekt med å være transparent gjennomgående i analysekapittelet mitt. Dette gjør jeg gjennom blant annet ved å bruke sitater gjennom hele analysen, og viser gjentatte ganger til sitatene i sammenheng med mine argumenter og konklusjoner.

Selv om reliabilitet og validitet er viktige og relevante komponenter i et forskningsprosjekt, er det ikke alltid at disse måleenhetene passer til en kvalitativ studie. Dette henger sammen med at det ikke er like enkelt å etterprøve resultatene

av en kvalitativ studie som ikke har konkrete målinger, slik som en kvantitativ studie har (Bryman, 2012, s. 389). På tross at det er vanskelig å gjennomføre et kvalitativt forskningsprosjekt identisk flere ganger og håpe på samme resultat, er det relevant å forholde seg til reliabilitet og validitet i den grad det er mulig. Det å være transparent og upåvirket i henhold til bruk av metode og gjennomføring av datainnsamlingen er like relevant for et kvalitativt prosjekt som for en kvantitativ studie.

4.5 Etiske valg og utfordringer

I løpet av dette masterprosjektet var det en periode der Arktos Media sin nettside var under oppdatering. Etter denne ble ferdigstilt og nettsiden ble relansert, har det skjedd endringer med hensyn til tilgjengelighet av innhold som blir publisert på nettstedet. Denne endringen er at det har blitt innført en betalingsmur, der man selv kan velge mellom tre ulike medlemskap for å få tilgang til ulike nivåer og informasjon som Arktos Media tilbyr på nettsiden deres. I flere av artiklene som er bak betalingsmuren er ofte tittel, forfatter og innledningen tilgjengelig, men ønsker man å lese hele må man kjøpe seg tilgang. Denne endringen har ført til at jeg som forsker har blitt møtt av et uforutsett etisk dilemma i henhold til om jeg skal gjennomføre dette forskningsprosjektet uten å kjøpe tilgang til alt Arktos har å tilby, eller om jeg skal jobbe rundt denne betalingsmuren. Det er verdt å nevne at det ikke er oppgitt på nettsiden om en artikkel er bak betalingsmuren, så det har vært flere tilfeller der jeg har trykket inn på en artikkel uten å vite at jeg ikke har tilgang til den i sin helhet.

Denne utfordringen har medført at jeg har måttet tilpasse min tilnæringsmåte i henhold til hvilke artikler jeg har tatt utgangspunkt i og jobbet i dybden med. Samt også om jeg som upartisk i denne sammenhengen med at jeg ikke skal farge forskningsprosjektet med mine egne personlige meninger, men heller ikke har et ønske om å støtte Arktos Media finansielt med sitt arbeid. Samtidig er det relevant å forholde seg til min egen politiske mening og utgangspunkt i sammenheng med dette forskningsprosjektet som baserer seg på Arktos, og at jeg er uenig i selskapets ideologi og holdninger. Som ved alle forskningsprosjekter er det relevant og betydningsfullt å bevisstgjøre seg selv om hvordan man forholder seg i slike

komplekse saker, samt hvilken påvirkning det kan ha for prosjektet i sin helhet. På tross av at mitt politiske og ideologiske ståsted ikke samsvarer den som Arktos Media fronter, er jeg bevisst dette i gjennomføringen av dette prosjektet, og ikke latt dette farge resultatene av analysen og undersøkelsen i noen grad som kunne blitt ansett som problematisk.

4.6 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg tatt for meg de teoretiske perspektivene som jeg diskuterer analysen min i lys av. Disse teoretiske perspektivene er religiøs identitet og andregjøring. Første delen som omhandler religiøs identitet, har jeg startet med å definere hva identitet er og hvordan vi kan forstå betydningen til identitet. Deretter fortsatte jeg med å identifisere hva religiøs identitet er og hvordan ulike forskere og teologer forstår det.

Det andre teoretiske perspektivet som jeg presenterte, er andregjøring. Andregjøring kan forstås som at tanker om at samfunnet bør deles inn i inn- og ut-grupper, skaper rom for andregjøring. Denne inndelingen kan føre med seg ekskludering av ut-gruppen i deler av eller hele samfunnet. Samt at ideer om at verden bør være mest mulig homogent, altså samfunn med minst mulig multikulturelle blandinger.

I forhold til andregjøring har jeg sett på hva Modood og Thompson (2022) forstår andregjøring og konsekvensene av dette. Jeg har også diskutert Huntingtons teori i boken hans *The Clash of Civilizations*, der han diskuterer at det er kulturelle blandinger som vil være den største trusselen for urolighet i det moderne samfunnet og hvordan dette kan forstås i lys av andregjøring.

Deretter presenterte jeg dokumentanalyse som valgt metode for denne oppgaven og prosjektet mitt. Her har jeg gitt innblikk i hvordan forstå hva et dokument er og hvordan man forstår og gjennomfører en dokumentanalyse. Dette har jeg gjort i tråd med å relatere det til min forskning og fremgang i prosjektet. Til slutt i dette kapitlet

har jeg diskutert reliabilitet, validitet og etiske utfordringer jeg har støtt på i løpet av dette masterprosjektet.

5 Analyse og diskusjon av Arktos Media

I dette kapittelet skal jeg ta for meg andre del av problemstillingen, den delen som handler om hvordan Arktos Media ønsker å fremstille seg selv eller selvpresentasjonen utad i samfunnet. Siden grunnleggelsen i 2009 har Arktos Media vokst til å bli et av Europas største forlag innen høyre-radikal litteratur og 'New Right' litteratur, om det ikke er det største (Valencia-García, 2018a; Teitelbaum, 2017, s. 51-52). Arktos Media har som hovedmål å tilføre et mer nyansert perspektiv til verden og ulike politiske og ideologiske synspunkter.

Arktos Media does not seek to propagate any specific ideology, system of beliefs or viewpoint, nor do we seek consistency. Rather, we want to provide a voice for individuals and viewpoints who are often overlooked by the mainstream, but who offer original and challenging alternatives to our prevailing culture that cannot be found elsewhere (Arktos Media, 23 januar 2023)

Sitatet over viser til Arktos Media sin beskrivelse av selskapet og hva visjonen deres var, før nettsidens oppdatering i mars 2023. Sitatet er hentet fra den delen av nettsiden som var markert 'About Arktos' og er en oversikt over hva Arktos Media selv påpeker er relevant informasjon om selskapet. I sitatet står det at selskapet selv ikke ønsker å fronte en spesifikk ideologi, tankesett eller synsvinkel, de ønsker heller ikke å være konsekvente. Det blir spesifisert at de ønsker å være et talerør for individer og synsvinkler, som ofte blir oversett av det mainstreamet, men som gir utfordrende og originale alternativer til den rådende kulturen, noe som ikke finnes andre steder enn hos Arktos Media. Det som er interessant med dette sitatet er at Arktos Media tar til dels avstand når det kommer til hvilket ideologisk grunnlag som litteraturen til publiserer fremstiller, men samtidig ønsker de å sette søkelyset på disse ideologiene, tankesettene og synspunktene som ikke blir fremstilt av det mainstreamet. Samtidig spesifiserer de at det er stemmer og ideer som ikke blir anerkjent utenfor marginene, men selskapet poengterer at det er dette de ønsker å spre ut i verden og fokusere virksomheten sin på.

Fra starten av har Arktos Media publisert flere kjente høyreradikale stemmer, slik som Julius Evola, Aleksandr Dugin, Guillaume Faye og Alain de Benoist, samt også mindre kjente stemmer og stemmer fra samtiden. Dette medfører at forlagets produksamling er sammensatt av ulike stemmer og påvirket fra ulike tidsepoker. Samtidig viser funnene fra forrige kapittel at det er ofte en sammenheng mellom de 'klassiske' stemmene og de 'moderne' samtidsstemmene som blir publisert og kjøpt hos Arktos Media.

Arktos Media skriver selv at forlaget er et av de fremste innen publisering og utgivelse av høyreradikal litteratur, samt at de også oversetter europeisk høyreradikal litteratur til engelsk, noe som også åpner opp for stemmer som tidligere ikke hadde påvirkningskraft utenfor europeiske land eller ulike språklige demografier(?). Samtidig er Arktos Media med på å fremstille den høyreradikale bevegelsen og miljøet som om det er en del av samfunnets mainstream og at det er plass til det høyreradikale ideologiske grunnlaget i den offentlige debatten. At de publiserer veletablerte og eldre stemmer innenfor den høyreradikale ideologien medfører at disse stemmene blir introdusert til den yngre generasjonen med meningsfeller og at de ideene som høyreradikale bygger sin verdensforståelse på blir kommersiell vare i mye større grad enn tidligere. Selv om mye av spredningen av den høyreradikale ideologi og verdensforståelse skjer gjennom sosiale medier, er virksomheten og foretaket Arktos Media med på å endre synet på høyreradikalisme i stor grad. Nemlig fra å være noe i det skjulte til å bli veletablert innenfor samfunnets normer og det som er sosialt akseptert i den etablerte samfunnsdebatten.

5.1 Europa først, verden siden

Etter oppdateringen av nettsiden til Arktos Media har det blitt satt fokus på det nye slagordet til selskapet, nemlig 'Making Anti-Globalism Global since 2009'. Selv om det har vært et viktig punkt i verdensforståelsen til Arktos Media før oppdateringen i mars 2023, har det ikke vært poengtert like rett frem som det er gjort nå etter oppdateringen.

The editorial policy of our online journal aligns with our slogan, 'Making Anti-Globalism Global'. When it comes to geopolitical issues, our stance is 'Europe First'. Our objective is to promote anti-globalist narratives on a global scale, while also advocating for Europe's interests and preserving its civilization as a whole, rather than any particular country's, (Arktos Media, etter mars 2023).

Dette er et interessant slagord og konsept å etablere, da det er motstridende. Da Arktos Media ble etablert i 2009 hadde grunnleggeren Friberg en visjon om å skape et samlingspunkt for sine meningsfeller der de kunne dele og veksle på ideer, tanker og inspirasjonskilder (Teitelbaum, 2019, s. 269-270). Gjennom ulike tidligere forretningsforetak, som den høyrerrettede bloggen Motpol. Ønsket Friberg å skape en 'think-tank' som var rettet mot promoteringen av anti-globalisme, antiliberalisme og intellektualisme i større skala enn tidligere forsøk. Gjennomføringen av dette ønsket ble etableringen av Arktos Media i november 2009, og i løpet av de 12 årene forlaget og nå 'think-tanken' har vært etablert har den utviklet seg til å bli en av Europas fremste forlag og samlingssted for høyreradikal litteratur og meningsutveksling. Friberg sitt ønske om å starte et forlag handlet om å utvikle den høyreradikale bevegelsen og miljøet ifra den tidligere 'skinheadismen' som den var assosiert med, der anti-intellektualisme var en stor del av miljøet og verdensforståelsen til bevegelsen, men heller trekke inn litteratur og intellektualisme som en sentral del av verdensbildet og kjernen til den høyreradikale bevegelsen. Dette medfører også at Arktos Media er en stor påvirkningskilde på hvordan den høyreradikale bevegelsen blir forstått og anerkjent av de utenfor miljøet. Det politiske landskapet og utviklingen innenfor politikken har vært en sentral del i hvordan den høyreradikale bevegelsen har fått plass innenfor samfunnsdebatten og hovedstrømmen i samfunnet generelt (Newman, mfl. 2020; Jupskås, 2017).

I 2017, altså åtte år etter Arktos Media ble etablert, hadde Facebook-profilen til forlaget ca. 40 000 like-klikk (Valencia-García, 2018b). Det har med andre ord vært en stor utvikling på kort tid, og selskapet har tappet inn i et marked som har vært

lukrativt, og det har vært en etterspørsel av høyreradikal litteratur. Den relativt korte tiden Arktos Media har vært aktiv har de etablert seg som det fremste forlaget innen høyreradikal litteratur og stemmer som ikke blir fremmet i den rådende kulturelle, politiske og sosiale diskursen. De siste ti årene har det vært en økende trend med sympati, overenstemmelse og enighet med den høyreradikale bevegelsen og dens verdensforståelse. I flere land, både europeiske og andre land utenfor Europa, har politiske partier på den ytterste høyresiden fått økt popularitet og i flere tilfeller har partiene fått økt maktforhold i landene (Newman mfl., 2020). Økt tilstedeværelse i den politiske debatten er med på å normalisere verdensforståelsen og ideologien til den høyreradikale bevegelsen, noe som er med på å påvirke plassen og oppmerksomheten bevegelsen får i samfunnet. Dette fører også til normaliseringen av tankesettet, noe som gir rom for at forlag som Arktos Media får en større kundemasse enn man kunne antatt.

Europa først og verden siden har sammenheng med Arktos Media sitt slagord, som handler om å skape rom for det høyreorienterte ideologiske tankesettet og anti-liberalistiske holdninger i et samfunn der globalisering og liberalismen har vært rådende i etterkrigstiden.

5.2 Arktos Media responderer på kritikk

I et blogginnlegg fra 16. oktober 2021 adresserer Arktos Media kritikk de har fått i form av å avvise det stigmatiserte stempelen som et forlag som støtter og erkjenner seg som en del av far-right grenen innen den høyreradikale bevegelsen. Arktos Media hevder at ingen innen det høyreradikale miljøet ønsker dette stempelen om å være 'far-right', og det er et stigmatisert stempel som er skapt av venstresiden av det politiske spekteret i den hensikt å skade den høyreradikale ideologisk og politisk, dette for å svekke politiske makten og handlingskraften, noe som vil føre til sverting av høyresiden på bakgrunn av ulike politiske ståsted. Dette vil føre til at den politiske debatten mangler rom for ulike politiske og sosiale meninger, samt at inkluderingen av ulike stemmer blir nedprioritert i mye større grad av å stemple Arktos Media som del av og et 'far-right' forlag.

However, we strongly reject the term 'far-right' as it is not something that anyone would ever call themselves. The term was made up by the Left and liberals to denigrate their political opponents. 'Far-right' is nothing more than a slur and is being used as part of smear campaign against people and organisations who disagree with the so-called 'progressive' agenda being forced down the throat of the gullible populace (Arktos Media, 16. oktober 2021).

Derimot mener Arktos Media selv at de er et forlag som fremmer ulike politiske meninger og stemmer på tvers av spekteret, noe som også medfører at flere får ulike impulser enn hvis Arktos Media ikke var et aktivt forlag. Arktos Media sitt ønske er å være et forlag som har plass til flere stemmer i den politiske og sosiale diskursen, uten å ekskludere noe eller noen. Samtidig er det viktig for forlaget å poengtere at deres forfattere ofte blir oversett i den offentlige diskursen, og Arktos Media sitt ønske er å tilrettelegge for at flere ulike stemmer skal få plass i det offentlige rommet, dermed medføre at enkeltmennesket selv skal kunne ta et bevisst valg i hvilken politiske og sosial forståelse man vil ta utgangspunkt i (Owen, 2019). På tross av dette viser Arktos Media, gjennom hva de publiserer, hvilken ideologisk tankegang som de fokuserer på, nemlig at de er en fremdriver for det radikale høyre (Owen, 2019).

It is more apt to describe Arktos Media as an 'out-of-the-box' media company, whose range includes titles from conservatives, religious, libertarian, anarchist, anti-establishment and futurist writers (Arktos Media, 16. oktober 2021).

Det som sitater beskriver ovenfor er at Arktos Media ønsker selv å fremstå som et moderne forlag som er med på å skape rom for flere stemmer i den offentlige diskursen om både politiske, filosofiske, kulturelle, religiøse og sosiale temaer og aktuelle saker. Dermed er Arktos Media, ifølge seg selv, en viktig aktør i å skape et reelt bilde over hvor sammensatt samfunnet og diskursen egentlig er. Men i realiteten

publiseres den delen av diskursen som ikke finnes andre steder og som representerer tankesette og det ideologiske grunnlaget til det høyre-radikale (Owen 2019; Valencia-García, 2018b)

Without this kind of discourse about issues fundamental to the human condition, no society can say that it truly cherishes free speech. People should never be afraid to say or write what they think or believe, and there definitely should not be any negative consequences or punishments (such as social ostracism or being blacklisted) for doing just that (Arktos Media, 16 oktober 2021)

Ifølge Arktos Media selv er all kritikk rettet mot selskapet og hvilken rolle det har som et forlag, og handler om hvordan primært venstresiden håndterer sine politiske motstandere og dermed er et angrep på hvordan samfunnet er sammensatt av ulike politiske meninger. Her skapes det et narrativ av Arktos Media der selskapet blir utsatt for andregjøring, som er den parten som møter kritikk utenifra og av noen Arktos Media mener har en annen politisk tilhørighet enn forlaget selv fronter. Narrativet blir snudd til at kritikken som kommer fra 'den progressive venstresiden' omskaper Arktos Media til en syndebukk og ønsker å fjerne deres rolle, som ifølge Arktos Media er å tilføre samfunnets diskurs flere stemmer og dermed speiler hvordan samfunnet er sammensatt av ulike meninger og holdninger. Derimot fremstår argumentet til Arktos Media som en forsterkende faktor for holdningen av fremmedgjøring og distanse mellom høyre- og venstresiden.

5.3 Forfatternes stemmer

Å se på forfatterne er en sentral og viktig del av å forstå Arktos Media som forlag. De ønsker å ha et mangfold av stemmer som alle taler fra ulike perspektiver. Arktos Media påpeker selv at det er et utvalg av både konservative og tradisjonister, samt forfattere som taler mot hovedstrømmen i litterære, spirituelle og filosofiske bøker (16. oktober 2021). Dette påpeker de for å vise kritikken de har møtt i at de er et

forlag som fronter 'far-right' bevegelsen, men at de er et upartisk forlag som ønsker å fremme mangfoldet av stemmer, samt å fremme høyresiden av den politiske og sosiale debatten som de mener blir stigmatisert og nedprioritert av samfunnets mainstream. Arktos Media mener at deres plass i samfunnet er å utgi og skape rom for de stemmene som ellers blir marginalisert av storsamfunnet på tvers av politiske meninger. At forlaget ønsker å være et sted der man kan utforske marginaliserte og stigmatiserte stemmer, meninger, ytringer og tankesett, et sted man kan utforske meningsfeller og gjøre opp sin egen mening om livet og tilværelsen generelt.

With a mission to explore the boundaries of thought, Arktos Media provides a voice for individuals often overlooked by the mainstream, offering original and challenging alternatives to the prevailing culture (Arktos Media, fra mars 2023).

Samtidig uttrykker Arktos Media at de også publiserer bøker innfor anti-imperialistisk syn og dermed kan de regnes som mangefasettert forlag, og i blogginnlegget nevnes spesifikt forfatterne Sri Sri Ravi Sankar, som er en av hovedguruene i Hindu spiritualisme, og den fremste ekspertten på Hare Krishna-bevegelsen Steven J. Rosen (16. oktober 2021). Å påpeke at forlaget er mangefasettert og dermed fraskriver seg all kritikk blir motstridende i forhold til argumentet for hvorfor forlaget er mangefasettert. Hvis man ser gjennom forlagets forfattere og hvilke type litteratur som blir utgitt, tilsier det ikke et nyansert bilde av verden og det er en overrepresentasjon av vestlige hvite menn som det fokuseres på.

Flere av forfatterne, som Julius Evola, Guillaume Faye, Alain de Benoist og Aleksandr Dugin er kjente og sentrale navn innenfor det ideologiske perspektivet og utgangspunktet til den høyre-radikale bevegelsen. Det er også disse forfatterne som ofte er å finne på bestselgerlisten til forlaget, og Friberg (Teitelbaum, 2019, s. 264-265) selv har hentet inspirasjon fra flere av dem. Det virker som de 'klassiske' stemmene er viktige og sentrale i bevegelsen ennå, og at de ulike litterære verkene er en stor inspirasjonskilde for utviklingen av bevegelsen og kan bli påstått at er en

grunnleggende del av å forstå bevegelsens ideologi og tankesett. Dette viser at forfattere som Evola og de relativt moderne forfatterne Faye, de Benoist og Dugin, er fortsatt sentrale for bevegelsen.

These voices add to the symphony that a true debate culture should be. All opinions and viewpoints have the right to be heard, not just the popular ones, because the ones considered 'fringe' by the mainstream are usually the ones that truly make people think and trigger lively discussions (Arktos Media, 16 oktober 2021)

Samtidig er det flere av de mindre kjente forfatterne som utgir bøker og samleverk på Arktos Media som er relevante stemmer fra den høyre-radikale siden, samt de er relevante i fremgangen av den høyre-radikale bevegelsen i det moderne samfunnet som har utviklet seg de siste to-tre tiårene. Det er flere av de moderne forfatterne som er kjente individer i det høyreorienterte miljøet, der flere er omdiskuterte i den offentlige politiske diskursen der holdninger og meninger har vært under lupen. Et eksempel på en moderne stemme er amerikanerne Richard B. Spencer som er kjent ifra det amerikanske alt-right miljøet og samarbeid med Friberg (Teitelbaum, 2019, s. 272).

5.4 utviklingen av språkene som publiseres

Arktos Media er som tidligere nevnt det fremste europeiske forlaget på høyreorientert litteratur og European New Right-litteratur. Samtidig som de publiserer originale tekster, er det flere oversettelser som blir publisert, både i form av bøker og artikler. Dette medfører at Arktos Media skaffer tilgang for flere til en større andel av tekster, som før kun har vært tilgjengelig på et par utvalgte språk. Dette er med på å avgjøre hvilken posisjon Arktos Media ønsker å etablere seg i det globale markedet og hvilken påvirkningskraft selskapet har på publikum. Valg av hvilke tekster som blir oversatt til for eksempel engelsk er avgjørende i hvilken forståelse og ideologisk grunnlag Arktos Media ønsker å fremme på sin plattform. Med andre ord, valg av

tekster er med på å poengtere hva Arktos Media selv ønsker skal være tilgjengelig til et større publikum via oversettelser til engelsk, som selskapet selv påpeker er en sentral faktor i arbeidet deres om å tilgjengeliggjøre kunnskap og skape et intellektuelt miljø innenfor den høyreorienterte sfære.

Samtidig er oversettelsene av tekster, bøker og artikler med på å poengtere hva Arktos Media mener er sentralt og relevant å dele med en større leserandel enn hvis disse ikke hadde blitt oversatt. Dermed også hvilke stemmer som er med på å bidra i spredningen av høyreorienterte holdninger og tankesett, noe som medfører at Arktos Media er en avgjørende faktor i påvirkningen av det høyreradikale miljøet. Samt de velger å ta utgangspunkt i forfattere og andre bidragsytere som er med på å fremme den høyreorienterte ideologi og holdninger som allerede er knyttet til miljøet. Samtidig er de nye stemmene de velger å oversette også knyttet til dette ideologiske utgangspunktet og holdningene. Dermed blir oversettelsene som blir publisert med på å forsterke disse ideologiske strømningene som Arktos Media ønsker at storsamfunnet, og spesielt det europeiske samfunnet, skal rette seg etter. Valget av forfattere, tekster, bøker og artikler som blir oversatt faller ofte inn under kategorien av gjensidige meningsfeller i forhold til det ideologiske tankesettet og holdningene som Arktos Media fremmer både i bøker som blir publisert og artikler som blir publisert i tidsskriftet.

5.5 Arktos Media i det globale perspektivet

I forhold til den høyreradikale bevegelsen og hva som produseres i lys av det ideologiske perspektivet til bevegelsen, er sosiale medier et viktig verktøy i henhold til å spre 'budskapet' til et større publikum. Derimot har de siste to tiårene vist at det har vært en økende interesse i tankesettet til det høyrevridde miljøet, og det har oppstått en større aksept i å ytre disse holdningene utenfor bevegelsens trygge rammer. Diverse utviklinger i det globale samfunnet har lagt til rette for at den høyreradikale bevegelsen har kunnet spre seg til et større publikum, og dermed nådd en større andel mennesker enn i det forrige århundre. Hendelser som finanskrisen og høy arbeidsløshet i flere land har vært betydningsfulle faktorer, i sammenheng med

økt strøm av flyktninger og spesielt flyktninger fra muslimske land har vært sentralt med tanke på å sette søkelys på den allerede pressede situasjonen i flere europeiske land. Dette har også vært avgjørende med tanke på den økende misnøyen og fremmedfrykten som har oppstått de siste ti-femten årene i Europa, men også i verden generelt (Jupskås, 2017, s. 115-117). Internett og sosiale medier har vært et viktig verktøy i spredningen av denne misnøyen og holdningene i forhold til immigranter og økende fokus på xenofobiske holdninger og tankesett.

I løpet av dette prosjektet, mer spesifikt i slutten av februar og begynnelsen av mars 2023, var nettsiden til Arktos Media under oppgradering og utilgjengelig en kort periode. Oppdateringen som ble gjennomført viste tydelig hva Arktos Media ønsket å utvikle seg til å være for den høyreradikale bevegelsen, nemlig et samlested for likesinnede intellektuelle og sofistikerte meningsfeller, Arktos Media utvikler seg fra å være et forlag til å være en 'hub'-tjeneste¹⁴ med ulike tilbud som appellerer til kundene og tilhengerne, samtidig som det fortsetter å være Europas fremste forlag innen høyrerettet litteratur skal de være et sted for intellektuell debatt i form av blogginnlegg, podcast og nett-universitet. Det siste aspektet som selskapet satser på er interessant i forhold til at det skal fremme et intellektuelt miljø og samlepunkt, noe som også er med på å gjøre miljøet mer sofistikert og anerkjent utenfor miljøets medlemmer. Dermed vil det være med på å påvirke hvilken plass slike tankesett og holdninger får i det større samfunnet, både i lokal og global sammenheng (Teitelbaum, 2019, s. 269-270). Ved å skape et legitimt forlag, som også har utviklet seg til å bli en plattform for å samle likesinnede meningsfeller, har Arktos Media etablert seg som en seriøs aktør utenfor den høyreradikale bevegelsen og kan dermed bli en del av den etablerte mainstreamen i samfunnet.

¹⁴ En hub er et samlepunkt innenfor et nettverk. I denne sammenhengen vil nettstedet til Arktos Media fungere som et samlingspunkt for å finne kunnskap om diverse temaer og ideologiske perspektiver som samsvarer med det høyreradikale. Det kan også omtales som et knutepunkt, men dette ønske et viktig i forhold til hvilken funksjon som Arktos Media vil ha i miljøet, nemlig en sentral plass for det intellektuelle aspektet til det radikale høyre.

Daniel Friberg har etablert seg som en sentral og viktig figur innenfor den høyreorienterte sfæren, med et ønske om å spre det ideologiske perspektivet han selv er tilhenger av til et større globalt publikum (Teitelbaum, 2019, s. 259-260). En større misnøye blant befolkningen i flere europeiske land og land globalt sett har skapt et rom for at høyreorienterte populistiske partier har kunnet ta en større plass i den politiske og sosiale debatten (Norris, 2005, s.4). Dette har også vært en pådriver i forhold til spillerommet til selskaper slik som Arktos Media, nemlig at de politiske og sosiale meningene selskapet fronter har blitt anerkjent i debatten som er i samfunnets og det globale mainstreamen. Fribergs ønske om å skape en samleplattform for disse meningene er en del av hans ønske om å etablere et intellektuelt rom innenfor og utenfor det høyreorienterte miljøet (Teitelbaum, 2019, s. 269), der anti-liberalistiske, anti-globale, nasjonalistiske og etnopluralistiske¹⁵ holdninger kan diskuteres fritt og åpent uten frykt for stigmatisering. Dermed etableres Arktos Media ikke bare som Europas fremste forlag innen høyreorientert litteratur, men også som en europeisk samleplass og meningsutbyttingsplattform for den høyreradikale bevegelsen. Dette medfører også at Arktos Media ønsker å bli anerkjent som en seriøs aktør innenfor og utenfor det høyreorienterte miljøet. En aktør som gjennom ulike former for medier skal kunne appellere til et stort publikum, både i forhold til et europeisk marked, men også et globalt marked.

5.6 Arktos Media redigerer seg selv og hvordan de uttrykker seg

Etter oppdateringen av nettsiden til Arktos Media og den ble relansert, skrev selskapet at de ønsket å utvide nettstedet til å bli et samlested med ulike tilbud for å utvide sin intellektuelle horisont. Noen av disse tilbudene er blogginnlegg, tidsskrift der ulike kjente og sentrale stemmer deler sine forståelser av ulike hendelser, fenomener eller tankesett, et nettbasert universitet, samtidig som de fortsetter å utvide seg som forlag og utgivelsen av høyreorientert litteratur, både klassisk og samtidslitteratur (Teitelbaum, 2019, s. 269-270). Én av de første artiklene som ble

¹⁵ Etnopluralisme defineres som et politisk syn der ønsket er å dele samfunnet, både nasjonalt og globalt, etter hvilken etnisitet man har. Ønsket er at det ikke skal være en blanding av grupper med ulik etnisk-kulturell bakgrunn

utgitt på den oppdaterte nettsiden var en reiseguide over de 15 mest homogene byene i Europa, og reiseguiden ga en beskrivelse og skildring over hva man kan forvente i de ulike byene og hva som var verdt å få med seg, samt også hvilke etniske grupper som var synlige i bybildet og hvor stor del av befolkningen som er etniske europeiske. Denne artikkelen ble publisert 8. mars 2023, og der det innledningsvis ble lagt frem at denne artikkelen var for de turistene som ønsket å besøke steder og byer i Europa som ikke er preket av multietnisitet og multikulturalitet, men heller gir et innblikk i et mer homogent og autentisk byliv med lav kriminalitet.

BILDE1: SKJERMDUMP AV FØRSTE ARTIKKELOVERSKRIFT HENTET FRA ARKTOS MEDIAS NETTSIDE

Det som er interessant med denne artikkelen er at Arktos Media i regi av Arktos Board of Tourism, som er et av de nyere prosjektene som ble lansert i oppdateringen av nettsiden til selskapet, velger eksplisitt å ta utgangspunkt i at det skal være en reiseguide til byer som har en homogen befolkning, og ikke er preget av multietnisitet og har multikulturelle uttrykk. Dette er med på å synliggjøre et fokus på andregjøring i samfunnet som helhet og skape et større press på et ønsket om synligere etnopluralisme i samfunnet generelt. Dette er også med på å forsterke tankesett om etnisitet, nasjonalitet og xenofobiske tendenser blant følgere av nettstedet og de som blir påvirket av slike artikler. Andregjøring er en sentral del av den høyreorienterte og høyre-radikale bevegelsen (Brubaker, 2015, s. 152-153), noe som Arktos Media også er en del av, altså det å skape et skille mellom bestemte grupper i samfunnet og i dette tilfellet er det mellom dem som er etnisk europeisk og de som faller utenfor denne kategorien av befolkningen i de utvalgte byene. Et fokus på etnisitet øker også

tendenser på holdninger til andregjøring og xenofobiske tankesett. Ved å publisere slike artikler som har hovedtyngde i å poengtere homogene byer og byer med lav multikulturell og multietnisk befolkning, bidrar Arktos Media i en diskurs som har som hovedmål å skape sterke avgrensinger og skilnader i inn- og utgruppene i samfunnet, spesielt i de europeiske samfunnene (Jupskås, 2017, s. 115-117). Samtidig, som i ønsket om å framstå som en seriøs aktør i et større globalt marked, er selskapet med på å legitimere slike holdninger i samfunnet ellers og er med på å anerkjenne at slike ytringer har plass i den offentlige og større debatten i samfunnet.

Derimot er det relevant å påpeke at den artikkelen som ført ble publisert av Arktos Media ikke er den som ligger tilgjengelig på nettsiden i skrivende stund. Det er en oppdatering av den originale tittelen på artikkelen '15 Homogeneous European Cities Worth Exploring', som har fått endret tittel til '15 Distinctly European Cities Worth Exploring'. Det er tittelen på artikkelen og første del av innledningen som er endret på, men selve hovedinnholdet er det samme og det er de samme byene som er tatt utgangspunkt i. Ved å ta bort ordet 'homogen', noe som referer til ensartethet og likhet, i dette tilfellet er det likhet i befolkningen i de 15 byene som artikkelen utforsker og anbefaler. Denne endringen av valgte ord viser at det er en bestemt hvitvasking i hvilket budskap Arktos Media ønsker å gi ut til verden og hvordan selskapet ønsker å fremstille seg. Den første tittelen på artikkelen viser tydelig at det er et marked for å vite om byer uten multikulturell befolkning og er preget av en homogen befolkning som anser seg selv som 'etnisk europeisk', og dette er innhold som Arktos Media sin kundemasse har interesse av og noe som er relevant i valg av europeiske byer å besøke.

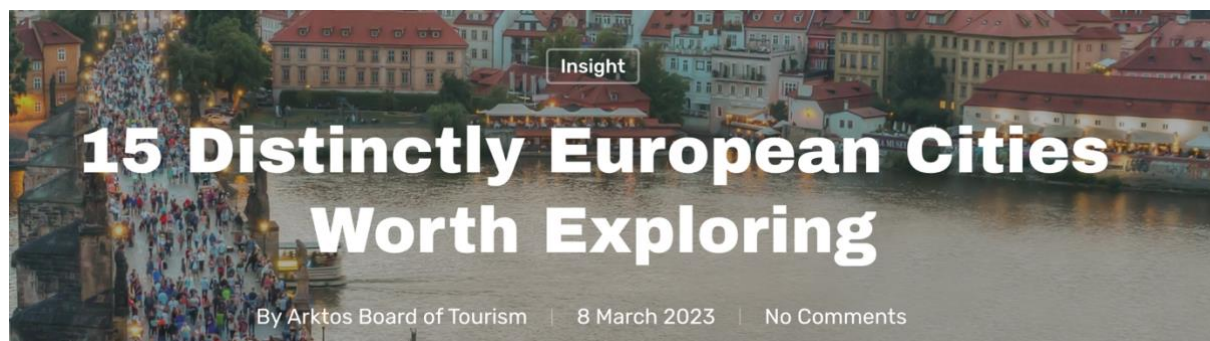
Looking to travel to a European city with a more homogeneous environment? While many cities in Europe are known for their diverse ethnic communities and multiculturalism, there are some that offer a less diverse experience. [...] Here are some European cities that offer a more homogeneous environment, allowing visitors to fully embrace the local culture and experience a sense of belonging. (Arktos Board of Tourism, 8. mars 2023).

Denne typen redigering av seg selv er med på å fremstille Arktos Media som et selskap som ikke ønsker å fremstille seg som et selskap med tydelig xenofobiske holdninger. Derimot viser redigeringen av fremmedfrykt, andregjøring og et sterkt ønske om et homogent Europa er sterke strømninger internt i selskapet. Samtidig viser dette tendenser til andregjøring gjennom blant annet å fokusere på anti-globalisering og gjøre et poeng utav å ikke støtte den økende trenden i samfunnet, som er nemlig at globalisering og hvilken påvirkning det har på å minske sannsynligheten for homogene samfunn i Europa og verden generelt. På samme tid linker Arktos Media i artikkelen sin innledning en direkte sammenheng mellom multikulturelle og multietniske byer i Europa og USA med kriminalitet. Dette viser til tendenser av andregjøring innad i multikulturelle samfunn (Huntington, 1996, s. 28), der det er en blanding av flere etniske grupper og der Arktos Media mener at dette er en skadelig utvikling for det europeiske samfunnet.

Want to visit a city with a uniquely European vibe? While large cities often have high crime rates, some provide a more peaceful experience. This benefits travellers [sic] seeking to safely immerse themselves in a particular culture. Here are some European cities that offer a more harmonious environment, allowing visitors to fully embrace the local culture and experience a sense of belonging (Arktos Board of Tourism, 14 mars 2023).

Sitatet fra artikkelen viser at holdningene som artikkelen uttrykker er med på å farge det multikulturelle Europa som noe skadelig for samfunnet og dermed uønsket, mens et homogent Europa vil gi trygghet og stabilitet, dermed skapet dette et skille mellom det ønskede 'oss' og det uønskede 'dem' (Brubaker, 2017). Dette kan ses i sammenheng med Samuel P. Huntingtons forståelse av hva den neste store utfordringen i verden vil være og det er sammenstøtet mellom sivilisasjoner (1996, s. 21-28), der den vestlige verden vil møte motstand fra den økende trusselen som den muslimske verden påfører i form av immigrasjon og flyktingestrømninger.

På den andre siden viser endringen av tittelen at Arktos Media ønsker delvis å hvitvaske budskapet, selv om innholdet av budskapet er det samme og undertonen om at multikulturelle europeiske samfunn er uønsket, er den samme. Å endre tittelen uten å endre innholdet viser at Arktos Media står ved det originale budskapet artikkelen har og ønsker fortsatt at sine lesere og kunder skal ha tilgang til denne informasjonen, men ønsker å fremstå som et selskap som ikke fremmer høyre-radikalt ideologisk tankesett like tydelig som de faktisk gjør. De fremmer tydelig andregjøring, ønske om etnopluralisme og fremmedfrykt i samfunnet, både i det europeiske og globalt sett. Samtidig opplyser ikke Arktos Media at det har skjedd endringen i tittel og innledning av artikkelen, noe som kan tolkes som at de ikke ønsker å bli oppdaget i denne endringen eller tenker at denne endringen ikke er relevant å opplyse om. Det denne endringen viser er at selskapet ønsker å opptre som en seriøs aktør i et større globalt marked, men vil fortsette å spre disse høyre-radikale ideologiske holdningene i det skjulte. Dette blir forsterket av at de ikke informerer på artikkelens side at den er endret siden den først ble publisert.

BILDE 2: SKJERMDUMP AV DEN REDIGERTE ARTIKKELOVERSKRIFTEN

Funnet mitt av denne artikkelendringen viser at det er et internt ønske og press om å ikke fremstå som en del av den ytterste delen av den høyre-radikale bevegelsen, men ønsker å fremstille seg som en seriøs aktør som blir anerkjent i det globale markedet og er inkludert i samfunnets mainstream. Derimot viser endringen at Arktos Media, på tross av dette ønsket, fortsatt fremmer holdninger som er nært knyttet til etnopluralisme og xenofobiske ideer om det europeiske samfunnet. Arktos Media selv deler at selskapet har et motto som uttrykker at deres hovedfokus er på 'Europa

først', derimot kommer det frem i artikkelen hvilket Europa Arktos Media ønsker skal komme først, og det er det etnisk hvite Europa. Dermed fester de selskapets ideologiske retning og holdninger tydelig i den ytterste delen av den høyreorienterte politiske og sosiale sfære. Den delen som higer etter en endring i samfunnet, som ønsker å synliggjøre sammensetningen av befolkningen i Europa som noe negativt og de multikulturelle samfunnene som dystopiske og ødeleggende for majoriteten av befolkningen i Europa. Hvis vi ser på dette funnet i lys av hvordan Arktos Media har møtt kritikk tidligere og hvordan selskapet har respondert på kritikk, virker det som at de ønsker å hvitmale seg selv i hvilken rolle de har i det høyreradikale miljøet og hvilken påvirkningskraft de egentlig har.

5.7 Den historiske utviklingen av holdninger til religionene kristendom, islam og paganisme i Arktos Media

I denne delen av analysen og diskusjonen min vil jeg presentere funnene mine fra den gjennomførte historiske dokumentanalysen av bestselgerne som er blitt publisert av Arktos fra 2010, 2015, 2020 og 2022. Hvorfor jeg har valgt å se på bestselgerne i forhold til holdninger til religionene kristendom, islam og paganisme, er på grunn av det sier oss noe over hva kjøperne av disse bøkene ønsker å lese og hva som er populært innenfor det høyreradikale miljøet. Å se på hva som er på bestselgerlisten vil gi et innblikk i hvilke holdninger som blir rettet mot de valgte religionene og hvilke holdninger som blir representert i det europeiske høyreradikale miljøet. En oversikt over alle bøkene på bestselgerlisten er lagt til som vedlegg på slutten av denne oppgaven.

I startfasen av forlaget Arktos Media var det et fokus på skandinavisk litteratur. Det er noe som er synlig i hvilke bøker som var på bestselgerlisten i 2010. den norske forfatteren og tidligere nynazisten Varg Vikernes var representert med tre bøker på listen i 2010 (Arktos Media, arkivert 04. juli 2010). At Arktos Media har hatt tilknytning til det skandinaviske nynazistmiljøet er ikke så merkelig, da grunnlegger og nåværende administrerende direktør Daniel Friberg har vært knyttet til miljøet på 1990-tallet (Teitelbaum, 2019, s. 262-266). På tross av denne tilknytningen var det

som nevnt i kapittel 2, en tidlig endring mot identitærbevegelsens grunnleggere og europeisk New Right litteratur for forlaget. Dette skiftet er synlig også i bestselgerlisten, men også hvilken plass de 'klassiske' stemmene har for leserne av høyre-radikal litteratur.

De sentrale stemmene innenfor høyre-radikal litteratur er som nevnt tidligere Evola, Dugin, de Benoist og Faye. Dette er også de forfatterne som Arktos Media har viet mest tilstedeværelse på forlagets nettside. Det er også disse forfatterne som havner gjennomgående på bestselgerlisten de fire årene som jeg har undersøkt, altså i 2010, 2015, 2020 og 2022. Tendensen som Minkenberg (2018), Brubaker (2017) og Roy (2016) kommenterer på, altså at det er tydelig koblinger mellom det radikale høyre og religion, spesielt i forhold til hvilken posisjon bevegelsen tar i møte med en større synlighet av islam i det europeiske samfunnet, stemmer overens med bestselgerlisten til Arktos Media i alle de årene jeg har undersøkt. Skiftet fra litteratur som omhandler hedenske tradisjoner og religioner er sentralt i dette, men Evola sin litteratur er fortsatt en sentral del av bestselgerne og har vært det siden selskapets start i 2010 (Arktos Media, arkivert 7 desember 2010). Julius Evola er som tidligere nevnt i denne oppgaven kjent for å være kritisk til religion, spesielt til den katolske kirken og kristendommen generelt, men var ikke aktivt en religionshater eller antisemitt. Holdningene Evola hadde mot den katolske kirken og kristendommen handlet mye om organiseringen av kirken og at det var et hierarki som skapte en maktdynamikk med utgangspunkt i at enkelte er høyere på rangstigen enn andre.

I 2015 var en av bøkene på bestselgerlisten som omhandlet den nypaganske religionen åsatru. Boken *Asatru: A Native European Spirituality* er skrevet av amerikaneren Stephen McNallen (Arktos Media, arkivert 22 juni 2015), som er grunnleggeren av The Viking Brotherhood. Boken er en innføring i den norrøninspirerte religionen Åsatru. Von Schnurbein (2016, s. 147-148) skriver at McNallen som tidligere har hatt sterke anti-kristne meninger, har i senere tid modifisert hans holdninger mot kristendommen som religion. De anti-kristne holdningene som har vært del av det høyre-radikale, har i nyere tid endret seg og modifisert seg i form av at kristendommen har blitt et verktøy slik som Brubaker

(2017) påpeker i sin artikkel. 2015 er det siste av de fire årene som jeg har undersøkt der det har vært bøker på bestselgerlisten som har hatt tydelig tilknytning til paganske religioner. Dette skiftet fra nypaganisme til kristendom er tydelig en historisk sammenheng i Arktos Media som selskap. Selv om de eksplisitt ønsker å fremstille seg som upartisk og et selskap som fremmer andre sine meninger, er det en sentral ideologisk grunnmur i selskapet.

Endringene i fokus i hvilke bøker som blir publisert og havner på bestselgerlisten, fra hedensk til kristen identitet, gjenspeiler tendensene som er generelle for det radikale høyre i Europa. Det finnes unntak til denne utviklingen, med at det fortsatt er strømninger innenfor bevegelsen som uttrykker anti-kristne holdninger og mener at det europeiske samfunnet bør vende tilbake til sine hedenske røtter.

Bestselgerlistene fra 2020 og 2022 viser denne tendensen tydelig innad i hva lesermassen til Arktos Media sine holdninger er. Bøkene som har vært på bestselgerlistene i 2020 og 2022 viser at det ikke har vært en like stor interesse for litteratur som tar opp nypaganismen, men heller vinkler det mot utfordringer i det moderne samfunnet. Utfordringer som identitet og religiøs identitet, noe som både Minkenberg (2018), Brubaker (2017) og Roy (2016) respektiv tar opp som en del av hvordan man kan forstå holdninger til religion. Det som bestselgerlistene viser er hva som er av interesse innenfor det høyreradikale miljøet, hvilken litteratur som konsumeres i bevegelsen og hvilke forfattere som det tiltrekkes mot.

Trenden som Minkenberg (2018) diskuterer i kapittelet sitt er hvilken plass religion har fått innenfor det radikale høyre sin retorikk, og han konkluderer med at religion har blitt et sentralt retorisk verktøy for bevegelsen i form av å spre det ideologiske grunnlaget sitt. Det samme poenget trekker Roy (2016) frem at religion er en tydeligere markør for det radikale høyre i henhold til å skape en distanse mellom 'oss' og 'dem'. Brubaker (2017) sin artikkel tar opp hvilken nytte kristendommen har fått i samfunnsdebatten og som et retorisk virkemiddel for høyreradikale. Det som er interessant er den kristendommen som blir fokusert på er en felles identitetsmarkør i møte med et større nærvær av islam i det europeiske samfunnet. Denne tendensen som blir presentert ovenfor er også tydelig innenfor hva som har havnet på

bestselgerlisten i 2020 og 2022. Nypaganske religioner har ingen tilstedeværelse på listen, men heller anti-islam og kristenidentitet har fått en tydeligere forekomst i litteraturen som det er størst interesse av.

Litteraturen som Arktos Media publiserer og som har havnet på bestselgerlisten viser at det er en utvikling i hvilke holdninger som er i miljøet i forhold til kristendom, islam og nypaganismen. Fra starten av var det klart et fokus på litteratur som hadde preg av nypaganismen og religioner knyttet til førkristentid, det var også tendenser i miljøet med anti-kristne holdninger. Derimot har utfordringer i samfunnet og hvilken situasjon som har oppstått i de europeiske samfunnene endret holdningene mot kristendom innad i det radikale høyre. Fra sterke anti-kristne holdninger, til at kristendommen kan brukes som en identitetsmarkør for å etablere klare inn- og utgrupper i samfunnet. Denne utviklingen i hvilke bøker som er på bestselgerlisten gir et innblikk i hvilken litteratur som er populær blant høyre-radikale. Samtidig viser det oss at skiftet fra nypaganismen til kristendom, er en reaksjon på større synlighet av islam i det europeiske samfunnet. Denne utviklingen av bøker som Arktos publiserer og som har vært på bestselgerlisten stemmer overens med den ideologiske tankegangen til det radikale høyre, som er ønsket om å etablere et etnopluralistisk europeisk samfunn (von Schnurbein, 2016, s. 136-138).

Det oversikten over bestselgere viser er at dette skifte i hvilken religiøs tilhørighet eller identitet som det radikale høyre identifiserer seg med, handler ikke om at de faktisk er troende kristne, men om at religiøs identitet har erstattet etnisk identitet i den store samfunnsdiskursen slik som Baumann (1999, s. 136-137). I det høyre-radikale miljøet blir skiftet fra å identifisere seg med nypaganismens religioner og førkristen tro til kristen identitet en reaksjon på synligheten av islam i Europa. Slik som Brubaker (2017) poengterer i sin artikkel, så handler det ikke om tro, men en form for kvasi-kristendom eller 'christianism' som skal fungere som motpol til islam og etablere tydeligere 'oss' og 'dem' grupper i samfunnet. Denne reaksjonen stemmer overens med ideen om at samfunnet burde være etnopluralistisk, altså inndelt etter etnisk tilhørighet. Utviklingen i det høyre-radikale og i Arktos Media viser at religiøs

identitet har erstattet etnisk identitet som markør, men det representerer samme holdninger, nemlig som en måte å dele samfunnet og aktivt fremme andregjøring.

5.8 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg presentert funnene mine etter gjennomført dokumentanalyse og diskutert dem i lys av de teoretiske perspektivene som ble presentert i kapittel 4 om teori og metode, samt tidligere forskning på det radikale høyre. Kapitlet har vært inndelt i to hoveddeler, der jeg i hver del har lagt fram funn og diskutert dem i lys av problemstillingen min. På grunn av oppbyggingen til problemstillingen min, ved at jeg skal se på to ulike aspekter ved Arktos Media, var det naturlig at også analysen og diskusjonen min ble strukturert på denne måten.

Første delen av analysen og diskusjonen handler om å etablere Arktos Media som en sentral representant for det høyre-radikale. Forlaget selv mener at de ikke fremmer en bestemt ideologi, men det de velger å publisere viser til det motsatte, nemlig at de retter seg mot det ideologiske grunnlaget til det høyre-radikale. Både før og etter oppdateringen av nettsiden viser til at selskapet støtter dette ideologiske grunnlaget.

Problemstillingen min sin første del som handler om hvilke holdninger som blir presentert, viser den andre delen av dette analyse og diskusjonskapitlet at det har skjedd ett skiftet i løpet av årene siden starten til Arktos Media i 2009. I diskusjonen har jeg tatt utgangspunkt

6 Religion, identitet og Arktos Media – en casestudie

I dette kapittelet skal jeg presentere en casestudie av en oversatt artikkelen til den tyske filosofen Sigrid Hunke, som ble publisert på nettsiden til Arktos Media 13. mars 2023 under tidsskriftet *Insight*. Artikkelen til Hunke handler om hvordan religion og identitet henger umiskjennelig sammen, og hvis man mistet sin religiøse tilhørighet ville også identiteten få konsekvenser av dette tapet. For de individene og gruppene i samfunnet som regner seg selv som troende eller del av et tros-, eller livssamfunn, vil det være en sentral del av identiteten deres. Religion og livssamfunn er med på å påvirke hvordan man forstår verden, livet og hvordan man møter livets store spørsmål. Det vil være en avgjørende del i verdensbildet til et individ hvordan man forholder seg til religion og religiøs identitet. Artikkelen er kritikk rettet mot hvordan kristendommen 'overtok' Europa som religiøs identitet, og hvordan kristendommen egentlig er fremmed for det europeiske mennesket og samfunnet.

In its thousands of heretics, Europe repeatedly and continuously came back to itself from its original source, becoming aware of itself, its essence, and its own divine depth in its greatest spirits through its own European religion, which will unfold sustaining forces across the age of self-alienation that is heading towards its demise (Hunke, 13. mars 2023).

Videre skriver Hunke at ved å bevege oss bort ifra den hedenske tro som, ifølge Hulke selv er selve essensen av europeisk religiøs identitet, mistet også det europeiske folket en sentral del av selvforståelsen og identiteten vår. Samtidig har kristendommen ført til at den europeiske religiøse identiteten har vært misledende og dermed vært med på å skape en identitet som egentlig ikke samsvarer med den europeiske identitet og ånd (Junginger, 2004, s. 154-155). Gjennom å trekke frem artikler som denne om religion og identitet av Hunke, skapes det et rom for at religion er noe som er nært knyttet til identitet og tilhørighet i større grupper. At alle 'ekte' europeere har sin opprinnelige religiøse tilhørighet og identitet nært knyttet til de hedenske religionene som var del av europeiske kontinentet før kristendommens inntog. Dette skaper også en forståelse av at det ikke er rom for andre religiøse tilhørigheter og det er et klart skille på grunnlag av religiøs identitet.

Europe had the lot of having to live in a faith that was not its own and did not correspond to its essence, experiences, feelings, and thoughts, which violated its 'own being', transformed its consciousness through the dualistic tearing of everything that remained here and for many, and by setting foreign conflicting values, it reversed its inner compass, destroyed the sleepwalking security in following the 'right path'. Because the loss of one's own religion as a holistic reference to being means the total loss of one's own identity, (Hunke, 13. Mars 2023)

Det sitatet over beskriver, som er hentet fra utdraget til Hunke som er oversatt av Arktos Media, er et Europa som har mistet sin religiøse identitet ved at en annen religions inntog på kontinentet har erstattet de opprinnelige hedenske religionene som var utbredt. Det Hunke beskriver er at ved å overta en annen religion enn den som alt var etablert, mistet befolkningen i Europa en essensiell del av identiteten sin og dermed krenket de sitt eget spirituelle vesen. Denne krenkelsen, ved å godta en ny religiøsitet, førte til et totalt tap av egen identitet og mistet fotfeste ved den 'riktige veien' som den ekte europeiske religiøse identitet veiledet befolkningen på. Beskrivelsene til Hunke over tap av europeisk religiøs identitet og essensen av befolkningen, handler som nevnt om kristendommens inntog på slutten av antikken. Sitatet ovenfor viser at Hunke forstår denne overgangen til kristendommen, som at den europeiske identitet ikke følger sin opprinnelige veiviser og kompass. Dette er noe som i lengden er med på å skade denne identiteten med at ukjente verdier ikke samsvarer med det den europeiske religiøse identiteten som var utgangspunktet før denne ukjente religionens inntog i Europa. Denne forståelsen om hvor sentral religion og religiøs identitet er for menneskers selvoppfatning og identitet samsvarer med det Henriksen (2009) beskriver om religion og menneskers identitet. For troende vil det religiøse utgangspunktet være med på å påvirke hvilket verdenssyn man har og virkelighetsforståelse som preger livet deres. Denne virkelighetsforståelsen er sentral i den religiøse identiteten, fordi den grunner i selve religionen og troen til individet. 'Ulike religiøse identiteter som står mot hverandre, gir en helt ulike oppfatninger av verden og en selv og innebærer at man tilkjenner livet radikalt ulike kvaliteter og gir

handlingene sine helt ulike betydninger' (Henriksen, 2009, s.80). Sitatet til Henriksen samsvarer bra med hva sitatet til Hunke gjør, nemlig at ulike religiøse identiteter og religioner gir ulike oppfatninger av verden og skaper en annen virkelighetsforståelse. Dette forsterkes ved at man skal bytte ut en religion med en annen, for at byttes ut en virkelighetsforståelse som har vært den av individets virkelighetsforståelse og som har påvirket hvilket syn dette individet skal ha på verden, med et helt annet utgangspunkt som skaper helt andre premisser for hvordan virkelighetsforståelsen og verdenssynet etableres.

Virkelighetsforståelse er en sentral del av identiteten til et individ og sier hvordan vedkommende forstår og forholder seg til virkeligheten rundt seg. I Hunke sin forståelse av identitet, så er det en sammenheng mellom etnisitet, nasjon og religion, dette kommer fram ved det hun refererer til som den europeiske religiøse identitet. Det at hun forstår europeisk religiøs identitet som et fellestrekk ved alle europeere, viser til det verdensbildet som Huntington (1996) maler frem, altså at det globale samfunnet er delt inn i egne homogene deler og disse delene bør være separert, for da unngår man større kulturelle konflikter. Det sitatet til Hunke viser er at hun forstår religiøs identitet som et kulturelt konsept og et fellestrekk basert på at man er europeer eller ikke. Som nevnt så er det å gå bort i fra den hedenske tro og innføringen av den kristne en endring som førte til at den europeiske identitet mistet sitt utgangspunkt og i lengden har dette vært negativt for utviklingen til den religiøse identiteten.

Det å bruke religion og religiøs identitet som fellesmarkør er ikke et nytt konsept. Dessverre skaper det også rom for andregjøring og fremmedfiendtlighet mot andre religioner ved å etablere at det er et uromoment, som er en enkelt religion, i en større kulturell kontekst (Modood og Thompson, 2022). I dette sitatet hentet fra artikkelen til Hunke (2023) så påstår hun at det er kun én riktig religiøs identitet for det europeiske folket og andre religioner skaper en eksistensiell krise ved at religionen ikke kan gi det den europeiske identitet behøver. Det skaper også en forståelse at det kun er en religion som har plass på det europeiske kontinent og som har en direkte kobling til identiteten til befolkningen. Denne ideen om at det er et religiøst samhold, som

samler den europeiske identitet og er avgjørende for ivaretagelsen av denne identiteten skaper rom for at tanker om at verden ikke kan være religiøst mangfoldig eller at ulike religioner ikke kan eksistere innenfor et samfunn eller avgrenset område. Dette er ideer som skaper større sted for andregjøring i et samfunn, noe som gjør at det etableres en tendens for at det kun er én riktig religiøs identitet i et samfunn og avgrenset geografisk område.

What could more strikingly demonstrate Europe's religious identity than the spontaneous protests and independent opposition of its heretics as creators of their own religious innovations with their own perspectives, and their often astonishing agreements with one another over centuries and across national borders, often arising independently of each other and without knowledge of each other, but simply from their common, inherent way of undergoing the same experience of God, and the same law of nature in their breast? (Hunke, 13. Mars 2023)

Det som sitatet til Hunke illustrerer er en ide om at den religiøse identiteten til europeere henger sammen og er identisk. Hun påstår at europeere har samme oppfatning og opplevelse av Gud, og det er fellestrekk som binder europeisk religiøs identitet sammen. Det hun mener fram er at på tvers av alle nasjonale grenser i det som utgjør Europa, er det sterke spirituelle og religiøse krefter som binder befolkningene sammen, noe som ikke en fremmed religion har mulighet til og dermed vil denne fremmede religionen ikke være tilfredsstillende i det religiøse aspektet ved livet og identiteten til europeere. Det som legges frem her er en mening om at religion og nasjon har tette bånd til hverandre. Baumann (1999) beskriver hvordan religion, etnisitet og nasjon blir mer og mer sammenflettet i det moderne samfunnet, og hvordan man

Hunke sine tanker om hvordan europeisk religiøs identitet er nært knyttet sammen med paganismen og dermed kritiserer det inntoget som kristendommen har gjennomført i Europa, er interessant å se på i forhold til at fortiden ofte er relevant i

den høyrradikale bevegelsen og ønsket om å komme tilbake til det samfunnet en gang i tiden var (Roy, 2016, s. 197). derimot er det interessant i henhold til at ifølge nyere tendenser i bevegelsen har vært tegn til at kristendommen har blitt brukt som en motpol i forhold til økningen av immigranter ifra tradisjonelt muslimske land det siste tiåret. Både Roy (2016, s. 196-197) og Brubaker (2017) beskriver tendenser der en form for kristendom blir brukt som politisk og sosialt argument for å hindre en økning av muslimske immigranter, samt at kristendommen blir brukt som målestokk over hva som er både riktig religion, men også hvordan en sivilisert religion er. Både Brubaker (2017) og Roy (2016) viser til at det er tendenser i det høyrradikale miljøet og bevegelsen at det er et fokus på kristendom som felles religiøs identitet. Men at den religiøse identiteten ikke handler om faktisk tro, men at det er en måte å skille inn-gruppen fra ut-gruppen. Dermed skaper bruken av kristendom som identitetsmarkør også inntrykk om at religiøs identitet handler om å tilhøre inn-gruppen, ikke at man er troende eller praktiserende av den religionen (Brubaker, 2017). Derimot viser publiseringen av artikkelen til Hunke at det ikke er felles konsensus i miljøet over om man skal identifisere seg med kristen religiøs identitet eller om det er paganismen som skal være bevegelsens religiøse identitet.

Slik som Minkenberg (2018) påpeker i kapittelet sitt, så er det en klar sammenheng mellom den høyrradikale bevegelsen og religion. Det har vært klare og gjensidige linjer i den østeuropeiske bevegelsen, i land som tidligere var inkludert i Sovjetunionen, og deres forhold til religioner og hvilken plass religioner har i samfunnet. Derimot skriver også Minkenberg, i likhet som Roy (2016) og Brubaker (2017), at det er økende tendenser i hele den høyrradikale bevegelsen i Europa om hvilken plass religion og særlig kristendom har. Denne tendensen blir ofte knyttet til økende grad av immigranter til Europa, der det er et stort antall av immigrantene som er muslimer. På den andre siden viser publiseringen av Hunke sin artikkel at det også er anti-kristne tendenser i miljøet, og at Hunke, som døde i 1999, fortsatt er en aktuell stemme innad i miljøet. Holdningene Hunke sin artikkel viser er ønsket om å gå tilbake til det som omtales som den ekte europeiske religiøse identiteten og hvordan inntoget av kristendommen har gjort at den europeiske identiteten har mistet veiviseren sin.

Poengene til Roy (2016) og Brubaker (2017) viser at det er en større tendens innenfor den radikale høyrebevegelsen til å bruke kristendommen eller en redigert versjon av kristendommen som motsvar til det fremmede islam, som har fått en større plass i det religiøse og sekulære samfunnet i Europa. Minkenberg (2018) støtter opp under dette med at religion har tatt en mer sentral plass i retorikken til det radikale høyre og ofte med samme tendenser med å skape en inn- og ut-gruppe. Den versjonen kristendom som illustreres av det radikale høyre er en versjon som skal redde Europa fra den mulige faren som islam sitt inntog skaper, og dermed etableres det en diskurs og retorikk der kristendommen er den 'gode' og islam er den 'onde'. Å omtale en religion som fremmed i Europa er ikke en ny taktikk, men det er ikke bare tendenser innenfor bevegelsen om at det er kun islam som er den fremmede religiøse tilværelsen i det europeiske samfunnet. Artikkelen til Hunke (13 mars 2023) viser at det er strømninger innenfor det radikale høyre som funderer om Europa egentlig er kristent eller om den opprinnelige sjelen og identiteten er hedensk. Lignende tanker finner man også i amerikansk kontekst, der det er en økende misnøye med den kristne tro som mener at alle kan være kristne (Rose, 2021, s. 136-137; 140-141). Denne anti-kristne strømmingen viser at det er tendenser innenfor det radikale høyre som mener at, i tillegg til islam, at også kristendommen er et fremmed konsept og religion i europeisk sammenheng.

Artikkelen til Hunke (2023) at det er også tankesett innenfor den radikale høyrebevegelsen som mener at det er en sammenheng mellom nasjonalitet, etnisitet og religiøsitet i det europeiske samfunnet, og at det er gjennom gjenopprettelse av den sanne religiøse identiteten at Europa blir seg selv igjen. Argumentene til Hunke (2023) viser det som Minkenberg (2018) poengterer i sin artikkel, nemlig at religion og bruk av religion i retorikken er en økende trend innenfor den radikale høyrebevegelsen.

6.1 Hunke som representant for det radikale høyre

Det som er oppsiktsvekkende med publiseringen av artikkelen til Hunke, er at hun døde i 1999, altså for 24 år siden. Dermed kan man undre seg om Hunke sine tanker og ider faktisk kan regnes som en representative for det radikale høyre. I artikkelen til Junginger (2004) påpeker han at Hunke er en av de mest sentrale stemmene innenfor det tyske radikale høyre og at hennes filosofi har vært med på å forme det radikale høyre i Tyskland etter andre verdenskrig. Det som publiseringen av Hunkes artikkel viser er at det ennå er tendenser innad i den høyre-radikale bevegelsen som har vendt tilbake til de hedenske førkristne religionene, eller som ønsker å vende tilbake til dem.

6.2 Oppsummering

Publiseringen av artikkelen til Hunke viser at det fortsatt er tendenser til anti-kristne holdninger innad i det radikale høyre. Det som er interessant er om Hunke er representativ for bevegelsen, eller om det kun er deler av de radikale høyre som har disse holdningene. Det som samsvarer med publiseringen av Hunkes artikkel er at religion kobles til en større forståelse av europeisk identitet og at det er en førkristen tilknytning mellom europeere, som skaper et felleskap og en felles identitet. Selv om Hunke sine anti-kristne holdninger ikke lenger er representative for det radikale høyre, viser disse holdningene et større innsyn for det radikale høyres bruk og forståelse av religiøs identitet, nemlig at det skal skape inn- og ut-grupper i samfunnet. Disse tendensene er noe man også ser generelt i det radikale høyre i europeisk sammenheng. Selv om dette kan virke som en artikkel for å appellere til et større publikum, så viser innholdet at grunntanken er å spre ideen om andregjøring i Europa.

7 Avslutning

Innledningsvis presenterte jeg valg av tema og problemstilling som denne oppgaven skulle bygges videre på. Oppgavens problemstilling er som tidligere nevnt følgende:

Hvordan påvirker det radikale høyres forståelse av religiøs identitet holdninger til kristendom, nypaganisme og islam, og hvordan gjenspeiles dette i Arktos Medias fremstilling av seg selv og forlagets publikasjoner?

I kapittel 2 presenterte jeg Arktos Media som case for dette masterprosjektet. Her tok jeg opp ulike aspekter med selskapet, som oppdateringen av nettsiden i mars 2023, et utvalg av de sentrale forfattere Alain de Benoist, Julius Evola, Guillaume Faye, Aleksandr Dugin og Sigrid Hunke. Kapittel 3 introduserte jeg tidligere forskning på det radikale høyre. Jeg bygde opp kapitlet med utgangspunkt i definisjonen og kjennetrekke som jeg introduserte innledningsvis i denne oppgaven. Det første jeg trakk frem var mangelen på definisjon og begrepsavklaring innenfor academia. Det er flere begreper som brukes synonymt i forskningen på det radikale høyre og det er ikke en konsensus over hvilke begreper som bør brukes. Videre presenterte jeg fremgangen til det radikale høyre, og nasjonalisme og fremmedfrykt. Deretter ble forskning på aspektene antiliberalisme og det politiske aspektet, med et innblikk i høyrepopulisme, presentert. Til slutt i kapittel 3 trakk jeg frem forskning på det radikale høyre og religion, samt sosiale medier.

I kapittel 4 tok jeg fatt hvilke teoretiske perspektiver jeg skulle bruke i analyse og diskusjonskapitlet. Jeg valgte teoretiske perspektiver på religiøs identitet og andregjøring. Med tanke på religiøs identitet, var det naturlig å trekke fram en forklaring på hva identitet er og hvilken betydning det har for et individ. Videre trakk jeg frem religiøs identitet i samfunnet og hvordan man kan forstå det i en multikulturell kontekst. Andre delen av dette kapitlet tar for seg andregjøring som teoretisk perspektiv. Her trakk jeg fram Huntington (1996) forståelse av det moderne samfunnet og utfordringene som kom til å oppstå. Kritik av Huntingtons forståelse av verden og hvordan den skal se ut, var relevant å trekke frem. Dette for å vise at

denne virkelighetsforståelsen har møtt motstand, men at den fortsatt er i bruk den dag i dag. Også Modood og Thompson (2022) sin artikkel om andregjøring og hvilke konsekvenser det har for samfunnet var relevant å ta opp.

Den tredje delen av kapittel 4 var en presentasjon av hvilken metode som kapitlet med analyse og diskusjon er bygget på. Her presenterer jeg ulike aspekter ved dokumentanalyse og introduserer Wayback Machine som et metodisk verktøy for datainnsamling. Samt tar jeg opp prosjektets validitet, reliabilitet og diskuterer etiske utfordringer som jeg har støtt på under gjennomføringen av datainnsamlingen og prosjektet generelt.

Første del av kapittel 5, som er analyse og diskusjon, presenterte jeg funnene mine i lys av delen av problemstillingen som omhandler Arktos Media sin fremstilling av seg selv. Jeg vinklet dette inn på deres forståelse av seg selv, i lys av hva de skrev på nettsidens 'About us', hvordan de møter det Arktos Media selv er kritikk i blogginnlegget 'Arktos Rejects Far-Right Label', hvordan de fremstiller forfatterne de publiserer og en redigert reiseguideartikkel om de 15 mest 'erke'-europeiske byene i Europa. Funnene mine peker på at selv om Arktos Media mener at de ikke fremmer en bestemt ideologi eller tankesett, men opererer mest som et talerør for de stemmene som ikke blir inkludert i det mainstreame, så har de et sterkere fokus på litteratur og stemmer som taler for det ideologiske radikale høyre. De fremmer antiliberalistiske og xenofobiske holdninger i henhold til hvordan de presenterer hva som er 'erke'-Europeisk, nemlig byer som er befolket av etnisk hvite europeere.

Andre del av kapittel frem trekker jeg frem funnene mine som jeg har hentet via Wayback Machine og diskuterer hvordan bestselgerne i fra 2010, 2015, 2020 og 2022 reflekterer holdninger ovenfor kristendom, nypaganisme og islam, både i det høyre-radikale og i Arktos Media. Dette har jeg diskutert i lys av tidligere forskning, teoretiske perspektiver og informasjon fra oppgavens introduksjon og kapittel 2.

Kapittel 6 er en casestudie av en oversatt artikkel av den tyske filosofen Sigrid Hunke (2023) som er hovedfokuset. I artikkelen blir det presentert en virkelighet der den europeiske identiteten er i fare og bare en tilbakegang til de eldre religiøse tradisjonene vil kunne redde og gjenoppbygge den skadede europeiske identiteten. Jeg diskuterte også hvilken betydning publikasjonen av denne artikkelen har og om Hunke sine ideer er representative for miljøet.

7.1 Funn fra analyse og diskusjon

Funnene fra dette masterprosjektet viser at holdningene til kristendom, nypaganisme og islam har en klar sammenheng med forståelsen av religiøs identitet. Dette vises gjennom at religiøs identitet har blitt en sentral del av det retoriske argumentet til det europeiske høyre radikale i møte med religion. Religiøs identitet har erstattet etnisk identitet i henhold til å etablere andregjøring mellom 'inn' og 'ut' grupper i samfunnet. Skiftet fra å identifisere seg med nypaganisme til kristendom, er et resultat av den økte synligheten av islam i Europa.

Dessuten, mens Arktos i sin begynnelse åpent identifiserte seg med nynazistiske og rasistiske holdninger, har selskapet spesielt de siste årene forsøkt å bli mer mainstream og skjule sin radikale høyrepolitikk. Eksempler på dette er å hevde at de tilbyr 'out-of-the-box' tenkning istedenfor å rett frem ideologi. Dette representerer også mainstreaming av det radikale høyre. Arktos Media sin strategi om å redigere retorikken sin og hvilke ideologiske meninger som forlaget stiller seg bak, samsvarer med det europeiske radikale høyre sine strategier.

7.2 Veien videre

Slik som ble introdusert i kapittel 3 tidligere forskning, er det et tomrom i akademia der det ikke er fokusert på den kulturelle siden ved den radikale høyre bevegelsen. Arktos Media har utviklet seg til å bli et av Europas største forlag innen radikal høyre litteratur og har dermed et stort kildemateriale å se nærmere på. Det er deler av Arktos Media som det har blitt forsket på, deriblant de ulike forfatterne og sentrale

figurer innad i selskapet. Det denne oppgaven viser at det er et stort kildemateriale som ikke er utforsket og her ligger det mange muligheter for veien videre.

Oppdateringen av nettsiden til Arktos Media er også et spennende utgangspunkt for veien videre. Med at denne oppdateringen skjedde såpass sent i mitt prosjekt, strakk ikke tiden til for at jeg kunne ta et større dykk i hva oppdateringen førte med seg.

Siden denne oppgaven kun tar for seg en liten del av informasjonen som tilbys på nettsiden til Arktos Media, vil det være en naturlig del å se på andre aspekter som jeg ikke hadde mulighet til å ta fatt i da det ikke rakk i forhold til tidsaspektet.

Det finnes altså flere muligheter å utforske for veien videre, både med tanke på det rike kildemateriale nettsiden til Arktos Media har og det kulturelle aspektet ved det radikale høyre

Referanseliste

Arktos Board of Tourism. (2023a) *15 Distinctly European Cities Worth Exploring*, Tilgjengelig fra: <https://arktos.com/2023/03/08/15-distinctly-european-cities-worth-exploring/> (Hentet: 25. mars 2023)

Arktos Board of Tourism. (2023b) *15 Homogeneous European Cities Worth Exploring*, Tilgjengelig fra: <https://web.archive.org/web/20230308214535/https://arktos.com/2023/03/08/15-homogeneous-european-cities-worth-exploring/> (Hentet: 25. Mars 2023)

Arktos Media (4. juli 2010) Forside på nettsiden til Arktos. Tilgjengelig fra: <https://web.archive.org/web/20100704072541/http://www.arktos.com/> (Hentet: 7 januar 2023)

Arktos Media (7 desember 2010) Forside på nettsiden til Arktos. Tilgjengelig fra: <https://web.archive.org/web/20101207064754/http://www.arktos.com/> (Hentet: 17 desember 2022)

Arktos Media (22 juni 2015) Forside på nettsiden til Arktos. Tilgjengelig fra: <https://web.archive.org/web/20150622095812/http://www.arktos.com/> (Hentet: 16 desember 2022)

Arktos Media (16 oktober 2021) *Arktos Rejects Far-Right Label*. Tilgjengelig fra: <https://arktos.com/2021/10/16/arktos-rejects-far-right-label/> (Hentet: 21. oktober 2022)

Arktos Media (arkivert 23 oktober 2021) *Alain de Benoist*. Tilgjengelig fra: <https://web.archive.org/web/20211023091129/https://arktos.com/people/alain-de-benoist/> (Hentet: 12 desember 2022)

Arktos Media, (arkivert 24 oktober 2021) *Guillaume Faye*. Tilgjengelig fra: <https://web.archive.org/web/20211024211939/https://arktos.com/people/guillaume-faye/> (Hentet: 12 desember 2022)

Arktos Media (arkivert 23 januar 2023) *About Arktos*. Tilgjengelig fra: <https://web.archive.org/web/20230123073732/https://arktos.com/about/> (Hentet: 23 januar 2023)

Arktos Media. (8 mars 2023) *About Us*. Tilgjengelig fra: <https://arktos.com/about/>
(Hentet: 3. april 2023)

Asdal, K og Reinertsen, H. (2020) *Hvordan gjøre dokumentanalyse En praksisorientert metode*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Asdal, K. og Reinertsen, H. (2022) *Doing Document Analysis A Practice-Oriented Method*. London: Sage Publishing

Baumann, G. (1999) *The Multicultural Riddle Rethinking National, Ethnic, and Religious Identities*, New York: Routledge

Beck, C. J. (2015) *Radicals, Revolutionaries, and Terrorists*. Cambridge: Polity Press

Bloom, P. B., Arikan, G. og Courtemanche, M. (2015) Religious Social Identity, Religious Belief, and Anti-Immigration Sentiment, i *American Political Science Review*, 109(2), s. 203-221. DOI: <http://dx.doi.org/10.1017/S0003055415000143>

Bieber, F. (2018) Is Nationalism on the Rise? Assessing Global Trends. *Ethnopolitics* 17(5), s. 519-540. doi: <https://doi.org/10.1080/17449057.2018.1532633>

Brubaker, R. (2015) *Grounds for Difference*. Cambridge, Massachusetts and London, England: Harvard University Press

Brubaker, R. (2017) Between nationalism and civilizationism: the European populist moment in comparative. *Ethnic and Racial Studies*, 40(8), s.1191-1226. doi: <https://doi.org/10.1080/01419870.2017.1294700>

Bryman, A. (2012) *Social Research Methods 4th edition*, Oxford: Oxford University Press

Busi, S. B. (2015) Who are We and What Constitutes Our Identity, i Sinn, S. og Trice, M. R. (red.) *Religious Identity and Renewal in the Twenty-First Century: Christian and Muslim Explorations*. Leipzig: Evangelische Verlagsanstalt, s. 187-207

Carter, E. (2017) Party ideology, i Mudde, C. (ed). *The Populist Radical Right*. London og New York: Routledge, s. 28-67

Carter, E. (2018) Right-wing extremism/radicalism: reconstructing the concept. *Journal of Political Ideologies* (23)2, s. 157-182. doi: <https://doi.org/10.1080/13569317.2018.1451227>

Eatwell, R. (2000) The Rebirth of the 'Extreme Right' in Western Europe, *Parliamentary Affairs*, 53(3), s. 407-425. doi: <https://doi.org/10.1093/pa/53.3.407>

Eatwell, R. og Goodwin, M. (2018) *National Populism The Revolt Against Liberal Democracy*, London: Pelican, an imprint of Penguin Books

François, S. (2019) Guillaume Faye and Archeofuturism, i Sedgwick, M. (ed). *Key Thinkers of the Radical Right*. Oxford: Oxford University Press, s. 91-101.

Griffin, R. (2017) Interregnum or endgame? The radical right in the 'post-fascist' era, i Mudde, C. (ed). *The Populist Radical Right*. London og New York: Routledge, s. 15-27.

Henriksen, J. O. (2009) Religionen og menneskets identitet, i Brunvoll, A., Bringeland, H., Gilje, N. og Skirbekk, G. (red.) *Religion og Kultur*, Oslo: Universitetsforlaget, s. 76-86.

Holm-Hansen, J. (2023) Aleksandr Dugin i *Store norske leksikon*. Tilgjengelig fra: https://snl.no/Aleksandr_Dugin (Hentet: 1 mai 2023)

Hunke, S. (2023) *Religion and Identity*. Tilgjengelig fra: <https://web.archive.org/web/20230316101316/https://arktos.com/2023/03/13/religion-and-identity/> (Hentet: 1 april 2023)

Huntington, S. P. (1996) *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. London: Simon & Schuster UK Ltd

Internet Archive (2023) About the Internet Archive. Tilgjengelig fra: <https://archive.org/about/> (Hentet: 4 mars 2023).

Ihlebak, K., Figenschou, T. and Haanshuus, B. (2020) *What is the relationship between the far right and the media?* Tilgjengelig fra: <https://www.sv.uio.no/c-rex/english/groups/compendium/what-is-the-relationship-between-the-far-right-and-the-media.html> (Hentet: 1 februar 2023).

Junginger, H. (2004) Sigrid Hunke (1913-1999) Europe's New Religion and its Old Stereotypes, i Cancik, H. og Puschner, U. (red.) *Antisemitismus, Paganismus, Völkische Religion*. München: Saur, s.151-162.

Jupskås, A. R. (2017) *Ekstreme Europa*. Oslo: Cappelen Damm

Kirby, P. (2022) Giorgia Meloni: Italy's far-right wins election and vows to govern for all, *BBC*, 26 september. Tilgjengelig fra: <https://www.bbc.com/news/world-europe-63029909> (Hentet: 10 October 2022).

Laruelle, M. (2019) Alexander Dugin and Eurasinism, i Sedgwick, M. (red.) *Key Thinkers of the Radical Right*. Oxford: Oxford University Press, s. 155-169.

May, T. (2011) *Social Research*. New York: McGraw-Hill Education

Minkenberg, M. (2018) Religion and The Radical Right, i Rydgren, J. (red.) *The Oxford Handbook of The Radical Right*. Oxford: Oxford University Press, s. 366-393

Modood, T. og Thompson, S. (2022) Othering, Alienation and Establishment, *Political Studies*, 70(3), s. 780-796. DOI: <https://doi.org/10.1177/003232172098669>

Newman, B. mfl. (2020) The Trump Effect: An Experimental Investigation of the Emboldening Effect of Racially Inflammatory Elite Communication, *British Journal of Political Science*, 50(3), s.1138-1159.

DOI: <https://doi.org/10.1017/S0007123419000590>

Norris, P. (2005) *Radical Right Voters and Parties in the Electoral Market*. Cambridge: Cambridge University Press

Owen, T. (2019) How a Small Budapest Publishing House Is Quietly Fueling Far-Right Extremism, *Vice*, 30 mai. Tilgjengelig fra: <https://www.vice.com/en/article/3k3558/how-a-small-budapest-publishing-house-is-quietly-fueling-far-right-extremism> (Hentet: 12. april 2023)

Robinson, N. J. (2022) The "Clash of Civilizations" Thesis Is Still Ignorant Nonsense. *Current Affairs* (31 mars 2022). Tilgjengelig fra: <https://www.currentaffairs.org/2022/03/the-clash-of-civilizations-thesis-is-still-ignorant-nonsense> (Hentet: 10 mars 2023)

- Rose, M. (2021) *A World After Liberalism*. New Haven & London: Yale University Press
- Roy, O. (2016) Beyond Populism, i Marzouki, N., McDonnell, D. and Roy, O. (red.) *Saving the People: How Populists Hijacks Religion*. London: Hurst & Company, s. 185-201.
- Rydgren, J. (2018). The Radical Right An Introduction, i Rydgren, J. (red.) *The Oxford Handbook of The Radical Right*. Oxford: Oxford University Press, s. 1-13.
- Sedgwick, M. og Sedgwick, M. (2004) *Against the Modern World*. Oxford: Oxford University Press
- Sedgwick, M. (2019) Introduction, i Sedgwick, M. (red). *Key Thinkers of the Radical Right*. Oxford: Oxford University Press, s. xii-xxv.
- Stier, J. (2003) *Identitet Människans gåfulla porträtt*. Lund: Studentlitteratur
- The Economist (2022) France's presidential election: The second round in detail, *The Economist*, 25 april. Tilgjengelig fra: <https://www.economist.com/interactive/france-2022/results-round-two> (Hentet: 10 oktober 2022)
- Teitelbaum, B. (2017) *Lions of the North*. Oxford: Oxford University Press
- Teitelbaum, B. (2019) Daniel Friberg and Metapolitics in Action, i Sedgwick, M. (ed). *Key Thinkers of the Radical Right*. Oxford: Oxford University Press, s. 259-275.
- Trice, M. R. og Sinn, S. (2015) Introduction, i i Sinn, S. og Trice, M. R. (red.) *Religious Identity and Renewal in the Twenty-First Century: Christian and Muslim Explorations*. Leipzig: Evangelische Verlagsanstalt, s. 9-16
- Trice, M. R. (2015) The Future of Religious Identity, i Sinn, S. og Trice, M. R. (red.) *Religious Identity and Renewal in the Twenty-First Century: Christian and Muslim Explorations*. Leipzig: Evangelische Verlagsanstalt, s. 19-36
- Valencia-García, L. D. (2018a) The Rise of the European Far-Right in the Internet Age. *Europe Now Journal* (1 februar 2018). Tilgjengelig fra: <https://www.europenowjournal.org/2018/01/31/the-rise-of-the-european-far-right-in-the-internet-age/> (Hentet: 8 april 2023)

Valencia-García, L. D. (2018b) ABCs of Arktos: People, Ideas, and Movements. *Europe Now Journal* (8 februar 2018). Tilgjengelig fra: <https://www.europenowjournal.org/2018/02/08/abcs-of-arktos-people-ideas-and-movements/> (Hentet: 8 april 2023)

von Schnurbein, S. (2016) *Norse Revival*. Leiden og Boston: Brill

Vedlegg: oversikt over bestselgere i 2010, 2015, 2020 og 2022

4 juli 2010

Følgende verk var på bestselgerlisten denne datoen:

Raido: *A Handbook of Traditional living*

Varg Vikernes: *Irmingsûl, Germansk Mytologi & Verdensanskuelse, Vargsmål*

Troy Southgate: *Tradition and Revolution*

Jonas De Geer: *Motströms*

4 august 2010

Følgende verk var på bestselgerlisten denne datoen:

Raido: *A Handbook of Traditional living*

Varg Vikernes: *Germansk Mytologi & Verdensanskuelse, Vargsmål*

Jonas De Geer: *Motströms*

Julius Evola: *Metaphysics of War*

Alain de Benoist og Charles Campetier: *Manifesto for a European Renaissance*

6 september 2010

Følgende verk var på bestselgerlisten denne datoen:

Raido: *A Handbook of Traditional living*

Varg Vikernes: *Vargsmål*

Jonas De Geer: *Motströms*

Guillaume Faye: *Archeofuturism*

15 november 2010

Følgende verk var på bestselgerlisten denne datoen:

Raido: *A Handbook of Traditional living*

Varg Vikernes: *Irmingsúl*

Julius Evola: *Metaphysics of War, Heathen Imperialism*

Guillaume Faye: *Archeofuturism*

Henrik Johansson: *Vattnet under broarna*

21 desember 2010

Følgende verk var på bestselgerlisten denne datoen:

The Initiate #2: Journal of Traditional studies

The Initiate #1: Journal of Traditional studies

Raido: *A Handbook of Traditional living*

Julius Evola: *Metaphysics of War*

Blood-, Soil-, Spirituality – Patch (klistremerker)

Winglord: Heroica, CD

16 januar 2015

Følgende verk var på bestselgerlisten denne datoen:

Raido: *A Handbook of Traditional living*

Guillaume Faye: *Archeofuturism, Sex and Deviance*

Jonas De Geer: *Motströms*

Tyr: *Volume 4*

Cornelius Tacitus: *Germania*

5 februar 2015

Følgende verk var på bestselgerlisten denne datoen:

Raido: *A Handbook of Traditional living*

Guillaume Faye: *Sex and Deviance*

Jonas De Geer: *Motströms*

Tyr: *Volume 4*

Cornelius Tacitus: *Germania*

Markus Willinger: *A Europe of Nations*

14 mars 2015

Følgende verk var på bestselgerlisten denne datoen:

Raido: *A Handbook of Traditional living*

Guillaume Faye: *Sex and Deviance*

Tyr: *Volume 4*

Aleksandr Dugin: *Eurasian Mission: An Introduction to Neo-Eurasianism*

Kevin MacDonald: *Kritikkulturen*

Gerhard Hallstatt: *Blutleuchte*

19 april 2015

Følgende verk var på bestselgerlisten denne datoen:

Raido: *A Handbook of Traditional living*

Guillaume Faye: *Archeofuturism, Why We Fight*

Aleksandr Dugin: *The Fourth Political Theory*

Kevin MacDonald: *Kritikkulturen*

Rachel Haywire: *The New Reaction*

18 mai 2015

Følgende verk var på bestselgerlisten denne datoen:

Raido: *A Handbook of Traditional living*

Guillaume Faye: *Archeofuturism*

Aleksandr Dugin: *The Fourth Political Theory*

Oswald Spengler: *Preussen och socialism*

Markus Willinger: *Generation Identitet*

Alain de Benoist: *On the Brink of the Abyss*

22 juni 2015

Følgende verk var på bestselgerlisten denne datoen:

Raido: *A Handbook of Traditional living*

Guillaume Faye: *Archeofuturism*

Aleksandr Dugin: *Eurasian Mission: An Introduction to Neo-Eurasianism*

Alain de Benoist: *On the Brink of the Abyss, The Problem with Democracy*

Stephen McNallen: *Asatru: A Native European Spirituality*

15 juli 2015

Følgende verk var på bestselgerlisten denne datoen:

Raido: *A Handbook of Traditional living*

Aleksandr Dugin: *Last War of the World-Island:*

Alain de Benoist: *On the Brink of the Abyss*

Stephen McNallen: *Asatru: A Native European Spirituality*

Julius Evola: *The Metaphysics of War*

Jean Haudry: *The Indo-Europeans*

3 august 2015

Følgende verk var på bestselgerlisten denne datoen:

Raido: *A Handbook of Traditional living*

Aleksandr Dugin: *Last War of the World-Island:*

Stephen McNallen: *Asatru: A Native European Spirituality*

Julius Evola: *The Metaphysics of War*

Lucian Tudor: *From the German Conservative Revolution to the New Right*

Ludwig Klages: *Cosmogonic Reflections: Selected Aphorisms form Ludwig Klages*

6 september 2015

Følgende verk var på bestselgerlisten denne datoen:

Raido: *A Handbook of Traditional living*

Lucian Tudor: *From the German Conservative Revolution to the New Right*

Ludwig Klages: *Cosmogonic Reflections: Selected Aphorisms form Ludwig Klages*

Stephen McNallen: *Asatru: A Native European Spirituality*

Dominique Venner: *The Shock of History*

Michael O'Meara: *Den nya Högern*

17 oktober 2015

Følgende verk var på bestselgerlisten denne datoen:

Nya högern-startpaketet (svensk)

Ticket to Identitarian Ideas VII: Conference in Stockholm on November 7

Daniel Friberg: *Högern kommer tillbaka*

Dominique Venner: *The Shock of History*

Julius Evola: *A Traditionalist Confronts Fascism*

New Right Starter Package

18 november 2015

Følgende verk var på bestselgerlisten denne datoen:

Nya högern-startpaketet (svensk)

Ticket to Identitarian Ideas VII: Conference in Stockholm on November 7

Daniel Friberg: *Högern kommer tillbaka, The Real Right Returns*

Julius Evola: *A Traditionalist Confronts Fascism*

New Right Starter Package

9 desember 2015

Følgende verk var på bestselgerlisten denne datoen:

Nya högern-startpaketet (svensk)

Lars Holger Holm: *Kjerringstaten*

Daniel Friberg: *Högern kommer tillbaka, The Real Right Returns*

New Right Starter Package (engelsk)

Raido: *A Handbook of Traditional Living*

1 januar 2020 = 1 februar

Jason Reza Jorjani: *Iraninan Leviathan, Lovers of Sophia, Prometheus and Atlas*

Oswald Spengler: *Man and Technics a contribution to a philosophy of life*

Julius Evola: *A Handbook for Right-Wing Youth, Metaphysics of War, The Bow and the Club*

Aleksandr Dugin: *The Fourth Political Theory,*

Edward Dutton: *Race Differences in Ethno Centrism*

Pentti Linkola: *Can Life Prevail?*

3 mars 2020

Aleksandr Dugin: *The Fourth Political Theory,*

Edward Dutton: *Race Differences in Ethno Centrism*

Julius Evola: Fascism Viewed from the right, A Handbook for Right-Wing Youth, Metaphysics of War, The Bow and the Club

Jason Reza Jorjani: Prometheus and Atlas

Guillaume Faye: Why We Fight Manifesto of the European Resistance

Ernst Von Salomon: The Outlaws

James Kirkpatrick: Conservatism Inc, The Battle of the American Right

4 april 2020 = 1 mai 2020

Aleksandr Dugin: The Fourth Political Theory,

Edward Dutton: Race Differences in Ethno Centrism

Julius Evola: Fascism Viewed from the right, A Handbook for Right-Wing Youth, Metaphysics of War, The Bow and the Club

Jason Reza Jorjani: Prometheus and Atlas, Iranian Leviathan, A monumental History of Mithra's Abode

Ernst Von Salomon: The Outlaws

Piero San Giorgio and Cris Millenium: CBRN surviving chemical, biological, radiological and nuclear events.

1 juni 2020 = 1 juli 2020

Oswald Spengler: Man and the Technics a Contribution to a philosophy of life

Guillaume Faye: Archeofuturism

Piero San Giorgio and Cris Millenium: CBRN surviving chemical, biological, radiological and nuclear events.

John Harmon McElroy: Agitprop in America

William S. Lind: Retroculture – taking America back

Pentti Linkola: Can Life Prevail?

Jason Reza Jorjani: Lovers of Sophia

Julius Evola: A Handbook for Right-Wing Youth, The Bow and the Club

Aleksandr Dugin: The Fourth Political Theory,

1 august 2020

Guillaume Faye: Archeofuturism, Sex & Deviance

Alain de Benoist og Charles Campetier: *Manifesto for a European Renaissance*

Piero San Giorgio and Cris Millenium: CBRN surviving chemical, biological, radiological and nuclear events.

Jason Reza Jorjani: Prometheus and Atlas

Julius Evola: A Handbook for Right-Wing Youth

Oswald Spengler: Man and the Technics

William S. Lind: Retroculture – taking America back

Aleksandr Dugin: The Fourth Political Theory

Ernst Von Salomon: The Outlaws

1 september 2020

John Harmon McElroy: Agitprop in America

Sri Sri Ravi Shankar: Celebrating Silence

Julius Evola: A Handbook for Right-Wing Youth, Metaphysics of War

Ernst Von Salomon: The Outlaws

William S. Lind: Retroculture – taking America back

Raido: *A Handbook of Traditional Living*

Aleksandr Dugin: The Fourth Political Theory

Brian Anse Patrick: The Ten Commandments of Propaganda

Julien Langella: Catholic & Identitarian – from protest to reconquest

1 oktober 2020 = 1 november 2020

Michael Millerman: Beginning with Heidegger

Jason Reza Jorjani: Prometheus and Atlas, Prometheism

Sri Sri Ravi Shankar: Patanjali Yoga Sutras, Celebrating Silence

Julien Langella: Catholic & Identitarian – from protest to reconquest

Raido: *A Handbook of Traditional Living I* – Theory and practice + II style and asceticism

Ernst Von Salomon: The Outlaws

Clare Ellis: The Blackening of Europe

1 desember 2020

Oswald Spengler: Man and Technics

Julius Evola: A Handbook for Right-Wing Youth, Metaphysics of War

Ernst Von Salomon: The Outlaws

Michael Millerman: Beginning with Heidegger

Raido: *A Handbook of Traditional Living 2*

William S. Lind: Retroculture – taking America back

Askr Svarte: Gods in the Abyss

Clare Ellis: The Blackening of Europe

Jason Reza Jorjani: Prometheism

2 januar 2022 = 1 februar 2022

Oswald Spengler: Man and Technics, The Decline of the West

Sri Sri Ravi Shankar: Patanjali Yoga Sutras

Kerry Bolton: The Perversion of Normality

Julius Evola: A Traditionalist confronts Fascism, The Bow and the Club, Metaphysics of War

Jason Reza Jorjani: Closer Encounters

Aleksandr Dugin: The Great Awakening vs. The Great Reset

Ernst Von Salomon: The Outlaws

2 mars 2022 = 1 april 2022, 4 mai 2022, 5 juni 2022, 1 juli 2022, 2 august 2022

Oswald Spengler: Man and Technics, The Decline of the West

Aleksandr Dugin: The Great Awakening vs. The Great Reset > engelsk og tysk utgave, The Fourth Political Theory

Richard Lynn: Sex Differences in Intellegence

Julius Evola: Notes on the Third Reich

Jason Reza Jorijani: Closer Encounters

Kerry Bolton: The Perversion of Normality

Ernst Von Salomon: The Outlaws

1 september 2022 = 1 oktober 2022

Aleksandr Dugin: The Great Awakening vs. The Great Reset > engelsk og tysk utgave

Richard Lynn: Sex Differences in Intellegence

Oswald Spengler: Man and Technics, The Decline of the West

Kerry Bolton: The Perversion of Normality

Ernst Von Salomon: The Outlaws

Julius Evola: Notes on the Third Reich

Michael Millerman: Beginning with Heidegger

1 november 2022

Oswald Spengler: Man and Technics, The Decline of the West

Ernst Von Salomon: The Outlaws

Armand Berger: Tolkien, Europe, and Tradition

Aleksandr Dugin: The Fourth Political Theory, Das Grosse Erwachen Gegen Den Great Reset

Maurice Muret: The Greatness of Elites

Jason Reza Jorijani: Closer Encounters

Julius Evola: Notes of the Third Reich

Michael Millerman: Beginning with Heidegger

1 desember 2022

Pentti Linkola: Can Life Prevail?

Aleksandr Dugin: The Fourth Political Theory, The Great Awakening vs The Great Reset

Oswald Spengler: Man and Technics, The Decline of the West

Edgar Julius Jung: The Significance of the German Revolution

Ernst Von Salomon: The Outlaws

Michael Millerman: Beginning with Heidegger

Armand Berger: Tolkien, Europe, and Tradition

Bal Gangadhar Tilak: The Artic Home in the Vedas